

Na PUlze

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove
ročník V., číslo 3, október 2012





Všetko má svoj čas a svoju chvíľu má každé úsilie pod nebom.

Bruno Ferro

Srdečne blahoželáme

50

Mgr. Mária Kaščáková
Milan Jurko
Blanka Múdra
Peter Madej
Mgr. Gabriela Sedláková
Ľubica Blaščáková

60

PhDr. Marián Bilý, PhD.
Jozef Ungvarský
Helena Pasterová
PaedDr. Ľubomír Paučír, PhD.

Tri ruže vo vlasoch

Tri ruže vo vlasoch, čo vánok rozvial,
kučery dievčaťa.

Vidím ju denne, v každej tvári,
tých sladkých -násť či -dsať..?

Chodníkom známym, kobercom mäkkým,
z lupienkov sakúr, rok, čo rok kráča... malé vtáča.

Ochranné krídla hriali, pomaly, pokojne...
Dievčatko, rokmi vychované, vlastný krok urobilo... a

Ach, to je krása..., ja sama, ja vládzem..., JA!
A tisíc srdc sa rozbehlo za ňou, s láskou, s výzvou.

Chodníkom známym, kobercom mäkkým,
z lupienkov sakúr, pätnásty rok kráča... už nie je vtáča!!

Tri ruže vo vlasoch kráslia mladú ženu,
rozvážnu, hrdú, s odvahou vystiera ruku k cieľu.

Stužiek si 8 do vlasov splietla,
len v jedno odhalia jej silu, krásu...

Pevná je reťaz úspechov, múdrosti, vedy, umenia a športu,
čo priviedla ju k názvu - UNIVERZITA.

Kamila Urmaničová

Na PUlze- Časopis zaregistrovaný na MK SR pod číslom EV 2836/08 – ISSN 1337-9208 – Ročník V/2012, číslo 3 – Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove
Redakcia: Mgr. K. Urmaničová (šéfredaktorka) – email: redakcia@unipo.sk, Mgr. Michaela Marcinová, PhD. (zástupkyňa šéfredaktorky),

Bc. Vladimíra Čajová (zástupkyňa šéfredaktorky)

Redakčná rada: prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD., PhDr. Ľudmila Adamová, ThLic. Martina Poláková, PhD., PhDr. Branislav Frk, PhD.,
PhDr. PaedDr. Martina Ferencová, PhD., Mgr. Radoslav Rusňák, PhD., ThDr. Maroš Šíp, PhD., Mgr. Patrik Durkáč, PhD., PhDr. Iveta Ondříková, PhD.,

Ing. Peter Haľko, RNDr. František Franko, PhD., Ing. Vladimíra Pohorelcová, Bc. Slavomíra Margetová

Foto na obálke: Jaro Ondo. – Sadzba: Ing. Ladislav Nagy – Úprava obrázkov: Mgr. Gabriela Šebeňová – Tlač: Tlačiareň Kušnír Prešov

Príspevky prešli jazykovou a redakčnou úpravou. Za obsah príspevkov redakcia nezodpovedá.

Univerzitný časopis Na PUlze je pokračovaním časopisu akademickej obce PU v Prešove.

Prejav rektora PU pri príležitosti 15. výročia založenia Prešovskej univerzity v Prešove a pri príležitosti otvorenia akademického roka 2012 – 2013

Dovoľte mi, aby som Vás pri dnešnej slávnostnej príležitosti, akou je pripomenutie 15. výročia ustanovenia Prešovskej univerzity v Prešove a otvorenie akademického roka 2012 – 2013, čo najsrdečnejšie privítal a pozdravil. Moje osobitné poďakovanie rád vyjadrujem našim vzácnym hosťom – reprezentantom zahraničných krajín, poslancom a ďalším predstaviteľom štátnej a verejnej správy na celoštátnej, regionálnej i mestskej úrovni, reprezentantom cirkví a náboženských spoločností, akademickým funkcionárom zahraničných i slovenských vysokých škôl, zástupcom podnikateľského prostredia a mimovládneho sektora a veľmi si cením, že svojou prítomnosťou prispeli k slávnostnému charakteru tejto chvíle.

Prešovská univerzita si počas celého kalendárneho roka 2012 rozličnými podujatiami pripomína 15. výročie svojho založenia. Dnešná slávnosť je jedným z vrcholných podujatí týchto osláv, na ktorej by sme okrem iného radi pamätnou plaketou ocenili emeritných rektorov a našich kľúčových partnerov z vonkajšieho prostredia, ktorí nám nezištne pomáhali a pomáhajú naplňovať naše poslanie. Oslavy jubilea našej univerzity vyvrcholia koncom novembra usporiadaním medzinárodnej vedeckej konferencie „Univerzita v kontexte zmien“, na ktorú Vás všetkých srdečne pozývam a na ktorej plánujeme oceniť našich bývalých i súčasných pracovníkov, ktorí sa najväčšou mierou pričínili o rozkvet našej alma-mater.

Dámy a páni,

pri tejto príležitosti by som rád veľmi stručne nazrel do našej histórie a spomenul niektoré výsledky, ktoré sme dosiahli v uplynulých rokoch. Prešovská univerzita bola zriadená zákonom č. 361/1996 Z.z. o rozdelení Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach s účinnosťou od 1. januára 1997. Na začiatku ju tvorilo päť fakúlt - fakulta humanitných a prírodných vied, filozofická fakulta, gréckokatolícka teologická fakulta, pedagogická fakulta a pravoslávna bohoslovecká fakulta. Konštituovanie Prešovskej univerzity bolo naplnením túžby a niekoľko storočí trvajúceho úsilia Prešovčanov o etablovanie vlastnej univerzity. Zaväzovala ich k tomu dlhoročná tradícia vysokoškolského vzdelávania a bádania v našom meste, ktorej začiatky sú späté s Evanjelickým kolégiom, ktorého brány sa otvorili pred 345 rokmi. Prešov ako tretie najväčšie mesto na Slovensku je teda zároveň štvrtým najstarším sídlom vysokoškolskej ustanovizne na území našej republiky po Bratislave, Trnave a Košiciach. Historické korene a tradície sú dôležitým, avšak zďaleka nie postačujúcim predpokladom pre formovanie úspešnej univerzity. Dôveru, ktorú vyjadrili poslanci Národnej rady SR svojim hlasovaním pri schvaľovaní spomínaného zákona, bolo potrebné udržať a potvrdzovať systematickou prácou a tvorivým úsilím prešovskej akademickej



komunity. Som presvedčený, že uplynulých 15 akademických rokov sa nám to darilo, o čom svedčia nasledujúce skutočnosti.

Primárnou funkciou univerzity je vzdelávanie. Kým na začiatku svojej existencie mala Prešovská univerzita 5 590 študentov, v súčasnosti na nej študuje 10 079 študentov v 173 akreditovaných študijných programoch všetkých troch stupňov. Je potešiteľné, že Prešovská univerzita úspešne zvládla komplexnú akreditáciu a v roku 2010 jej minister školstva potvrdil štatút univerzity, čo je kvalitatívne najvyššia kategória vysokých škôl podľa súčasnej slovenskej legislatívy. Ponuka akreditovaných študijných programov sa postupne rozširuje a aj v tomto akademickom roku ponúkame nové študijné programy na väčšine fakúlt - ako sú napr. stredoeurópske štúdiá, multikultúrne európske štúdiá, turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo, environmentálny manažment, učiteľstvo matematiky, medziodborový program telesná výchova-trénerstvo, učiteľstvo a prekladateľstvo a tlmočníctvo maďarského jazyka. Dobrou správou je úspešná akreditácia doktorandského študijného programu na Fakulte zdravotníckych odborov, čím sme dosiahli existenciu trojstupňového štúdia podľa bolonského systému na všetkých našich fakultách. K ďalším vzdelávacím aktivitám sa radia kurzy v rámci celoživotného, špecializačného, aktualizáčného, kontinuálneho, kompetenčného a atestačného vzdelávania.

Za celé uplynulé obdobie 15 akademických rokov našu univerzitu úspešne absolvovalo 33 851 bakalárov a magistratov. Prešovská univerzita udelila 576 titulov PhD. úspešným absolventom doktorandských študijných programov, 240 titulov docent na základe absolvovania habilitačného konania a navrhla vymenovanie 99 vysokoškolských profesorov. Vedecké rady PU schválili udelenie čestného titulu Dr. h. c. 24 vynikajúcim osobnostiam spoločenského, kultúrneho a akademického života zo zahraničia i Slovenska. Teší nás záujem o štúdium na našej alma-mater. V uplynulom aka-



demickom roku univerzitu opustilo 3 254 úspešných absolventov a v novom roku začína na všetkých troch stupňoch študovať 4 316 prvákov, ktorých by som chcel osobitne privítať a zaželať im veľa úspechov a zaujímavých zážitkov. Verím, že prípadné počiatočné adaptačné ťažkosti hravo prekonáte a strávite v Prešove svoje najkrajšie roky života, ku ktorým sa budete radi vracieť v spomienkach do konca života.

Vážené slávnostné zhromaždenie,

Prešovská univerzita prešla dynamickým inštitucionálnym vývojom. Počet fakúlt sa postupne zvýšil na 8 a počet katedier na 74. Pred desiatimi rokmi sa začal písať príbeh fakulty zdravotníckych odborov, ktorá sa zásluhou vynikajúcej spolupráce s Fakultnou nemocnicou Jána Adama Raymana stala rešpektovaným strediskom vzdelávania zdravotníckych pracovníkov na všetkých troch stupňoch štúdia. V r. 2004 vznikli ďalšie dve fakulty, čím sa naša univerzita počtom fakúlt zaradila na tretie miesto na Slovensku. Prvou bola Fakulta manažmentu, ktorá sa dynamicky rozvíja a dnes je druhou najväčšou fakultou univerzity podľa počtu študentov. Ďalšou fakultou zriadenou v r. 2004 je Fakulta športu, ktorá sa stala druhou svojho druhu na Slovensku. Popri fakultách sa úspešne rozvíjajú ďalšie celouniverzitné pracoviská, ktoré boli zriadené zväčša v ostatných piatich rokoch alebo nadviazali na tradíciu svojich inštitucionálnych predchodcov – Ústav rusínskeho jazyka a kultúry, Ústav rómskych štúdií, Ústav maďarského jazyka a kultúry, Ústav ázijských štúdií, Centrum kompetenčného a celoživotného vzdelávania s Ústavom jazykových kompetencií, Ústavom digitálnych kompetencií, Univerzitou tretieho veku, Detskou univerzitou, Autoškola UNIPO a audiovizuálnym štúdiom. Súčasťou univerzity sú aj ďalšie dôležité inštitucionálne jednotky, ktorých poslaním je formácia, poskytovanie ubytovacích, stravovacích, knižničných, informačných, poradenských, marketingových a iných služieb. Sú nimi Gréckokatolícky kňazský seminár blahoslaveného biskupa Petra Pavla Gojdiča, Pravoslávny kňazský seminár, Študentský domov a jedáleň, Univerzitná knižnica, Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, Centrum výpočtovej techniky, Univerzitné informačno-poradenské centrum UNIPO-CENTRUM. Prešovská univerzita disponuje vlastnou športovou halou, plavárňou, multifunkčným ihriskom, atletickým štadiónom, školským pozemkom Pod kal-

váriou a účelovými zariadeniami na Domaši-Valkove, Zemplínskej Šírave a v Batizovciach. V najbližších dňoch otvoríme aj kanceláriu prvého kontaktu UNIPO KONTAKT vo vstupnej časti VŠA.

Ctené dámy, vážení páni,

popri vzdelávaní venuje Prešovská univerzita v Prešove pozornosť aj vedecko-výskumným aktivitám. V uplynulých rokoch sme dosiahli pozoruhodné výsledky v oblasti budovania centier excelentnosti vo výskume, čo vnímame ako potvrdenie a uznanie našich predchádzajúcich

výsledkov. Postupne sa budujú tri centrá – Centrum ekológie živočíchov a človeka, Lingvokulturologické a predkladateľsko-tlmočnicke centrum a Centrum sociohistorického a kultúrno-historického výskumu. Okrem toho sme zapojení aj v rámci spolupráce s Technickou univerzitou v Košiciach do budovania Kompetenčného centra znalostných technológií pre inovácie produkčných systémov v priemysle a službách, kde rozvíjame geopriestorové analytické a vizualizačné technológie na báze geografických informačných systémov. Nadväzujúc na tieto aktivity sa v súčasnosti zúčastňujeme na príprave vedecko-technického parku pod vedením Technickej univerzity v Košiciach, pričom výsledkom projektu by mali byť výskumné a technologické laboratória UNIPOLAB. Rozvoj výskumnej infraštruktúry sa pretavil do rastúcej úspešnosti Prešovskej univerzity pri získavaní financií na riešenie vedeckých projektov z kompetitívnych zdrojov, narastajúceho počtu publikácií a citácií. Za uplynulé pätnásťročné obdobie eviduje Univerzitná knižnica PU autorstvo a spoluautorstvo 33 174 publikačných jednotiek, z toho 737 monografií, z toho 80 vydaných v zahraničí, 258 vysokoškolských učebníc, 17 908 vedeckých prác, z toho 5 839 vydaných v zahraničí. Tieto výsledky bolo možné dosiahnuť aj vďaka intenzívnej internacionalizácii. Prešovská univerzita bola v uplynulých rokoch prijatá do prestížnych medzinárodných sietí a aliancií akými sú Európska asociácia univerzít (EUA), Danube Rector's Conference, Aliancia stredo-východoeurópskych univerzít (ACEU), Euromediteránna univerzita (EMUNI). Na FF PU začalo pôsobiť Centrum etiky a bioetiky UNESCO. Tieto kooperačné sieťové štruktúry a rozličné mobilitné schémy sa stali hojne využívané našimi tvorivými pracovníkmi a študentami, čo nám umožňuje postupne skvalitňovať vzdelávacie, výskumné a manažérske aktivity. Naše úsilie neustále posilňovať kvalitu univerzity si všimol aj Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR, ktorý našej alma-mater udelil cenu za zapojenie sa do súťaže Národná cena SR za kvalitu za rok 2011 v kategórii organizácií verejného sektora.

Kolegyne, kolegovia,

úspešné napĺňanie poslania univerzity v oblasti vzdelávania a výskumu si vyžaduje neustále zlepšovanie infraštruktúry. Jedinečným zdrojom finančných prostriedkov sú štrukturálne fondy EÚ. V aktuálnom programovacom období sme ukončili implementáciu

6 projektov z OP Výskum a vývoj a OP Vzdelávanie, z ktorých bolo reálne čerpaných 7 mil. EUR. V súčasnosti implementujeme 10 projektov a ďalšie 2 projekty nám boli schválené. Celkový objem rozpočtovaných finančných prostriedkov ukončených, implementovaných a schválených projektov v aktuálnom programovom období rokov 2007- 2013 dosahuje takmer 33 mil. EUR. Z väčších investičných akcií realizovaných v ostatnom roku by som spomenul III. etapu rekonštrukcie objektu rektorátu s dostavbou dekanátu fakulty športu, rekonštrukciu obvodového plášťa a výmenu okien na fakulte manažmentu a fakulte športu, rekonštrukciu prednáškových miestností Grécko-katolíckej teologickej fakulty, výmenu okien na študentskom domove na Ul. 17. novembra 13, výstavba centra excelentnosti a kompetenčného centra a rekonštrukcia účelového zariadenia v Batizovciach. V najbližšom období budeme realizovať výstavbu novej budovy fakulty manažmentu a v projektovej príprave sú výstavba budovy UNIPOLAB a novej budovy pravoslávnej bohosloveckej fakulty. Plánujeme naďalej zlepšovať podmienky bývania na študentských domovoch. Zveľaďovanie univerzitnej infraštruktúry v campuse pri Toryse a v iných častiach mesta sa prejavilo v postupnom náraste majetku. V r. 1997 bol delimitovaný nehnuteľný a hnuteľný investičný majetok v obstarávacej cene 11 472 051 €. V súčasnosti predstavuje hodnotu 48 572 359,31 €. Tento veľmi stručný kvantitatívny prehľad poukazuje na to, že Prešovská univerzita je úspešnou vzdelávacou a výskumnou inštitúciou s rešpektom a solídnym postavením v rámci slovenského i medzinárodného výskumného a vzdelávacieho priestoru. Stáva sa aj dôležitým aktérom lokálneho a regionálneho rozvoja. Počtom 1 045 zamestnancov patrí medzi najväčších zamestnávateľov v krajskom meste. Sústreďuje intelektuálny potenciál 62 profesorov, 137 docentov, 337 odborných asistentov, 36 asistentov a lektorov a 23 vedeckých pracovníkov. Veľmi intenzívna je spolupráca s Prešovským samosprávnym krajom, najmä na rozličných projektoch a na pôde Inovačného partnerského centra a Energetického klastra. Veľkým prínosom sú kooperačné väzby s mestom Prešov, s ktorým sa realizuje niekoľko spoločných projektov, z ktorých by som ako príklad uviedol prípravu monografie o dejinách Prešova. Je to vďaka porozumeniu, ktoré nachádzame u pána predsedu PSK Petra Chudíka i pána primátora mesta Prešov Pavla Hagyariho, za čo im srdečne ďakujem.

Prešovská univerzita v uplynulom období venovala zvýšenú pozornosť budovaniu svojej značky. Jej ústredným sloganom je „*magis quam eruditio*“, čiže viac ako vzdelanie. Cieľom je poskytnúť našim študentom a pracovníkom stimulujuce prostredie pre osobný rozvoj, ktoré popri jadrových akademických aktivitách zahŕňajú aj kultúrne a spoločenské vyžitie. Samotné prostredie nášho mesta je ako stvorené pre uspokojovanie týchto potrieb. Prešovská univerzita sa usiluje participovať vlastnými umeleckými aktivitami, ktoré sa sústreďujú na literárno-dramatické, výtvarné a hudobné umenie. Na univerzite už viac ako 50 rokov pôsobí Študentské divadlo na FF, ku ktorému pribudlo v r. 2007 Divadlo PADAK na PdF. Úspešne pokračuje 46 ročná tradícia festivalu Akademický Prešov. Z ďalších umeleckých súborov je možné spomenúť Vysokoškolský folklórny súbor Torysa, Komorný súbor Camerata Academica, Miešaný spevácky zbor Nostro Canto, Ženský spevácky zbor Iuventus Paedagogica, Spevácky zbor sv. Romana Sladkopevca, Spevácky zbor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, Piano Vocal, a Akordeónové kvarteto.



Neodmysliteľnou súčasťou akademického života sú univerzitné médiá – Rádio PaF, časopis Na PULze a televízia Mediálka TV. Na poli duchovného



rozvoja sa mimoriadne pestrými aktivitami prezentuje Univerzitné pastoračné centrum. Nezabúdame ani na princípy kalokagatie a snažíme sa o vytvorenie podmienok na rovnomerný rozvoj tela i ducha. V rámci športových aktivít sú aktívne športové kluby Slávia PU Prešov, basketbalový klub PU Prešov, volejbalový klub MIRAD PU Prešov a Klub technických športov PU. Sme hrdí na našich študentov a pracovníkov, ktorí v uplynulých rokoch získali rozličné ocenenia na vedeckých, umeleckých, odborných a športových súťažiach.

Vážené slávnostné zhromaždenie,

tento impozantný rozvoj našej alma-mater za uplynulé tri kvinténiá by nebol možný bez nasadenia tvorivých pracovníkov, administratívno-technických a prevádzkových pracovníkov, a samozrejme bez talentovaných študentov. Všetkým si dovoľm vyjadriť úprimné poďakovanie. Osobitne sa chcem poďakovať svojim predchodcom, na ktorých pleciach bola veľká zodpovednosť pri konštituovaní a rozbehu univerzity a zakladaní fakúlt, emeritným rektorom prof. Karolovi Fečovi (1997 – 2003) a prof. Františkovi Mihinovi (2003 – 2007). Ďakujem aj ďalším, ktorí zastávali alebo zastávajú významné akademické funkcie, prorektorom, dekanom, prodekanom, vedúcim katedier a riaditeľom ústavov, inštitútov a centier, kvestorom, predsedom a členom akademických senátov, členom vedeckých rád a bývalým i súčasným členom správnej rady PU za neustálu podporu a pomoc.

Vážené akademické zhromaždenie,

dnešná slávnosť je taktiež príležitosťou na zamyslenie nad aktuálnou situáciou univerzít ako inštitúcií. Súčasná fluidná realita prináša zmeny v takom tempe, že ich pomaly nedokážeme ani spracovať. Univerzity nie sú uchránené pred pôsobením týchto premenlivých podnetov. Globálna ekonomická konkurencia je veľmi silná a stavia pred nás rozmanité výzvy. Najnovšou z nich je MOOC (Massive open online courses), ktorá podľa názorov mnohých expertov prináša koniec vysokoškolskej edukácie, akú sme doteraz poznali. Nepochybné slobodný prístup k online kurzom ponú-

kaným prestížnymi svetovými univerzitami je výraznou disruptívnou inováciou na trhu vysokoškolského vzdelávania. O jej konečnom úspechu pravdepodobne rozhodnú zamestnávateľia a to tým, do akej miery budú uznávať certifikáty o úspešnom absolvovaní online kurzov ako doklady rovnocenné s diplomom. Na druhej strane je však úplne zrejmé, že akokoľvek precízny, atraktívny a sofistikovaný online kurz nemôže byť plnohodnotnou náhradou za štúdium v skutočnom kampuse s jeho možnosťami vytvárania reálnych medziľudských a priateľských väzieb a formovania osobnosti v konkrétnom geografickom a kultúrnom kontexte. MOOC teda môžeme vnímať skôr ako vítanú diverzifikáciu vzdelávacích možností dnešnej mladej generácie, než ako substitúciu univerzitného vzdelávania. Na druhej strane konfrontácia s vyučovacími metódami a technikami profesorov najlepších svetových univerzít nám nastaví zrkadlo a určite poskytnie celý rad stimulov a inšpirácií.

Aktuálny globálny diskurz prináša aj určitú krízu identity univerzity ako inštitúcie. Akoby súčasná spoločnosť ani presne nevedela, čo má od univerzity očakávať. Zmietame sa v turbulentnom poli často ambivalentných požiadaviek. Na jednej strane by sme mali produkovať výskumné výsledky svetovej triedy. Na strane druhej sa od nás vyžaduje okamžitý transfer získaných poznatkov do výrobnéj a spoločenskej praxe, podnikateľský duch a zakladanie start-up a spin-off firiem. V oblasti vzdelávania máme pružne reagovať na meniace sa a často aj ťažko predvídateľné požiadavky potenciálnych zamestnávateľov našich absolventov, ale zároveň aj formovať intelektuálne elity, ktoré budú schopné múdro a s patričným étosom reagovať na nové výzvy budúcich období. Dajú sa sklbiť všetky tieto požiadavky pod jeden inštitucionálny dáždík univerzity? Ak áno, akým spôsobom potom manažovať takto komplexnú organizáciu? Čo môže slúžiť ako indikátor úspešnosti



univerzity? Tieto otázky si kladiem už niekoľko rokov, ale naliehavejšie ich pociťujem v ostatných 5 rokoch, v ktorých na mňa doľahla zodpovednosť za Prešovskú univerzitu. Skúsím sa teraz s Vami podeliť s jednou z možných odpovedí.

Je ňou koncept spoločenskej relevancie. Úspešná univerzita musí byť spoločensky relevantná. Musí disponovať dobrou reputáciou, mať pozitívny imidž, byť nositeľom dobrej značky, požívať úctu a prestíž. Pri konceptualizácii spoločenskej relevancie univerzity si musíme uvedomiť, že to čo ju robí relevantnou je formované spoločenským kontextom. Pod spoločenskou relevanciou univerzity teda rozumiem reflexiu jej úspešnosti s akou sa vyrovnáva s rozličnými výzvami, ktoré pred ňu stavia vonkajšie prostredie a vnútorné potreby univerzity. Vonkajšie prostredie univerzity chápem jednak ako okolie akademického systému (podnety prírodnej, politickej, sociálnej, ekonomickej, technologickej, kultúrnej a etickej povahy, ktoré sú mierkovo diferencované pozdĺž globálno-lokálneho kontinua) ako aj vlastný akademický systém s jeho normami, hodnotami, prioritami a hodnotiacimi kritériami. Vnú-

torné potreby univerzity odrážajú harmóniu medzi aplikáciou princípu subsidiarity a rešpektovania strategickej línie naplňania jej poslania, ktorého hlavným cieľom je univerzita ako dobré a atraktívne miesto pre prácu a štúdium. Takto vymedzený koncept si vyžaduje identifikáciu minimálne štyroch dimenzií spoločenskej relevancie univerzity, ktoré reflektujú jednotlivé segmenty jej misie. Prvou je heuristická dimenzia, ktorá úzko súvisí s poslaním univerzity ako inštitúcie základného výskumu. Univerzita v synergii úsilia jej zamestnancov a študentov musí byť nositeľom heuristického potenciálu a teda byť schopná produkovať nové poznatky a obohacovať všeobecné vedecké a ľudské poznanie. Indikátormi úspešnosti univerzity v rámci tejto dimenzie relevancie sú objavy, výstupy základného výskumu, kvalitné publikácie v renomovaných časopisoch a vydavateľstvách, citácie, prílev finančných prostriedkov z rozličných grantových schém podporujúcich základný výskum, rozvoj a posilňovanie výskumnej infraštruktúry, dobré meno univerzity, uznanie a ocenenia pracovníkov a študentov v akademickom prostredí za ich prínos pre oblasť vedy. Druhou je aplikačná dimenzia relevancie, ktorá úzko súvisí s poslaním univerzity ako inštitúcie aplikovaného výskumu a vývoja. Univerzita v synergii úsilia jej zamestnancov a študentov musí byť schopná transferovať získané poznatky do využiteľnej podoby v príslušných sektoroch výroby a spoločenskej praxe. Indikátorom úspešnosti sú patenty, úžitkové vzory, nové metodiky, technológie a výrobky, objednávky a prílev finančných prostriedkov od podnikateľských subjektov a iných mimoakademických aktérov a rozličných grantových schém podporujúcich aplikovaný výskum, rozvoj a posilňovanie vedecko-technologických inkubátorov a parkov, zakladanie firiem typu start-up a spin-off, dobré meno univerzity, uznanie a ocenenia pracovníkov a študentov podnikateľským a spoločenským prostredím a širšou verejnosťou. Tretou je edukačná dimenzia, ktorá úzko súvisí s poslaním univerzity ako vzdelávacej inštitúcie. Univerzita musí byť schopná ponúkať a zabezpečovať pestrú paletu atraktívnych študijných programov a kurzov celoživotného vzdelávania s cieľom zabezpečiť reprodukciu pracovných síl a intelektuálnych elít. Indikátorom úspešnosti univerzity v rámci tejto dimenzie sú absolventi úspešne sa uplatňujúci na trhu práce, rastúci alebo udržateľne vysoký záujem študentov o štúdium na univerzite a schopnosť univerzity pritiahnuť najtalentovanejší segment populácie pre štúdium na univerzite. V ostatnom decéniu sa práve naplňanie tohto poslania univerzít stalo predmetom vášnivých diskusií, ktoré reflektovali postupný prechod od elitárskej podoby univerzít k inštitúciám masového vzdelávania. Masifikácia vysokoškolského vzdelávania evidentne ovplyvnila jeho celkovú kvalitu, čo sa prejavilo i rastúcim výskytom zlyhaní akademického sektora, ktorý nemal pripravené imunitné mechanizmy pre tieto prípady. Ukazuje sa, že návrat do pôvodného stavu už zrejme nie je možný, avšak je možné sa lepšie adaptovať na podmienky



masifikovaného modelu vysokoškolského vzdelávania a vytvorenie adekvátnych systémov vnútorného hodnotenia kvality, inštitucionálna diverzifikácia podľa vzdelávacieho poslania a následná vzájomná spolupráca vzdelávacích inštitúcií terciárneho vzdelávania. Tu sa dostávam k štvrtej, obligatórnej dimenzii spoločenskej relevancie univerzity, ktorá súvisí s naplňaním tzv. tretej misie univerzity, pod ktorou mám na mysli najmä spoločenskú zodpovednosť univerzít, ktorá zahŕňa záväzok ich aktívnej participácie a angažovanosti pri presadzovaní hodnôt s cieľom zlepšiť súčasný stav sveta a jeho častí v rozličných mierkach počnúc globálnou a končiac lokálnou a sublokálnou. Som presvedčený, že podstatou nášho úsilia je zasadzovať sa o ekonomicky a environmentálne udržateľný a sociálno-priestorovo inkluzívny rozvoj opierajúci sa o dodržiavanie etických zásad. V tomto smere by sme mali byť pre ostatných vzorom, čo si vyžaduje otvorený prístup. Univerzity by teda nemali byť veže zo slonovej kosti na púšti, ale ustanovizne s poslaním, ktoré výstižne formuloval prof. Aurel Stodola. Ako v nedávnom rozhovore pre Slovenské národné noviny upozornil slovenský ekonóm a prognostik prof. Peter Stanek, Aurel Stodola sa pri príležitosti odchodu do dôchodku v r. 1929 na polytechnike v Zürichu vyjadril nasledovne: „*Isté je, že niet na svete zázračnej vyučovacej metódy, ktorá by mohla pretvoriť menej nadaných ľudí na géniov, nedbanlivé povahy na výkvet horlivosti a pomaly reagujúce temperamenty na virtuózov výkonnosti. No svätou povinnosťou školy je ujať sa láskyplne všetkých, teda aj menej nadaných a viesť ich k disciplinovanému mysleniu*“.

Vážené kolegyně a kolegovia, milé študentky a študenti!

Tak teda s týmto krédom vykročíme do 16. akademického roka Prešovskej univerzity v Prešove, v ktorom Vám želám pevné zdravie, veľa šťastia, pokojné rodinné zázemie, podnetnú pracovnú atmosféru a mnoho pracovných úspechov !

*Vivat, crescat, floreat, alma mater nostra
Universitas Presoviensis!*

V Prešove, 25. septembra 2012

prof. RNDr. René Matlovič, PhD.

Foto: AV štúdio CCKV PU v Prešove
Mgr. Peter Gönci

Harmonogram podujatí k 15. výročiu PU v Prešove

Language, Literature and Culture in a Changing Transatlantic World II,
– medzinárodná vedecká konferencia,
Termín: 4. – 5. Október 2012,
FF PU v Prešove

Medzinárodná vedecká konferencia,
Termín: október 2012

OPENING UNIVERSITY NIGHT III,
spoločenské podujatie,
Termín: 8. október 2012

Estetické myslenie na Slovensku v rokoch 1890 – 1949 v kontexte európskej a stredoeurópskej estetiky,
– medzinárodná vedecká konferencia,
Termín: október 2012,
FF PU v Prešove

Profesijná etika na Slovensku
– medzinárodná vedecká konferencia,
Termín akcie: október 2012,
FF PU v Prešove

IV. Medzinárodná vedecká konferencia Management 2012: Research in Management and Business in the Light of Practical Needs,
Termín: október 2012,
FM PU v Prešove

Gymnastický festival,
Termín: október 2012,
FŠ PU v Prešove

Výstava súčasnej japonskej kaligrafie,
Termín: október – november 2012,
Ústav ázijských štúdií

Týždeň vedy a techniky,
Termín: november 2012

Historické akademické pracovisko v Prešove a jeho absolventi,
vedecká konferencia,
Termín: november 2012,
FF PU v Prešove

Nové trendy výskumu v biologicko-ekologických disciplínach,
konferencia, Termín: 08. – 10. november 2012,
FHPV PU v Prešove



Vedecký seminár s názvom:
„Výskum vývojových tendencií a kľúčových determinantov cezhraničných fúzií a akvizícií v spoločnom európskom priestore“,
Termín: november 2012,
FM PU v Prešove

Vedecká konferencia *„Grécko-katolícka cirkev na Slovensku vo svetle výročí III.“,*
Termín: 29. november 2012, GTF PU v Prešove

Jubilejný 10. ročník medzinárodnej speváckej súťaže **MOYZESIANA,**
Termín: november 2012,
PF PU v Prešove

17. ročník medzinárodného turnaja v hádzanej vysokoškoláckok,
Termín: november 2012,
PF PU v Prešove

Univerzitné dni športu pre študentov PU pri príležitosti 17. novembra – Dňa študentstva,
Termín: november 2012,
FŠ PU v Prešove

Gymnastický viacboj študentov,
Termín: november 2012,
FŠ PU v Prešove

Tradičný turnaj v basketbale žien o „Pohár 17. novembra“,
Termín: november 2012,
FŠ PU v Prešove

„MANAGER PARTY“
Termín: november 2012,
FM PU v Prešove

Večer národných tradícií,
kultúrno – spoločenské podujatie,
Termín: december 2012,
FF PU v Prešove

Športové všeličo pre študentov FŠ spojené s imatrikuláciou,
Termín: december 2012,
FŠ PU v Prešove

Futbalový turnaj 6. ročník – „FOOTOUR 2012“,
Termín: december 2012,
FŠ PU v Prešove

Vianočný koncert,
Termín: december 2012

Rektor PU na medzinárodnom geografickom kongrese v Nemecku



Foto: prof. Matlovič s prezidentmi geografických spoločností v európskych krajinách



Rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. sa 25. – 28. augusta 2012 zúčastnil na 32. medzinárodnom geografickom kongrese (IGC), ktorý organizovala International Geographical Union (IGU) v Kolíne nad Rýnom v Nemecku.

Toto vrcholné svetové podujatie v geografii je organizované každé štyri roky. Na kongrese sa zúčastnilo viac ako 2500 geografov z 80 krajín na všetkých svetadieloch.

Medzinárodné geografické kongresy majú už pomerne dlhú tradíciu. Prvý kongres sa konal v r. 1871 v Antverpách. Neskôr tieto pravidelné stretnutia viedli k etablovaniu sa stálej inštitúcie geografov – Medzinárodnej geografickej únie (International Geographical Union – IGU), ktorá bola ustanovená v r. 1922 v Bruseli. Súčasťou kongresu bolo tradične zasadnutie valného zhromaždenia IGU, na ktorom bol zvolený nový prezident Vladimír Kolossov z Ruska, ktorý nahradil odchádzajúceho prezidenta Ronalda F. Ablera z USA.

Prof. Matlovič ako prezident Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV prezentoval príspevok o súčasnom stave geografie na Slovensku v špeciálnej sekcii, ktorú organizoval prezident EUGEO



Foto: prof. Matlovič pri prezentácii na IGC

prof. Henk Ottens z Holandska. Išlo o veľmi zaujímavý skríning stavu geografie v jednotlivých európskych krajinách.

Veľkým úspechom pre našu univerzitu je fakt, že valné zhromaždenie IGU schválilo prof. Matloviča do riadiaceho výboru komisie IGU „The Dynamics of Economic Spaces“ na obdobie 2012 – 2016. Na túto pozíciu bol prof. Matlovič nominovaný predsedom tejto komisie prof. Neilom Reidom z University of Toledo, Ohio, USA.

Mgr. Kamila Urmaničová
Foto: archív PU v Prešove

Podpis, ktorým sa začali písať dejiny...

Na pôde Mestského úradu v Prešove sa 25. 7. 2012 uskutočnil podpis Zmluvy o spolupráci a spoločnom postupe pri vypracovaní I. dielu monografie **Dejiny Prešova medzi mestom Prešov a Prešovskou univerzitou v Prešove (PU)**. Monografia, rozdelená do troch samostatných dielov, z ktorých každý bude tvoriť osobitný celok dejín mesta Prešov, bude odbornou publikáciou, určenou nielen pre milovníkov histórie, ale aj nasledujúce generácie.

Zmluvné strany – mesto Prešov, zastúpené primátorom Pavlom Hagyarim a Prešovská univerzita v Prešove, zastúpená rektorom Reném Matlovičom, podpísali Memorandum o spolupráci na vzniku monografie s názvom **Dejiny Prešova**, ktorá bude rozdelená na tri samostatné časti. Podnetom k tejto spolupráci bola skutočnosť, že doteraz nevznikla nová komplexná vedecká monografia o dejinách mesta Prešov.

„Teším sa, že Prešov bude mať objektívne a režimom neskreslené dejiny,“ uviedol pred podpisom primátor, ktorý podpis označil za historický okamih v dejinách Prešova a súčasne vyzdvihol spoluprácu mesta a univerzity. Prvý diel by mal byť verejnosti kompletne dostupný na konci kalendárneho roka 2013.

„Je známe, že posledné dejiny Prešova vyšli v šesťdesiatych rokoch minulého storočia, tie však boli poznamenané dobovým kontextom,“ povedal rektor PU v Prešove René Matlovič. *„Naším cieľom je preto vytvoriť dejiny, ktoré budú očistené od ideologických nánosov a zároveň budú reflektovať aj ďalší vývoj, ktorý bude monografia odrážať,“* dodal rektor. Zároveň upozornil, že PU v Prešove disponuje dostatočným personálnym a expertným obsadením, aby dokázala takéto komplexné dejiny pripraviť, pretože táto odborná publikácia si vyžaduje interdisciplinárnu spoluprá-



cu. *„Ide o komplexné vedecké dielo, ktoré bude slúžiť aj ďalším generáciám,“* zdôraznil R. Matlovič.

Podľa zostavovateľa, prorektora PU v Prešove Petra Kónyu, prvý diel monografie, ktorý bude niesť názov **Dejiny Prešova od praveku do polovice 19. storočia**, v dotovanom rozsahu 900 rukopisných strán a druhá časť s titulom **Prešov od polovice 19. storočia**, v dotovanom rozsahu 1000 rukopisných strán, budú popisom dejín mesta Prešov, od prvých archeologických nálezov, po súčasnosť. *„Obsahom tretieho dielu s názvom Dejiny Solivaru, Nižnej Šebastovej a Šalgovíka, v dotovanom rozsahu 700 rukopisných strán, budú dejiny miestnych častí: Solivaru, Nižnej Šebastovej a Šalgovíka od stredoveku do ich pričlenenia k Prešovu na začiatku sedemdesiatych rokov,“* vysvetlil P. Kónya.

Vypracovanie odbornej vedeckej publikácie bude „v rukách“ autorského kolektívu zloženého z odborníkov – profesionálov, historikov, archeológov, geografov, prírodovedcov, historikov umenia, literatúry, školstva a divadla, ktorí sa dlhodobo venujú problematike dejín Prešova a sú zárukou kvalitného a včasného spracova-

nia príslušných častí monografie. *„Všetci autori sú tvorcami monografických alebo iných vedeckých prác týkajúcich sa rôznych aspektov výskumu dejín Prešova,“* doplnil zostavovateľ diela.

Celkový rozpočet, vyčlenený na všetky 3 diely vedeckej monografie, je stanovený vo výške 140 682 eur, pričom 109 740 eur bude financovať mesto Prešov a zvyšná časť, 30 982 eur, bude vyčlenená z rozpočtu Prešovskej univerzity v Prešove.

Podpisom zmluvy sa tak mesto a univerzita zaviazali, že spoločným postupom a vykonaním náležitých a vopred dohodnutých činností budú vzájomne participovať na vytvorení tohto jedinečného diela.



PhDr. Veronika Kmetóny Gazdová
Foto: archív mesta Prešov

Súťaž o najlepšiu študentskú vedeckú prácu o cenu primátora mesta Prešov

Piaty ročník Súťaže o najlepšiu študentskú vedeckú prácu priniesol verejnú prezentáciu trinástich prihlásených bakalárskych, diplomových a dizertačných vedeckých prác študentov Prešovskej univerzity v Prešove (PU), ktorá sa konala 26. júna 2012 na pôde PU v Prešove.

Komisia v zložení JUDr. Pavel Hagyari – primátor mesta Prešov a čestný predseda, prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. – prorektor pre vedu, umenie a akreditáciu a predseda komisie, prof. RNDr. René Matlovič PhD. – rektor PU v Prešove, prof. RNDr. Róbert Ištok, PhD., doc. PhDr. Eduard Lukáč, PhD. a akademický maliar doc. Dušan Srvátka, hodnotila vedecké práce s dôrazom na ich úzku súvislosť s mestom Prešov a ich prínos pre mesto Prešov a jeho obyvateľov.

Najlepšie práce boli ocenené finančnou odmenou vo výške 300 € za prvé miesto, 200 € za druhé miesto a 100 € za umiestnenie sa vedeckej práce na treťom mieste. Výhercom srdečne blahoželáme a všetkým zúčastneným želáme veľa úspechov pri ich ďalšej vedeckovo-výskumnej práci.



1. miesto

Bc. Peter Mocák – Analýza potenciálneho vplyvu prvkov urbánneho prostredia na kriminalitu v meste Prešov (diplomová práca)

Bc. Vanda Záhoraková – Pasportizácia ubytovacích zariadení v meste Prešov – (diplomová práca)

2. miesto

Mgr. Lenka Tlučáková – Vplyv pohybovej aktivity na funkčnú zdatnosť a telesné zloženie senioriek (dizertačná práca)

Mária Harničárová – Vybrané aspekty kvality života seniorov vo vzťahu k urbánnemu prostrediu (prípadová štúdia mesta Prešov), (bakalárska práca)

Bc. Ľudmila Koscelníková – Pomoc ženám zažívajúcim násilie v párových/intímnych vzťahoch a ich deťom v PSK

Bc. Lucia Šteflová – Poľsko v Prešove. Prešov v Poľsku. Zlomky z dejín vzájomných vzťahov

3. miesto

Eva Špaldová – Analýza genetickej podmienosti športového výkonu (diplomová práca)

Dana Klimčová – Somatický rast a vývin detí staršieho školského veku v Prešovskom kraji (diplomová práca)

Iveta Tóthová – Genetika ochorenia Charcot-Marie-Tooth (bakalárska práca)

Mgr. Zuzana Tischlerová

Foto: AV štúdio CCKV PU v Prešove

Otvorenie centra prvého kontaktu

UNIPO KONTAKT ponúka služby študentom, zamestnancom i návštevníkom PU



Zľava: prorektor prof. M. Portik, kvestorka Ing. M. Nováková a rektor PU prof. R. Matlovič



Nové priestory centra prvého kontaktu Prešovskej univerzity (PU) v Prešove UNIPO KONTAKT, 3. októbra 2012, slávnostne otvoril rektor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD., za asistencie predstaviteľov vedenia univerzity, jednotlivých fakúlt, riaditeľov univerzitných pracovísk, zástupcov Akademického senátu PU v Prešove, študentov PU v Prešove i hostí.

Centrum prvého kontaktu - UNIPO KONTAKT je novým informačno-poradenským centrom pre študentov a návštevníkov Prešovskej univerzity v Prešove. Sídli vo vstupnej časti hlavnej budovy PU v Prešove na Ul. 17. novembra 1.

UNIPO KONTAKT je súčasťou UNIPOCENTRA PU

a okrem komplexných informačno-poradenských a marketingových služieb, študentom univerzity, zamestnancom univerzity a verejnosti, ponúka študentom aj veľmi obľúbenú a jedinečnú službu v rámci všetkých univerzít a vysokých škôl na Slovensku, a to kopírovanie ich študijných materiálov ZADARMO, predaj reklamných materiálov a publikácií prostredníctvom elektronickej a kamennej predajne UNIPOSHOP, a taktiež zabezpečuje predaj stravných lístkov pre študentov.

Zamestnanci centra UNIPO KONTAKT, takmer všetci z radov absolventov našej univerzity, tu pracujú prostredníctvom absolventských praxí, v spolupráci s Úradom práce, soc. vecí a rodiny v Prešove.

UNIPO KONTAKT funguje v nepretržitej celodennej prevádzke, od 8.00 do 16.00.

UNIPO KONTAKT

Tel.: 051/ 75 70 111 , 051/75 70 121

WEB: www.univerzitne.info

**Stranu pripravil Mgr. Adrián Kuba
Foto: AV štúdio CCKV PU v Prešove**

Prešovská univerzita dnes otvorila centrum prvého kontaktu

Prešov 3. októbra (TASR) – Prešovská univerzita (PU) urobila ďalší krok k zlepšeniu komunikácie so študentmi, zamestnancami i verejnosťou v súvislosti s poskytovaním informácií. Na tento účel vybudovala vo vstupných priestoroch budovy Vysokoškolského areálu na Ulici 17. novembra 1 Centrum prvého kontaktu, ktoré dnes slávnostne odovzdali do užívania a jeho činnosť bude zastrešovať UNIPOCENTRUM PU. „Centrum prvého kontaktu otvárame hlavne so zámerom skvalitniť poskytovanie informačných služieb. Z tohto dôvodu sme zvolili umiestnenie pri vstupe do areálu, aby záujemcovia z akademickej obce i radov verejnosti dostali potrebné informácie bezprostredne po príchode do budovy,“ uviedol pre TASR rektor PU René Matlovič. Riaditeľka UNIPOCENTRA Kamila Urmaničová doplnila, že majú síce svoje priestory na prízemí budovy internátu na Ul. 17. novembra, cieľom však bolo vytvoriť kontaktné miesto v priestoroch, kde sa zdržiava najviac ľudí a teda potenciálnych klientov. Priblížila, že pracovníci tu budú poskytovať informačné a technologické služby, poradenstvo a záujemcovia tu nájdu aj informácie ohľadom marketingu a propagácie univerzity a jej aktivít. Okrem toho sa tu budú dať získať študijné materiály, skriptá a knihy, študenti by mali mať už v najbližších týždňoch možnosť zakúpiť si tu aj stravné lístky. Podľa riaditeľky UNIPOCENTRA sa činnosť tohto kontaktného miesta bude rozbiehať postupne a ak to budú dovoľovať priestory a vybavenie, v budúcnosti sa poskytované služby môžu rozšíriť aj na iné oblasti. „Bude tu pracovať sedem absolventov v dvoch zmenách od 8. do 16. hodiny, ktorí tu budú zamestnaní v rámci absolventskej praxe. Väčšina pracovníkov študovala na našej univerzite a v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Prešove sme im takto mohli vytvoriť štartovacie pracovné miesto,“ vysvetlila Urmaničová. Kvestorka PU Mária Nováková konštatovala, že centrum prvého kontaktu sa im podarilo vybudovať z viacerých finančných prostriedkov. „Univerzita z vlastných zdrojov poskytla 20.500 eur a z projektu IKT sa podarilo získať peniaze na vybavenie, vrátane počítačovej techniky, softvéru a ďalšej kancelárskej techniky,“ uzavrela Nováková.

Úspech PU na ACADEMIA & VAPAC 2012



V súbore vzdelávacích inštitúcií, ktoré vystavovali na 16. medzinárodnom veľtrhu v Bratislave **ACADEMIA & VAPAC**, sa Prešovská univerzita v Prešove neobjavila po prvýkrát. Svoju účasť potvrdzuje už niekoľko rokov, stále v znamení veľkého úspechu študijných programov, ktoré na ôsmich fakultách ponúka.

„Návštevníci veľtrhu, ktorých zastupujú predovšetkým uchádzači o vysokoškolské štúdium, nachádzajú vo výstavnom stánku našej univerzity možnosti pre ďalšie vzdelávanie a uplatnenie svojich doposiaľ nadobudnutých vedomostí. Evidujeme záujem o takmer všetky študijné programy, no najpopulárnejšie je štúdium cudzích jazykov, manažmentu, psychológie, biológie, geografie, zdravotníckych odborov, špeciálnej pedagogiky a športu,“ povedala riaditeľka UNIPOCENTRA PU a hovorkyňa PU v Prešove Kamila Urmaničová, ktorá si komunikáciu počas veľtrhu vzdelávania vyskúšala „na vlastnej koži“ v premiére.

Spomedzi 67 vystavovateľov nielen zo Slovenska, ale aj zo zahraničia, PU v Prešove zaznamenala veľký úspech ovenčený tradíciou vzdelávania v Prešove, zaujímavými študijnými programami a vzdelávacou



infraštruktúrou, ktorá je vďaka moderným mechanizmom, najmodernejším laboratóriám i podpore štúdia a odborných stáží v zahraničí, stále viac pripravená konkurovať iným vzdelávacím inštitúciám doma i v zahraničí.

Ing. Vladimíra Pohorelcová

Foto: autorka

Studium carpato-ruthenorum 2012

Prešovská univerzita v Prešove (PU) je jedinou univerzitou v Slovenskej republike, na ktorej sa realizuje výučba akreditovaného bakalárskeho a magisterského študijného programu rusínsky jazyk a literatúra, gestom ktorej je Ústav rusínskeho jazyka a kultúry. Vďaka jeho 3-týždennému vzdelávaciemu projektu *Studium Carpato-Ruthenorum – Medzinárodná letná škola rusínskeho jazyka a kultúry* PU je zároveň jedinou univerzitou na svete, ktorá zareagovala na záujem domácich a zahraničných záujemcov o takúto formu výučby rusínskeho jazyka a v tomto roku zrealizovala už tretí ročník tohto úspešného medzinárodného projektu. Jeho cieľom je nadobudnutie, resp. prehĺbenie komunikačnej kompetencie v rusínskom spisovnom jazyku a rozšírenie poznatkov z oblasti karpatsko-rusínskej histórie, kultúry, literatúry a etnografie.

Trojtýždenný projekt pre tohtoročných účastníkov z USA, Nemecka, Ukrajiny, Českej republiky a Slovenskej republiky organizoval Ústav rusínskeho jazyka a kultúry PU od 10. júna do 1. júla 2012 v spolupráci s Karpatsko-rusínskym výskumným centrom v USA. Projekt finančne podporili rusínske organizácie z USA, ako aj súkromné osoby – filantropi rusínskeho pôvodu z USA a zo Slovenska, a napokon projekt získal aj štátnu podporu Úradu vlády SR z programu Kultúra národnostných menšín 2012.

Obsahom aj tohto ročníka letnej školy bol predovšetkým pedagogický proces, sprievodné kultúrno-spoločenské akcie a iné doplnkové aktivity zamerané na poznávanie života, kultúry a tradičných hodnôt karpatských Rusínov.

Základom pedagogického procesu boli prednášky z rusínskeho jazyka, histórie a etnografie karpatských Rusínov, ktoré prebiehali paralelne v anglickom a rusínskom jazyku. Viedli ich zahraniční a domáci vysokoškolskí učitelia: prof. Dr. Paul Robert Magosci (Torontská univerzita, Kanada), Mgr. Valerij Paďák, CSc. (Vedecké centrum karpatisťiky v Užhorode, Ukrajina), PhDr. Kvetoslava Koporová a doc. PhDr. Anna Plišková, PhD. (obidve z Prešovskej univerzity). Súčasťou aj tohtoročného pedagogického procesu bol minikurz z rusínskej etnografie, ktorý odprednášala



prof. Dr. Patricia Krafčík z Evergreenskej štátnej univerzity v Olympii (USA) a Mgr. Ján Kaliňák, externý spolupracovník ÚRJK PU.

Okrem pedagogického procesu program projektu zahŕňal množstvo sprievodných akcií: boli to predovšetkým tvorivé dielne zamerané na výučbu rusínskych ľudových piesní a výrobu veľkonočných kraslíc, poznávacie exkurzie zamerané na poznávanie materiálnej a duchovnej kultúry Rusínov v regióne severovýchodného Slovenska – v múzeách, skanzenoch, drevených chrámoch, účasť na folklórnom festivale, literárnom večeri, predstavení rusínskeho profesionálneho divadla, otvorenej hodine rusínskeho jazyka na základnej škole s vyučovacím jazykom rusínskym v Čabinách (okr. Medzilaborce) a na bohoslužbách v prešovských chrámoch východného obradu.

Positívnym znakom tretieho ročníka projektu bola skutočnosť, že sa naň prihlásilo viac účastníkov zo Slovenska, vrátane študentov, doktorandov a pracovníkov PU, ktorí nielen ovládali azbuku ako základ grafického systému rusínskeho spisovného jazyka, ale aj hovorovú a najmä spisovnú podobu rusínskeho jazyka. Takisto medzi zahraničnými účastníkmi bola prevaha študentov ovládajúcich azbuku, vďaka čomu bola práca s nimi zjednodušená. Za významný prvok z pohľadu perspektívneho rozvoja karpatorusínistiky však považujeme fakt, že o túto formu vzdelávania prejavujú každým rokom väčší záujem mladí domáci a zahraniční doktorandi, pre ktorých pobyt na letnej škole zvyčajne je spojený s vedeckým výskumom súčasného postavenia a aktuálnych problémov rusínskeho spisovného jazyka na Slovensku a v iných krajinách karpatského regiónu, výsledky ktorého budú onedlho prezentovať vo svojich dizertačných prácach.

Nasledujúci štvrtý ročník medzinárodného prípravného výboru projektu naplánoval na 9. – 30. 6. 2013. Tretina všetkých prednášok bude zameraná na rusínsku etnografiu, o ktorú účastníci projektu každoročne prejavujú zvýšený záujem.

doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.
Foto: archív ÚRJK PU v Prešove



Mini jubileum PDU

Popri 15. výročí vzniku Prešovskej univerzity v Prešove oslávila v roku 2012 svoje malé jubileum aj Prešovská detská univerzita, ktorú v súčasnosti zastrešuje Centrum celoživotného a kompetenčného vzdelávania, ale od počiatkov až dodnes ju má organizačne na starosti Kabinet výskumu detskej reči a kultúry na PF PU.

5. ročník PDU sa uskutočnil 9. – 13. júla pod názvom „Poklady prírody“. O potešujúcom fakte, že téma deti a ich rodičov zaujala, svedčil opäť veľký počet záujemcov, ktorý prevyšoval kapacitné možnosti detskej univerzity. Odpovede na otázky, týkajúce sa prírody, Zeme a vesmíru, napr. Rozumiete zvieratkám? Ako pomôcť planéte dýchať? Kde spávajú medvede? Prečo ľudia potrebujú liečivé rastliny? Aké príbehy píše príroda? a i., prišlo do univerzitných priestorov hľadať 90 nádejných bakalárčikov a rovnaký počet budúcich magisterčikov. Počas jedného týždňa absolvovali zvedaví študenti v zhustenej podobe všetky formy vysokoškolského vzdelávania pod vedením renomovaných pedagógov PU a ich doktorandov, ale taktiež hosťujúcich prednášateľov a lektorov tvorivých dielní – od vstupnej imatrikulácie, cez prednášky, semináre, exkurzie, terénne praktiká či tvorivé dielne, až po slávnostné vyvrcholenie v podobe promócií a odovzdávaní diplomov a ocenení pre tých najlepších absolventov rektorom PU v Prešove prof. René Matlovičom. Popri prírodovedných odboroch sme sa ani tento rok nevzdali humanitných a umenovedných „disciplín“: výtvarných, hudobných, mediálnych dielní a tradičných remesiel, ako sú napr. paličkovaná čipka, košíkárstvo, medovníkárstvo, alebo – a to aj aktuálne k téme – včelárstvo.

Bonusom 5. ročníka bolo nielen pre deti, ale aj pre ich rodičov vzrušujúce pozorovanie nočnej oblohy pred rektorátom PU v Prešove (viac vo fotodokumentácii PDU 2012 na stránke www.pdu.pf.unipo.sk).

Do 5. ročníka PDU sa zapojilo množstvo kolegov a študentov našej univerzity, ktorí by si zaslúžili byť osobitne menovaní, ale hoci na stránkach časopisu nie je priestor každého z nich menovať, všetkým zainteresovaným kolegom z rôznych fakúlt a katedier PU v Prešove, ktorí či už tento rok, alebo po minulé roky spoluvytvárali svojim odborným, tvorivým a ľudským prístupom kvalitný program PDU a vzbudzovali u detí túžbu po poznávaní, patrí úprimná vďaka a uznanie.

Mgr. Adela Mitrová, PhD.
Foto: AV štúdio CCKV PU v Prešove



Slávnostné otvorenie akademického roka na GTF PU v Prešove

Na sviatok Presvätej Bohorodičky Ochrankyne, v pondelok 1. októbra, prešovský arcibiskup a metropolita Mons. Dr. h. c. ThDr. Ján Babjak SJ, PhD. predsedal v prešovskej Katedrále sv. Jána Krstiteľa archijerejskej svätej liturgii, ktorou bol na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove (GTF PU) slávnostne otvorený akademický rok 2012/2013. Súčasťou slávnosti bola imatrikulácia študentov prvého ročníka.

Koncelebroval emeritný biskup Ján Eugen Kočiš, dekan GTF PU Mons. Prof. ThDr. Peter Šturák, PhD, rektor Gréckokatolíckeho kňazského seminára bl. biskupa Pavla Petra Gojdiča v Prešove ThDr. Miroslav Dancák, PhD., kňazi, ktorí sú pedagógmi na fakulte a predstavení kňazského seminára, ako aj ďalší kňazi. V homílii sa Božiemu ľudu prihovorel prešovský farár a protopresbyter ThLic. Daniel Galajda, ktorý všetkých pozval začať a prežívať nový akademický rok v bázni pred Pánom a pod ochranou Presvätej Bohorodičky. „To, čo sa deje v dnešnom svete, nás presviedča o potrebe tohto sviatku. Ak chceme žiť naozaj múdro, musíme mať pevný základ, ktorým je Ježiš Kristus. Žiť v bázni pred Pánom je základom múdrosti.“

Na konci liturgickej slávnosti vладыka Ján, veľký kancelár fakulty, povzbudil učiteľov a študentov v prekonávaní rôznych prekážok, ktoré sa zadajú niekedy priam neprekonateľné a upriamil ich pozornosť už na koniec akademického roka, aby si uvedomili, ako rýchlo beží čas, aby ho nepremárnili, aby ich štúdium v tomto roku posunulo opäť bližšie k Bohu.

V rámci imatrikulačnej slávnosti dekan fakulty v prího-



vore privítal nových študentov a okrem iného uviedol: „Gréckokatolícka teologická fakulta vďaka permanentnému postupu pedagógov v kvalifikačnom raste má ambíciu nielen ponúkať vo väčšej kvalite realizáciu doterajších študijných programov v oboch formách a vo všetkých troch stupňoch vzdelávania, ale aj rozširovať ich ponuku. Výsledkom tohto snaženia je aj akreditácia nového študijného programu pod názvom Multikultúrne európske štúdiá.“ Ďalej povedal, že fakulta, vedomá si svojho prioritného poslania v duchovnej sfére, bude aktívna v rámci jubilejného cyrilo-metodského roka a Roka viery. Zdôraznil aj dôležitý rozmer spolupráce s domácimi a zahraničnými vysokými školami v oblasti vzdelávania a výskumu. V tomto akademickom roku, v niekoľkých študijných programoch, na GTF PU študuje, spolu s doktorandmi, 684 študentov. Z toho v prvom ročníku je 220 študentov, z ktorých 131 študuje v dennej a 89 v externej forme.

Mons. ThDr. Ľubomír Petřík, PhD.
Foto: archív GTF PU v Prešove

Odpustová slávnosť vo fakultnej kaplnke v Prešove

Hlavným slúžiteľom liturgie bol Mons. Ľubomír Petřík, homíliou sa prihovorel Mons. Prof. Peter Šturák, dekan fakulty. Povedal, že na základe proklamovaného evanjelia medzi zlé veci, vychádzajúce zo srdca človeka, patria aj hlúposti. „Aby sme nehlásali hlúposti, ale Božiu múdrosť, potrebujeme vnímať akademickú pôdu v dvoch dimenziách – ako miesto vzdelávania a modlitby. To sú dve strany plôc, ktorými tu máme dýchať.“ Prítomných pozval k napĺňaniu akademického života v kontexte vzdelávania, ale aj modlitby.

ThDr. Peter Tirpák, PhD., duchovný správca fakulty, pozval všetkých k myrovaniu a pohosteniu, ktorými sa táto slávnosť ukončila.

ThLic. Martina Poláková, PhD.
Foto: archív GTF PU v Prešove



Pedagógovia, zamestnanci a doktorandi Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove sa v stredu, 12. septembra, stretli vo fakultnej Kaplnke blahoslaveného biskupa-mučeníka Pavla Petra Gojdiča na odpustovej slávnosti, ktorá sa stane tradíciou v deň výročia posviacky kaplnky. Tú pred rokom vysvätil prešovský arcibiskup a metropolita Mons. Ján Babjak SJ.

Z temnoty a fantázie do svetla pravdy

V Konkatedrále sv. Mikuláša v Prešove sa 15. októbra 2012 uskutočnilo slávnostné Veni Sancte, pri príležitosti otvorenia akademického roka 2012/2013 pre univerzitnú mládež mesta Prešov. Slávnosti predsedal Mons. prof. ThDr. PhDr. Stanislav Stolárik, PhD., košický pomocný biskup. Slávnosti sa zúčastnili aj zástupcovia z akademickej obce Prešovskej univerzity v Prešove. Odkazom zo slávnosti pre pracovníkov a študentov univerzít sú slova o. biskupa Stanislava Stolárika, aby každý urobil krok z temnoty a fantázie k hľadaniu a uskutočňovaniu svetla pravdy v živote človeka. Univerzitné pastoračné centrum Dr. Štefana Héseka v Prešove, ktoré pripravilo slávnosť Veni Sancte, si v tomto čase pripomína aj 10. výročie od založenia a vykonávania svojej činnosti medzi študentmi a pedagógmi. Za ten čas len môžeme potvrdiť, aký dôležitý je Boh v živote každého človeka.

Marián Kašaj, duchovný správca UPC
Foto: archív UPC



Študentky Fakulty športu PU podporili projekt *Velvet run* 2012

V poslednú prázdninovú nedeľu, 2. septembra 2012, sa v prostredí košického lesoparku Anička uskutočnilo unikátne bežecké podujatie, venované výlučne nežnému pohlaviu, pod názvom *Velvet Run* 2012. Študentky Fakulty športu PU v Prešove podporili projekt aktívnou účasťou trojčlenným bežecským družstvom. Na 5 km bežeckej trati bez prevýšenia v prostredí sviežej zelene sa najviac darilo Bc. Martine Šamudovskej, ktorá obsadila pekné druhé miesto. Uznanie za reprezentáciu fakulty a podporu dobrej veci si zaslúži úspešná reprezentantka SR v športovom aerobiku a športovej gymnastike Bc. Alžbeta Segedyová, ale aj slo-

venská reprezentantka vo florbale Jana Bergová, ktoré dobehli v strede štartového poľa bežkyň. Druhý ročník zaujímavého športového projektu *Velvet Run* 2012 priblížil beh, ale aj iné športovo-pohybové aktivity, ako atraktívny prostriedok trávenia voľného času pre všetky aktívne ženy a dievčatá, ale aj ich rodiny, či priateľov. Uhradením štartovného poplatku účastníčky behu prispeli do finančnej zbierky, ktorej celá suma 1198 eur bola venovaná mladšej žene s dvoma malými deťmi, ktorá zažívala dlhodobé a závažné domáce násilie zo strany svojho manžela.

PhDr. Marcel Nemeš, PhD.
Foto: archív FŠ PU v Prešove



TROJRUŽA 2011 pre ženu, ktorej sa detstvo stalo osudom



Vyrastala ako jedináčik, čo po celý život vnímala ako jedinou krivdu, ktorú na nej jej dobrí rodičia spáchali. Žena, ktorá dodnes rada pracuje so zemou, kameňom i drevom, a preto len škaredé počasie vonku žičí jej duševnej práci na poli detskej literatúry. Jedna z najvýznamnejších osobností slovenskej literatúry pre deti a mládež, ktorá svoj život zasvätila detským knihám – profesorka Zuzana Stanislavová.

V zime minulého roku bola Z. Stanislavovej udelená **cena TROJRUŽE** za rok 2011. Od roku 1965 je to významné ocenenie za literárne alebo literárnovedné dielo, ktoré významne prispelo k rozvoju slovenskej literatúry pre deti a mládež a udeľuje ju Literárny fond, Slovenská sekcia IBBY a BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti.

*Za literárnokritické a literárnohistorické presadzovanie hodnôt, ktoré sú zárukou ďalšieho rozvoja slovenskej umeleckej literatúry pre deti a mládež – takto oficiálne znie ocenenie pre človeka, ktorý sa v spoločnosti detských kníh cíti veľmi šťastný. Profesorka Z. Stanislavová – v dobre zladenom profesionálnom tandeme s prof. O. Sliackym – už roky zrovnoprávňuje literatúru pre deti a mládež s literatúrou určenou dospelým práve tým, že veci pomenúva pravým menom: brak brakom a hodnoty hodnotami. Aj vďaka jej vrchovato ľudskému a nesmierne prívetivému osobnostnému profilu bola tou najlepšou odborníčkou, ktorá mohla zastrešiť autorský kolektív syntetizujúcich *Dejín slovenskej detskej literatúry od roku 1960*. V nich, slovami jej generačného spolupútника, majú práve jej situačné správy o hodnotovom stave dnešnej tvor-*

by pre deti neoceniteľný význam – nielen preto, že sú sumarizáciou toho, čo sa napísalo a vyšlo, ale najmä preto, že sú to reflexie o zmysle a podstate.

Profesorka Z. Stanislavovej sa detská literatúra naozaj stala životným osudom a tisícom absolventov Prešovskej univerzity v Prešove, ako aj niekdajšej UPJŠ v Prešove, sa jej meno dodnes neodmysliteľne spája práve s literatúrou pre deti. Osobnou charizmou a profesionálnym zanietením pre literatúru, ktorej čítanie bolo pre ňu vždy vracaním sa do čistého sveta, kam už inak než s deťmi nemôžeme, dokáže do mnohých mladých ľudí zasievať aj dnes to maličké semienko, ktoré v učiteľskom i rodinnom životnom priestore neskôr prináša i stonásobnú úrodu.

K dobrým veciam dokážu priťahovať iba dobrí a žičliví ľudia. Ľudia, ktorí sa neboja dotýkať zeme, kameňa i dreva... Takí si naozaj zaslúžia vďaka. A možno by Pavol Dobšinský na tomto mieste napísal iba: „Toto je spravodlivá trojruža pre moju najmladšiu dcéru...”

Mgr. Danka Lešková, PhD.
Mgr. Radoslav Rusňák, PhD.
Foto: archív PF PU v Prešove





Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja



Agentúra

**Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ**

„Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ“



Vládny audit realizovaných projektov dopadol veľmi dobre

Správa finančnej kontroly v Košiciach na Prešovskej univerzite vykonala vládny audit č. A444, K2730 s cieľom získania uistenia o oprávnenosti výdavkov na primeranej vzorke operácii v rámci operačného programu výskum a vývoj. V rámci auditu boli podrobne overené všetky operácie a aktivity v rámci troch projektov a to ITMS 26220120023 – Centrum excelentnosti ekológie živočíchov a človeka, (projektový manažér Ing. Emília Martinková), výdavky projektu 1.381.298,62 Eur, ITMS 26220120041 – Dobudovanie Centra excelentnosti ekológie živočíchov a človeka – II. etapa, (projektový manažér Ing. Emília Martinková), výdavky projektu 2.779.548,52 Eur a ITMS 26250120029 – Modernizácia IKT a hmotnej infraštruktúry PU, (projektový manažér Ing. Mária Nováková), výdavky projektu 5.159.315,77 Eur. Na projektoch v celkovej výške výdavkov 9.320.162,91 Eur bola vykonaná hĺbková kontrola s cieľom získania uistenia o oprávnenosti vynaložených výdavkov podľa čl. 62 ods. 1 písm. b) Nariadenia Rady EÚ č. 1083/2006. Čiastkovými cieľmi auditorského orgánu bolo získať uistenie, že operácie boli vykonávané v súlade so schvaľovacím rozhodnutím a vyhovujú stanoveným podmienkam týkajúcich sa cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť a overenie skutočného stavu realizácie projektov: Tiež boli vykonané kontrolné operácie s cieľom získania uistenia, že vykazované výdavky zodpovedajú účtovným záznamom a podkladovým dokumentom, ktoré vlastní prijímateľ - univerzita (overenie účtovníctva prijímateľa vrátane vedenia analytickej evidencie súvisiacej s projektmi) a že výdavky, ktoré vykazuje prijímateľ, sú v súlade s pravidlami Spoločenstva a vnútroštátnymi predpismi (overenie dodržiavania podmienok týkajúcich sa pravidiel oprávnenosti použitia finančných prostriedkov, zásad dodržiavania hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti pri využívaní prostriedkov EÚ a prostriedkov určených na spolufinancovanie, overenie procesov verejného obstarávania a hospodárskych súťaží, overenie vykonávania predbežnej a priebežnej kontroly v súlade so zákonom č. 502/2001 Z.z. o finančnej kontrole a vnútornom audite v znení neskorších predpisov).

„Je potešujúce, že takýto rozsiahly audit pre našu univerzitu dopadol veľmi dobre. Auditorský orgán zistil 4 nedostatky, pričom dva z nich charakterizoval ako náhodné finančné nedostatky a dva ako nefinančné nedostatky. Vo finančnom vyjadrení ide o neoprávnené použitie finančných prostriedkov vo výške 552,15 Eur, čo z celkovo kontrolovaných výdavkov vo výške 9.320.162,91 Eur predstavuje iba 0,006%, teda ani jedno promile. Tento výsledok je o to cennejší,

že ide o prvý hĺbkový audit, ktorému boli podrobené projekty zo štrukturálnych fondov, pričom ich implementácia začala v období, keď s obdobnými aktivitami univerzita ešte nemala veľa praktických skúseností.“ skonštatovala kvestorka univerzity pani Ing. Mária Nováková a dodala, že „aj týmto auditom sa potvrdila správnosť rozhodnutia o centralizácii administrácie implementovaných projektov a vytvorenie samostatného oddelenia rozvoja a projektov EÚ, ktoré zabezpečuje všetku administráciu a komunikáciu s poskytovateľom a riadiacim orgánom“.

Preto je na mieste vysloviť poďakovanie za skvelú a precízne odvedenú prácu projektovým manažérom a všetkým členom projektových tímov a projektovej administratívy, ktorí svojou prácou prispeli k excelentnému výsledku. Treba len dúfať a veriť, že takto vysoko nasadenú latku si univerzita udrží aj v budúcom období.

Ing. Imrich Hamarčák
vedúci oddelenia rozvoja a projektov zo ŠF
Foto: archív PU v Prešove





Európska únia
Európsky sociálny fond

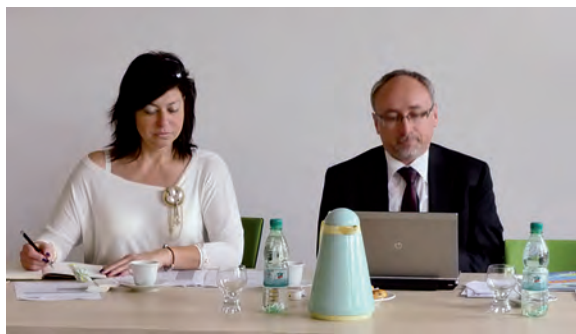


Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ“



Implementácia projektu pomôže zvýšeniu konkurencieschopnosti



Na rektoráte Prešovskej univerzity sa vo februári tohto roku začala realizácia projektu ITMS 26110230047 – Interný systém zabezpečenia kvality, ktorého strategickým cieľom je podporiť kvalitu vzdelávania na Prešovskej univerzite v Prešove na báze európskych štandardov (ESG) a tým zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť prostredníctvom prispôbenia vzdelávacieho systému potrebám vedomostnej spoločnosti. Na realizáciu projektu je alokovaných 331 788,57 € a implementácia projektu by trvať do 01/2014.

Projektová manažérka, Ing. Mária Nováková povedala, že: „*Prešovská univerzita si od implementácie tohto projektu sľubuje zvýšenie a zabezpečenie kvality na úroveň európskych štandardov nielen v oblasti vzdelávania, ale aj vo výskume a vývoji. Projekt rieši aj zvyšovanie kvality riadiacich a manažérskych procesov. Zvýšenie kvality v týchto oblastiach by malo byť pre Prešovskú univerzitu v budúcnosti významným atribútom zvyšovania konkurencieschopnosti nielen v regionálnom, alebo slovenskom akademickom prostredí, ale aj v rámci medzinárodnej konkurencie.*“

Aktivity projektu sú zamerané na vypracovanie, implementáciu a overenie interného systému pre zabezpečenie kvality vzdelávania, výskumu a manažmentu na PU, pričom v rámci riešenia je potrebné navrhnúť a overiť systém vnútorného zabezpečenia kvality vzdelávania na báze ESG, navrhnúť a overiť opatrenia k odstráneniu informačnej nerovnosti vo vzťahu vysokej školy k verejnosti týkajúcej sa vnútorného zabezpečenia kvality vysokoškolského vzdelávania a navrhnúť a overiť hodnotenie výsledkov zavedenia systému vnútorného zabezpečenia kvality vzdelávania.

Projektovým manažérom je Ing. Mária Nováková, kvestorka a koordinátorom odborných aktivít a odborným garantom jednotlivých aktivít je prof. RNDr. René Matlovič, PhD., rektor univerzity. Na riešení aktivít sa bude podieľať tím zložený z akademických funkcionárov univerzity (prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., prof. PhDr. Milan Portik, PhD., PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD., doc. Ing. Peter Adamišin, PhD.) a tiež aj z akademických funkcionárov niektorých fakúlt (doc. Ing.

Jana Burgerová, PhD., doc. PhDr. Nadežda Krajčová, PhD.) a ďalších odborných a administratívnych pracovníkov. Do implementácie projektu by sa postupne mali zapojiť aj zahraniční experti v oblasti Európskych štandardov a smerníc (ESG).

Realizácia projektu bola zahájená pracovnými stretnutiami projektového tímu, na ktorých sa rozdiskutovali odborné, komunikačné, technické a administratívne otázky a určili prvé úlohy najmä v súvislosti so spracovaním SWOT analýzy, ktorá je bežným prvým krokom pri budovaní systému pre zabezpečenie kvality. Traja členovia projektového tímu boli účastníkmi medzinárodnej konferencie Quality Assessment framework for UC Knowledge, ktorá sa konala 8.5. až 11.5.2012 v Espoo (Fínsko) za účasti 187 účastníkov z 26 štátov. Pri tejto príležitosti sa uskutočnilo aj bilaterálne rokovanie s pánom Jorgenom Thorslundom, profesorom Dánskej University College Lillebaelt a boli nadviazané osobné kontakty s predbežným prísľubom jeho účasti na našom projekte.

Pán rektor prof. RNDr. René Matlovič, PhD. na otázku, čo očakáva od realizácie tohto projektu, povedal: „*V Európskom akademickom priestore je, vzhľadom na mobilitu študentov aj vysokoškolských učiteľov, veľká a stále rastúca konkurencia. Z tohto pohľadu musí aj naša univerzita držať krok a budovať také systémy, ktoré budú generovať vyššiu kvalitu výskumu, vzdelávania a manažmentu. Účasť na konferencii bola pre jej účastníkov významným prínosom, pretože získali nové informácie o trendoch v zabezpečovaní kvality v akademickom priestore a o nástrojoch na dosiahnutie a udržanie požadovanej úrovne kvality.*“

Ing. Imrich Hamarčák
vedúci oddelenia rozvoja a projektov zo ŠF
Foto: archív PU v Prešove





Európska únia

Európsky fond regionálneho rozvoja



Agentúra

**Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ**

„Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ“



Budovanie centier vo svojej poslednej fáze

Fyzické budovanie „*Centra excelentnosti sociohistorického a kultúrohistorického výskumu*“, ITMS kód projektu 26220120057 a „*Kompetenčného centra znalostných technológií pre inovácie produkčných systémov v priemysle a službách*“, ITMS kód projektu 26220220155, projektov zo štrukturálnych fondov Európskej únie, sa pomaly chýli ku koncu. Stavebné práce na rekonštrukcii podchodu hlavnej budovy VŠA na Ul. 17. novembra č.1, kde budú mať obe centrá svoju priestorovú základňu, sa začali realizovať v októbri 2011, pričom v novembri 2012 by mali byť ukončené. Po ukončení fyzického budovania projektov sa zahájí fáza informačno-komunikačného vybavenia oboch centier.



Rok 2011



Rok 2012

Centrum excelentnosti sociohistorického a kultúrohistorického výskumu

„*Centrum excelentnosti sociohistorického a kultúrohistorického výskumu*“, ITMS kód projektu 26220120057 je projekt z kategórie Centier excelentností na Prešovskej univerzite, ktorý je realizovaný v rámci Operačného programu Výskum a vývoj. Obdobie realizácie jednotlivých aktivít projektu sa začal 1. augusta 2010 a predpokladané ukončenie projektu je naplánované na koniec júla 2013.

Na jeseň 2011 prebiehalo verejné obstarávanie na výber dodávateľa vysoko kvalitnej informačno-komunikačnej infraštruktúry, ktoré bolo na jar tohto roku odsúhlasené zo strany sprostredkovateľského orgánu riadiaceho orgánu Agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy Európskej únie (ASFEU) a na základe ktorého bolo možné podpísať zmluvu s vybraným dodávateľom jedinečnej výskumnej infraštruktúry, ktorá bude pre centrum zakúpená po ukončení aktivity 2.1 Nevyhnutné stavebné úpravy priestorov centra, ktorá predstavuje vytvorenie priestorov Centra excelentnosti.

PhDr. Miriama Knežová, manažér publicity, Foto: archív PU v Prešove





Európska únia

Európsky fond regionálneho rozvoja



Agentúra

**Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ**

„Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ“



Kompetenčné centrum znalostných technológií pre inovácie produkčných systémov v priemysle a službách

Projekt „Kompetenčné centrum znalostných technológií pre inovácie produkčných systémov v priemysle a službách“, ITMS kód projektu je 26220220155, z Operačného programu Výskum a vývoj, počas svojej ročnej pôsobnosti, zahájil proces nielen na svojom fyzickom budovaní, ale aj proces realizácie odbornej a administratívnej stránky, súčasťou ktorej bola príprava a uskutočnenie procesu verejného obstarávania na zabezpečenie jeho technického vybavenia v budúcich priestoroch centra.

Odsúhlasením verejného obstarávania zo strany sprostredkovateľského orgánu riadiaceho orgánu Agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy Európskej únie, je už možná postupná dodávka špecializovanej technickej infraštruktúry pre realizáciu odbornej stránky aktivít projektu, ktorá bude vykonávaná vedecko-výskumnými pracovníkmi z Katedry geografie a regionálneho

rozvoja Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity, ale až po ukončení stavebných prác v bývalom podchode hlavnej budovy na Ul. 17. novembra č. 1, ktorými sa vytvoria priestory pre centrum. Hlavným žiadateľom nenávratného finančného príspevku a zároveň hlavným partnerom projektu je Technická univerzita v Košiciach, ktorá realizuje tento projekt v spolupráci s partnermi z akademickej sféry a spoločnosťami z hospodárskej sféry, pričom akademické zastúpenie majú dve slovenské univerzity a to Žilinská univerzita v Žiline ako partner č. 1 a Prešovská univerzita v Prešove ako partner č. 2. Na základe Zmluvy o nenávratný finančný príspevok, samotný projekt trvá od 1. septembra 2011 až do 31. decembra 2014, kedy musia byť na základe stanovených cieľov aktivít projektu uskutočnené všetky plánované výstupy jednotlivých aktivít projektu.

PhDr. Zuzana Birošová, manažér publicity

Projekt Druhá etapa modernizácie hmotnej infraštruktúry a IKT systémov PU napreduje



Od apríla 2012 Prešovská univerzita v Prešove pokračuje v realizácii projektu **Druhá etapa modernizácie hmotnej infraštruktúry a IKT systémov Prešovskej univerzity**, ITMS kód: 26250120033 z Operačného programu u Výskum a vývoj v rámci Prioritnej osi 5: Infraštruktúra vysokých škôl, Opatrenie 5.1: Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu. V rámci špecifického cieľa 1: Pokračujúce skvalitnenie podmienok na realizáciu dôstojného a moderného vzdelávania rekonštrukciou a modernizáciou hmotnej infraštruktúry PU sa imple-

mentujú práce na aktivitách 1.1 Rekonštrukcia bývalej ZŠ na ul.17.novembra 15, Prešov pre potreby PU v Prešove (rekonštrukcia a nadstavba severného krídla RPU) a 1.2 Výmena okien a zateplenie časti objektu ŠD, bloky B, C na Ul. 17. novembra 13, Prešov (starý internát a FŠ PU) a aktivite 2.1 Rekonštrukcia a rozšírenie pasívnych sieťových prvkov a rozvodov (starý internát, FŠ PU a ŠD Exnárová). Po rekonštrukcií objektov bývalej ZŠ, areál spolu s ostatnými univerzitnými budovami medzi ulicou 17. Novembra a riekou Torysou vytvorí kompaktné „univerzitné mestečko“.

Ing. Miroslav Vataščin, manažér publicity, Foto: autor

Simulačné laboratórium pre nácvik ošetrovateľských postupov

Spoločnosť radí jednotlivé povolania do určitých kategórií, uznáva hierarchiu povolání. Povolanie sestry zahŕňa hodnoty ako sú úcta k ľuďom obhajovanie práv človeka, ktorý sa nachádza na vrchole úspešnej kariéry alebo v situácii sociálnej biedy a životného neúspechu. Očakáva sa, že toto povolanie bude vykonávať osoba vzdelaná, s citlivým vnímaním reakcií na chorobu a zmenu zdravotného stavu človeka. Svojím správaním sestra preukazuje vyrovnanosť, rozhodnosť, schopnosť riešiť konfliktné a krízové situácie spojené s reakciou pacienta na zmenu zdravia. Profesia sestry sa spoločensky akceptuje a hodnotí relatívne vysoko ako dôležitá súčasť zdravotnej starostlivosti. Povolanie sestry sa v rámci 70 povolání umiestňuje na 7. - 10. mieste, čo naznačuje jeho významnú pozíciu i prestíž, hoci sa jeho celkový imidž mení pozitívne len veľmi pomaly. Vysoko humánna, zmysluplná, ale predovšetkým zodpovedná práca kladie veľký dôraz aj na profesionálnu a zodpovednú prípravu na povolanie sestry. Vzdelávacia inštitúcia, má morálnu povinnosť rovnako zodpovedne pristupovať a neustále skvalitňovať prípravu budúcich sestier a aktuálne reagovať na potreby modernej spoločnosti. Výchova a vzdelávanie kvalifikovaného pracovníka a dobrého človeka nie je jednostrannou záležitosťou, je výsledkom každodennej spolupráce zamestnancov Fakulty zdravotníckych odborov a študentov, ktorá sa prejavuje vo vysokokvalitnej výučbe zo strany pedagógov a v systematickom a samostatnom štúdiu študentov. Vychádzajúc z práv pacientov, pacient má právo na humánnu, ohľaduplnú vysoko odbornú starostlivosť, poskytovanú s porozumením kvalifikovanými pracovníkmi. Sestra sa stáva kvalifikovanou na základe ukončeného štúdia. Obsah je však v tomto prípade rozhodujúci. Vedomosti, bez praktických zručností, sú v povolaní sestry menej významné. Každá sestra musí ovládať ošetrovateľské techniky, ktoré sú každodennou súčasťou profesionálnej praxe, ale len kvalitnými pracovníkmi s potrebným materiálno - technickým vybavením je vzdelávacia inštitúcia schopná túto profesionálnu prípravu zabezpečiť.

Jednou z trvalých úloh odborných asistentov je naučiť študentov bakalárskeho študijného programu ošetrovateľstvo praktickým zručnostiam na modeloch ľudského tela skôr, než začnú pracovať s pacientom priamo v nemocnici alebo v komunite. Vychádzame zo základného predpokladu, že na rozvoj zručností a schopností vykonávať sesterské činnosti nestačia len vedomosti a informácie o ošetrovateľských postupoch. Praktické nadobúdanie zručností študentov je založené na viacnásobnom opakovaní, precíznom vykonaní a koordinácii. Zámerom je dbať na harmóniu kognitívneho, afektívneho a psychomotorického učenia. Od 1. januára 2012 kolektív riešiteľov pracuje na projekte KEGA pod názvom: Simulačné laboratórium pre nácvik ošetrovateľských postupov, ktorého hlavným prínosom je vytvorenie simulačného laboratória, kde pod vedením odborných asistentov, budú študenti získavať odborné vedomosti a praktické zručnosti ošetrovateľských techník. Simulačné laboratórium zvýši atraktivitu štúdia v programe, o ktorý študenti stabilne vykazujú záujem. Nové vybavené priestory umožnia vznik jedného z najmodernejších simulačných laboratórií pre praktickú výučbu, ktorá môže byť využiteľná pre prezenčnú, kombinovanú a celoživotnú formu štúdia v národných a medziná-



Stav odborných učební na FZO PU v súčasnosti

rodných študijných programoch. Skvalitnením vyučovacieho procesu prispejeme k výchove a vzdelávaniu erudovaných sestier, schopných poskytovať odbornú a kvalitnú ošetrovateľskú starostlivosť, čo môže zlepšiť ich uplatnenie na trhu práce. Projekt realizuje tím pod vedením doc. PhDr. Ľubice Derňárovej, PhD. MPH, zástupkyňou vedúcej projektu je PhDr. Iveta Ondriová, PhD. a spoluriešiteľmi sú: PhDr. Terézia Fertaľová, PhD., PhDr. Tatiana Šantová, PhD., PhDr. Jana Cinová, PhD. a PhDr. Andrej Sýkora, PhD. V súčasnosti prebieha prvá, prípravná fáza projektu, ktorej súčasťou je návšteva Nemocnice Košice Šaca a.s., 1. súkromná nemocnica a Východoslovenského ústavu srdcových a cievnych chorôb a.s. v Košiciach, so zámerom exkurzie moderného a vysokošpecializovaného pracoviska pre potreby technickej prípravy simulačného laboratória zodpovedajúceho prirodzeným podmienkam. V tejto fáze je zároveň v štádiu prípravy prieskum, zameraný na úroveň teoretických vedomostí o ošetrovateľských technikách na začiatku zimného semestra u študentov prvého ročníka v odbore ošetrovateľstvo. Riešitelia projektu zároveň pripravujú postery tematicky zamerané na výučbu punkcií a endoskopií.

Pevne veríme, že ciele, tak ako boli zadefinované v projekte, sa nám spoločnými silami podarí naplniť v prospech zvyšovania kvality vzdelávania na Fakulte zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove.

Za riešiteľský kolektív
PhDr. Terézia Fertaľová, PhD.
Foto: archív FZO PU v Prešove

„Všelijaké“ skúsenosti doktorandov psychológie podporovaných APVV s výskumom na školách

Dvaja doktorandi na Inštitúte psychológie Vladimír Čema a Marcel Martončík, ktorých štúdium je podporované agentúrou APVV (projekt LPP-0099-09) nám porozprávali o svojich skúsenostiach s výskumom, ktoré zažili počas zberu výskumných údajov. Obidvaja doktorandi v rámci svojich prác konštruujú nové diagnostické nástroje na zisťovanie latentného učebného potenciálu (V. Čema) a profesijných záujmov (M. Martončík). Aké boli teda ich skúsenosti?

Ako prvý nám ich opísal V. Čema:

Tvorba nového testu zahŕňa okrem vypracovania podrobného teoretického základu a konštrukcie samotného testu aj jeho otestovanie v praktických podmienkach. Práve tam sa zisťujú chyby a nedostatky testu, ktoré nie je možné odhaliť v teoretickej rovine príprav. V mojom prípade ide o praktické odskúšanie Dynamického testu latentného učebného potenciálu pre 8 až 10 ročné deti (DTLUP 8-10). Tento test, ako vyplýva z názvu, je skonštruovaný tak, aby meral skrytý učebný potenciál. Je alternatívou a doplnením statických testov, ktoré merali inteligenciu tak, že testujú aktuálne vedomosti detí.

Spomínaný dynamický test je alternatívou v tom, že nemeria to, čo dieťa vie, ale čo je schopné sa naučiť. Význam tohto testu je najmä pri práci s deťmi, ktoré pochádzajú zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia. Deti z málo podnetného prostredia sú totiž často klasifikované statickými intelligenčnými testami ako podpriemerné, prípadne na hranici mentálnej retardácie. Mali by tieto deti rovnaké výsledky v statickom teste inteligencie, ak by vyrastali v prostredí bez sociálneho znevýhodnenia a mali rodičov, ktorí by sa im plnohodnotne venovali? Na túto otázku má poskytnúť odpoveď práve DTLUP 8-10.

Súbor, na ktorom bolo overovanie

testu realizované, predstavovali deti z rómskych osád. To, že práca s týmito deťmi nebude jednoduchá, mi bolo jasné už pri prípravách a už v prvých fázach testovania v teréne sa objavili komplikácie:

Počítať s tým, že deti budú chodiť do školy pravidelne, bolo nesprávne. Absencie, ktoré znemožňovali súvislé testovanie boli najčastejšie po sociálnych dávkach. V tomto období chýbali deti v škole minimálne dva-tri dni. Keďže v tomto období mali v domácnostiach dostatok jedla, po konzultácii s učiteľmi je možné usudzovať, že významným motivačným elementom, ktorý udržiava dochádzku počas zvyšných dní v mesiaci, je jedlo poskytované školou.

Viac ako výpadky v dochádzke komplikovala testovanie jazyková bariéra. Len niektoré deti vedeli komunikovať počas testovania v slovenskom jazyku bez prímiesi slov z rómskeho jazyka a šarišského dialektu. V súbore sa však v menšej miere vyskytovali aj deti, ktoré boli počas testovania schopné komunikovať len v rómskom jazyku.

Počas testovania sa objavili aj faktory, ktoré síce samotné testovanie priamo neovplyvnili, no do značnej miery narúšajú pohodlie testujúceho. Keďže značná časť testovania prebiehala v zimných mesiacoch, musel som sa vyrovnáť so zníženým hygienickým stavom detí. Ten sa postupne zhoršoval a koncom zimy bol badateľný u všetkých detí. Išlo v prvom rade o soplenie, ktoré si deti buď obliezali alebo vytierali do šiat, ktoré bez výmeny a vyprania nosili celú zimu. Na soplenie a zápach som si zvykol už po dvoch – troch dňoch. Najnepríjemnejšie boli vši, ktoré boli viditeľné vo vlasovej časti a blchy, ktoré sa zdržiavali na šatách detí. Bolo tak len otázkou krátkeho času, kedy sa niečo prenesie aj na mňa, čo sa aj stalo... Aj napriek zimnému obdobiu, letný strih, ktorý som musel podstúpiť, nevyzeral až tak strašne.

Po konzultácii s učiteľmi a riaditeľmi, som usúdil, že vyhnúť sa tomu dalo jedine testovaním na začiatku, prípadne na konci školského roku. Je to najmä kvôli tomu, že v zimnom období sa deti umývajú menej. Pri silných mrazoch v osadách zamrzávajú potoky, ktoré predstavujú zdroj vody na pranie a umývanie. Samotné mrazy v kombinácii s chabými príbytkami tak predstavujú pri kúpaní a umývaní detí, ktorým je už aj tak dosť veľká zima, výrazné nebezpečenstvo silného prechladnutia. Na testovanie v jarnom či letnom období však nebol čas a rozhodol som sa ho dokončiť podľa pôvodného plánu.

Po otestovaní približne 80-tich detí



sa síce potvrdila funkčnosť testu, no objavili sa aj niektoré rezervy. Momentálne je čas odstrániť ich a celý proces testovania ešte raz opakovať. Napriek predošlým riadkom paradoxne nemôžem povedať, že by som do ďalšej fázy testovania išiel s nechuťou.

Aj napriek všetkým obmedzeniam, komplikáciám a nepríjemnostiam, ktoré boli spomenuté, sa na testovanie teším. Práca s deťmi zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia síce nie je práca komfortná a „voňavá“, no samotné deti sú oveľa úprimnejšie, bezprostrednejšie, usmievaivejšie a emotívnejšie ako deti, ktoré žijú v komfortnom prostredí.

Keďže tieto deti v živote nezažili veľa pochvál, ani ich reakcia na pochvalu sa nedá porovnať s reagovaním na pochvalu iných detí. Prvou ich reakciou je síce pochybnosť, či to myslíte vážne, no keď zistia, že pochvala je úprimná, neuveriteľne sa potešia. Až v záverečných fázach testovania som pochopil motiváciu učiteľov učiť v takom prostredí. Všetci otvorene hovorili o tom, že prácu s týmito deťmi by nemeni. Učiteľ v tomto prostredí totiž ešte stále predstavuje ozajstnú autoritu, a to nielen vo vzťahu so žiakom, ale aj vo vzťahu s rodičmi, čo je, žiaľ, v dnešnej dobe už len naozaj vzácny jav.

Špecifické a nečakané situácie zažil pri testovaní aj M. Martončík:

Výskumný súbor v rámci môjho testovania tvorili deviataci základných škôl. Dalo by sa očakávať, že všetko muselo prebiehať hladko a spolupráca s deviatakmi bola bezproblémová, keďže išlo o žiakov bežných, klasických základných škôl z dvoch veľkých miest. V rámci svojej dizertačnej práce sa pokúšam vytvoriť dynamický test profesijných záujmov, ktorého cieľom je merať nielen štruktúru záujmov, ale aj ich stabilitu. Prvá verzia testu už existuje a pozostáva z troch častí, pretestu, intervenčnej časti a posttestu.

Testovanie prebieha nasledovne: žiak vyplní klasický záujmový dotazník (pretest), potom dostane šesť záujmových zošitov (intervenčná časť), ktoré si vezme domov na preštudovanie. Záujmové zošity sú niečo ako brožúrky plné farebných ilustrácií, fotografií, za-

ujímavostí o profesiách a otázok s odpoveďovou stupnicou pre žiaka, či by ho bavilo dané činnosti vykonávať. Od žiaka sa vyžaduje, aby si záujmové zošity prečítal, pouvažoval nad otázkami, zaznačil do nich svoju odpoveď a po troch dňoch priniesol späť do školy. Potom mu bude administrovaný opäť záujmový dotazník (posttest), aby bolo možné zachytiť prípadné zmeny v jeho záujmoch. Vychádza sa pritom z predpokladu, že žiadna osoba nemá dostatok vedomostí o všetkých aktivitách a profesiách, a preto ani nemožno očakávať, že jej aktuálne záujmy sú konečné a nemenné. Pod vplyvom nových podnetov zo záujmových zošitov je preto možné očakávať zmenu.

Počas testovania ma asi najviac zarazilo, s akou (ne)zodpovednosťou žiaci pristupovali k testovaniu. Napríklad v jednej triede mi z približne tridsiatich žiakov vrátila záujmové zošity ani nie tretina z nich a z tejto tretiny si záujmové zošity naozaj prečítala zhruba polovica (ako mi sami úprimne oznámili). A to aj napriek tomu, že dostali inštrukciu, že záujmové zošity im môžu napomôcť orientovať sa vo vlastných záujmoch a získať nové informácie o, pre nich zatiaľ neznámych, profesiách či aktivitách. A takisto aj napriek tomu, že sa na testovaní nemuseli zúčastniť a zúčastňovali sa ho dobrovoľne, záujmové zošity nepriniesli späť.

Snažil som sa zvoliť priateľský prístup, vysvetlil som im, že tlač zošitov som si musel zaplatiť sám, zošity pre jedného žiaka ma stáli 6 eur a poprosil som ich, aby mi ich doniesli v inom termíne, na ktorom sme sa dohodli. Nezabralo. Nezabralo, ani keď som poprosil zástupkyňu či triedneho učiteľa, aby žiakov „dôrazne upozornili“, že záujmové zošity mi musia vrátiť.

Podobne to bolo vo všetkých triedach a na všetkých školách. V jednej menšej škole mi dokonca pani riaditeľka vybrala iba tzv. „dobrých“ žiakov/čky, s ktorými by vraj nemali byť problémy a vraj sa ochotne zúčastnia na mojom testovaní. V tejto triede ma mierne vytočila jedna žiačka, keď mi vyplnila začiatok dotazníka a zvyšok už nedokončila, vraj sa jej už nechce. Opýtal som sa jej, prečo ho potom začala vôbec vyplňať, keďže mohol byť použitý pre iného žiaka, veď

som sa jej i celej triedy niekoľkokrát opýtal, či sa chcú zúčastniť testovania a informoval ich, že ak nechcú, tak nemusia. Táto žiačka mi odpovedala niečo v zmysle: „Čo ja viem?“ Hneď za ňou sedel jej spolužiak, ktorý mi až po vyplnení posttestu s posmechom oznámil, že číselné hodnoty si druhýkrát naschvál vymýšľal, aby boli odlišné, aby som vraj o ňom nič nedokázal zistiť.

Netrvalo dlho a po skúsenostiach s nevracaním zošitov, ich rapidným úbytkom, nezaujmu žiakov či rôznych posmeškov, prečo by mi niečo mali vrátiť, som v mojom úsilí rezignoval. Dospel som k záveru, že takýto test by zrejme u psychológov nemal veľkú obľubu a testovanie pomocou neho by asi ani nebolo, kvôli drvivej väčšine „súčasnej“ mládeži, možné. Preto som ďalej pokračoval vo vývoji testu, pomocou ktorého sa testovanie vykoná počas jedného sedenia so žiakom a ten si nemusí vziať žiaden testový materiál domov. Ten teraz bude nutné overiť na vzorke žiakov deviatakov.

Testovanie v teréne je neodmysliteľnou súčasťou vývoja nového testu. Autor testu si môže myslieť, že odstránil všetky nedostatky testu, žiaci budú všetkým otázkam rozumieť, test bude merať presne to, čo merať má, avšak až použitie testu v reálnych podmienkach môže ukázať, že existujú aj iné prekážky, ktoré môžu brániť alebo môžu celú tvorbu testu úplne zastaviť, pretože jeho použitie by bolo neuskutočniteľné alebo veľmi obtiažne. To je aj jeden z mnohých dôvodov, prečo overenie testu v praktických podmienkach je neodmysliteľnou súčasťou jeho konštrukcie. Veríme, že naše skúsenosti budú užitočné pre iných, ktorí sa vývoju diagnostických nástrojov pre žiakov venujú a v prípade vývoja podobných testov budú impulzom k úvahe, ako by bolo možné niektorým z vyššie uvedených problémov či nedostatkov predísť.

„Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. LPP-0099-09“.

Mgr. Vladimír Čema
Ilustračné foto: Patrik Čech

Monografia

(Z gréckeho monos - jeden, grapho - píšem)

Vysokoškolskí učitelia a vedeckí pracovníci musia počas svojej kariéry publikovať vedecké monografie, aby si získali rešpekt v rámci akademickej komunity a mohli pomýšľať na adekvátny kvalifikačný postup, ktorý im umožní garantovať príslušný študijný program. Tieto akademické vedecké práce poskytujú dôkaz, že vysokoškolský učiteľ robí výskum vo svojej oblasti a analyzuje už publikované výsledky. Tiež bližšie určuje špecializáciu autora a potvrdzuje ho ako autoritu v danej oblasti. Monografie majú byť príspevkom k poznaniu určitej problematiky, ale na komunikovanie nových informácií sú málo pohotové (na tento účel slúžia vedecké články v odborných periodikách a zborníkoch). Pre vedecký pokrok sú však potrebné kvalitné syntézy, ktoré prinášajú validné poznatky a tie obsahujú práve monografie. Podľa *Smernice MŠ SR č. 13/2008-R o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti, umeleckej činnosti a ohlasov* môže byť monografia vedecká, odborná alebo umelecká. Bližšie sa budeme zaoberať len vedeckými monografiami.

Vedecká monografia



Za vedeckú monografiu sa považujú pôvodné monotematické vedecké práce vedecko-objaviteľského charakteru v rozsahu najmenej 3 autorských hárkov (1 AH = 20 normostrán, 1NS = 1800 znakov vrátane medzier). Ide o vedecké dielo v tlačenej alebo elektronickej forme podávajúce komplexný, ucelený, vyčerpávajúci, systematický rozbor jednej témy, vedeckého problému alebo časti vedeckého odboru, zahŕňajúci všetky stránky danej témy. Jednotlivé časti na seba navzájom nadväzujú s hlavnou intenciou komunikovať vedecké poznatky v odborných a vedeckých kruhoch. Autor (príp. kolektív au-

torov – maximálne traja) pri písaní vedeckej monografie využíva, kriticky prehodnocuje, syntetizuje a integruje už známe i nové, doposiaľ nepublikované informácie, obsahujúce výsledky jeho vedeckej práce a predkladá závery. Nevyhnutnou súčasťou je precízne spracovaný vedecký aparát, ktorý zahŕňa aj bibliograficko-informačný, ilustračný, poznámkový a kritický aparát.



Vedecká monografia musí prejsť oficiálnym publikačným a distribučným procesom, spĺňať kritériá všeobecne zverejnenej publikácie a disponovať všetkými potrebnými náležitosťami formálnej a vydavateľskej úpravy podľa platných štandardov. Vyznačuje sa tým, že je pred publikovaním posudzovaná (recenzovaná) najmenej dvoma uznávanými odborníkmi v príslušnom alebo príbuznom odbore, ktorých mená sú uvedené v publikácii, zvyčajne na rube titulnej strany. Knižná monografia musí mať ISBN a musí byť prístupná vo verejnej distribučnej sieti (kníhkupectvá, knižnice...). Medzi vedecké monografie sa zaraďujú aj komplexné mapové tematické atlasy (okrem školských atlasov), ak spĺňajú vyššie uvedené obsahové kritériá a ich formát má rozsah najmenej 3 AH (1 AH mapy = 2 300 cm²).

Vedecká monografia je zásadne nepokračujúca, neseriálová, neperiodická publikácia, ojedinele môže byť vydaná v rámci kontinuálneho zborníka za splnenia všetkých formálnych a obsahových požiadaviek. Monografiu považujeme vydanú v zahraničných vydavateľstvách vtedy, ak bola vydaná mimo územia Slovenskej republiky a v inom ako slovenskom jazyku.

Odporúčania pre akceptovanie vedeckých monografií v CREPČ

Z ostatného posudzovania vedeckých monografií *Centrom vedecko-technických informácií Slovenskej republiky a Hodnotiteľskou komisiou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky* vyplývajú nasledovné odporúčania pre ich akceptovanie v *Centrálnom registri publikačnej činnosti SR (CREPČ)*:

1. Vedecká monografia musí mať výskumný cieľ, resp. riešiť výskumno-objaviteľský problém. Mala by byť tematicky úzko zameraná, s prvkami pôvodnosti a originality, pričom musí prinášať nové, doposiaľ nepublikované informácie, vedecko-objaviteľského charakteru pochádzajúce z vlastného výskumu autora.
2. Z názvu (príp. aj podnázvu) musí byť zrejmé, že ide o vedeckú monografiu a nie o zostavovateľskú alebo prehľadovú prácu, prípadne učebný alebo metodický text.
3. Vedecká monografia má byť určená úzkemu okru-

hu odborníkov - špecialistov (nesmie byť adresovaná širokej laickej verejnosti alebo všeobecne študentom, príp. akademickej obci).

4. Vedecká monografia má byť jasne štruktúrované členená s presným uvedením cieľa a riešenia výskumno-objaviteľského problému. Nadpisy kapitol majú mať konkrétnu výpovednú hodnotu, nemali by však byť príliš popisné, ani metaforické.
5. Ak sú na titulnom liste vedeckej monografie uvedení viacerí autori a jednotlivé časti (najmä kapitoly, štúdie) nemajú vyznačených autorov, registruje sa dokument ako celok. Ak sú na titulnom liste vedeckej monografie uvedení viacerí autori, prípadne jeden autor a kolektív, a jednotlivé časti majú vyznačených autorov, z dokumentu sa registrujú jednotlivé kapitoly, prípadne štúdie. Takáto publikácia sa neregistruje ako celok.
6. Zoznam bibliografických odkazov by mal byť čo najobsiahlejší, aj s uvedením aktuálnych informačných zdrojov renomovaných odborníkov z danej oblasti (domácich aj zahraničných).
7. Vedecká monografia musí byť recenzovaná najmenej dvoma recenzentmi, v monografii jednoznačne uvedenými (okrem monografií vydaných v renomovaných zahraničných vydavateľstvách, ktoré majú anonymné recenzné konanie). Aspoň jeden z recenzentov by mal pôsobiť na inej vysokej škole ako autor monografie. Recenzenti by nemali mať nižšiu vedecko-pedagogickú hodnotu ako autor, najlepšie, ak aspoň jeden z recenzentov má vedecko-pedagogickú hodnotu profesor.
8. Knižná vedecká monografia musí byť vydaná vydavateľstvom orientovaným na vedeckú literatúru (akadémia vied, vedecké spoločnosti, vedecko-výskumné ústavy, vysoké školy, vedecké vydavateľstvá) v náklade aspoň 100 exemplárov. Musí mať náležitú vydavateľskú úpravu zodpovedajúcu skutočnosti, že ide o najdôležitejší výstup vedeckej činnosti a publikačnej aktivity vysokoškolského zamestnanca (pevná väzba, ISBN, kompletná tiráž, zoznamy skratiek, registre, resumé v cudzom jazyku...).
9. Elektronická vedecká monografia musí mať tiež primeranú vydavateľskú úpravu (profesionálne spracovaný cd/dvd nosič vrátane obalu, ISBN, kompletná tiráž, resumé v cudzom jazyku...), pokiaľ je prístupná iba na internete musí byť uchovávaná a sprístupňovaná v digitálnych knižniciach alebo

archívoch na to určených (nie na katedrových alebo personálnych internetových stránkach, príp. blogoch).

10. Rôzne jazykové mutácie toho istého (nezmeneného) vydania už zaevidovanej slovenskej verzie vedeckej monografie nemožno znova zaevidovať v CREPČ, ako „novú“ monografiu. Je to možné iba vtedy, ak by bolo inojazyčné vydanie monografie rozšírené, prepracované či doplnené.

Koncom septembra 2012 bol do Národnej rady Slovenskej republiky doručený vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Jeho súčasťou je aj Návrh vyhlášky o centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti a centrálnom registri evidencie umeleckej činnosti, ktorý už zohľadňuje aj uvedené odporúčania.

MEŠKO, D., KATUŠČÁK, D. a kol. 2005. *Akademická príručka*. 2. dopl. vyd. Martin : Vydavateľstvo Osveta, 2005. 496 s. ISBN 80-8063-200-6.

Návrh vyhlášky o centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti a centrálnom registri evidencie umeleckej činnosti. 2012 [online]. 2012 [cit. 2012-09-27]. Dostupné na internete: <<http://www.nrsr.sk/web/Dynamic/Download.aspx?DocID=371413>>.

Smernica č. 13/2008-R zo 16. októbra 2008 o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti, umeleckej činnosti a ohlasov. 2008 [online]. 2008 [cit. 2012-09-27]. Dostupné na internete: <<http://www.minedu.sk/index.php?lang=sk&rootId=3733>>.

Ing. Peter Haľko

Foto: archív UK PU v Prešove



Univerzita Komenského si pripomenula polstoročie univerzitného vzdelávania v ošetrovatelstve

Päťdesiat rokov vzdelávania v odbore ošetrovatelstvo na slovenských univerzitách – hlavná téma vedeckej konferencie pod názvom „Ošetrovatelstvo – 50 rokov univerzitného vzdelávania na Slovensku“, ktorá sa konala 14. septembra 2012 v Aule Univerzity Komenského v Bratislave, pod záštitou rektora UK prof. RNDr. Karola Mičietu, PhD. a manželky prezidenta Slovenskej republiky, pani Silvie Gašparovičovej.

Konferencia ponúkla prierez piatimi desaťročiami univerzitného vzdelávania v oblasti ošetrovatelstva. S prednáškou „Vysokoškolské ošetrovateľské vzdelávanie na Slovensku v súčasnosti a aktuálne trendy rozvoja ošetrovatelstva“ vystúpila prodekanka pre vzdelávanie Fakulty zdravotníckych odborov PU v Prešove, **doc. PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., MPH.**

Na vedeckej konferencii sa zúčastnila i dekanka Fakulty zdravotníckych odborov PU v Prešove, **Dr.h.c. prof. PhDr. Anna Eliašová, PhD.** Za zásluhy o rozvoj slovenského ošetrovatelstva jej bola udelená **zlatá brošňa**.

Tatry hostili manažérov

V priestorov kúpeľov Nový Smokovec, vo Vysokých Tatrách sa v dňoch 4.- 6. októbra rozprúdila živá diskusia ohľadom výskumov v oblasti manažmentu a marketingu s ohľadom na potreby subjektov z praxe. Konala sa tam totiž medzinárodná vedecká konferencia **MANAGEMENT 2012 – Research in management and business in the light of practical needs**, ktorú organizovala Fakulta manažmentu pri príležitosti 15. výročia vzniku Prešovskej univerzity v Prešove.

Kongresové centrum hotela Palace zaplnilo vyše 100 domácich i zahraničných účastníkov zo 7 krajín vrátane Nemecka, Rakúska, Grécka, Poľska, Maďarska, Srbska a Česka. Súčasťou programu konferencie bolo okrem plnárneho zasadnutia a rokovaní v sekciách i zasadnutie Expertnej a podnikateľskej rady Fakulty manažmentu PU v Prešove. Dekan Fakulty manažmentu, prof. Ing. Dr. Róbert Štefko, PhD. informoval členov EaPR o najnovšom dianí a úspechoch fakulty, o nových atraktívnych študijných programoch – Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo v študijnom odbore 8.1.1 Cestovný ruch a Environmentálny manažment v študijnom odbore 4.3.3 Environmentálny manažment, ako aj o vízií prechodu externej formy štúdií na dištančné vzdelávanie. Dekan špecifikoval možnosti konkrétnej spolupráce členov EaPR FM PU s FM, formou vypísania tém záverečných prác pre nasledujúci akademický rok 2013/2014, kde by mohli študenti riešiť konkrétne problémy z praxe. Vypísané témy záverečných prác by boli rozdelené medzi všetky katedry fakulty podľa ich zamerania. Dekan FM PU vyslovil predstavu spolupráce študentov FM s členmi EaPR FM PU formou odbornej praxe. Konkrétne by išlo o vytvorenie jedného resp. viacerých miest pre prax študentov v podnikoch a inšti-



Kolektív zamestnancov fakulty Dr.h.c. prof. A. Eliašovej, PhD. k tomuto oceneniu srdečne blahoželá a praje nevyhnutnú dávku šťastia pri napĺňaní náročných mét a predsavzatí.

PaedDr. Ivana Fedurcová
Foto: archív FZO PU v Prešove



túciach pôsobiacich vo východoslovenskom regióne. Na záver dekan FM PU v Prešove ponúkol členom EaPR FM PU možnosť prezentovať študentom svoju vlastnú cestu k úspechu – svoj „biznis príbeh“ v rámci edukačného procesu na fakulte.

Účastníci podujatia si mali možnosť vymeniť svoje skúsenosti a nadviazať ďalšiu spoluprácu i počas neformálnych stretnutí. V príjemnom prostredí Vysokých Tatier im prialo i počasie. Pozitívna spätná väzba na adresu organizačného tímu na čele s prodekanom pre vedu a výskum FM PU v Prešove doc. PhDr. Miroslavom Frankovským, PhD. a prodekanom pre zahraničné vzťahy doc. Ing. Štefanom Kiretom, CSc., ako aj prísľuby ďalšej interakcie akademickej obce a subjektov z praxe zo strany všetkých zúčastnených budú vhodnou bázou pre prípravu ďalšej medzinárodnej vedeckej konferencie MANAGEMENT 2014 – už o dva roky.

PhDr. Radovan Bačík, PhD. MBA.
Fakulta manažmentu PU v Prešove
Foto: Ing. Martin Rovňák, PhD.

Komplexnosť a integrita spojená s Pedagogickou fakultou



15. výročie založenia Prešovskej univerzity v Prešove je časom, ktorý si vyžaduje chvíľu zastavenia, obzretia sa späť, ako aj naznačenia či potvrdenia nových smerov – v edukácii nevynímajúc. Je to tiež čas všetkých zamestnancov a tvorivých pracovníkov univerzity, ktorí sa svojím osobným angažovaním môžu podieľať na dôstojnom priebehu tohtoročných univerzitných osláv. Aj preto je potešujúce v tejto chvíli skonštatovať, že Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove – inak jedna zo zakladajúcich fakúlt univerzity vôbec – sa v nadväznosti na podujatia spojené s oslavami 15. výročia založenia PU zapojila naozaj reprezentatívnym spôsobom, a to tým, že na svojej akademickej pôde usporiadala medzinárodnú vedeckú konferenciu pod názvom **Komplexnosť a integrita v predprimárnej, primárnej a špeciálnej edukácii**. Konferencia, ktorou v posledných dňoch veľmi čínorodo žila celá fakulta, je pokračovaním tradície Pedagogickej fakulty v usporadúvaní konferencií zameraných na prípravu učiteľov preelementárneho a elementárneho stupňa vzdelávania.

Konferencia, ktorá stmelila vedeckovýskumnú elitu teoretického a didaktického uvažovania v priestore predprimárneho, primárneho a špeciálneho školského vzdelávania, sa uskutočnila **20. a 21. septembra 2012**. Už téma konferencie, ktorá v sebe obsiahla širokospektrálne pojmy komplexnosti a integrity, ako aj počet stotridsiatich prihlásených účastníkov zo Slovenska, Čiech a Poľska, vopred naznačili, že pre plnohodnotný diskurz, opierajúci sa o oba pojmy tak pri kompetenčnom formovaní budúceho absolventa, ako aj pri jednotlivých odboroch a ich didaktikách, bude najlepšie vytvoriť priestor v minimálne dvoch rokovacích dňoch. Konferenciu, v mene rektora PU prof. R. Matloviča, slávnostne otvoril prorektor PU prof. M. Portik. Na otvárací

príhovor prorektora nadviazala privítaním prítomných dekanke PF, doc. J. Burgerová, ktorá svojím príspevkom (Vybrané aspekty kvality vzdelania na PU) následne otvorila plenárne rokovanie. To pokračovalo príspevkami prof. M. Portika (Učiteľ v kontextoch kvality edukácie), ďalej prof. H. Lukášovej (Holistické pojetí rozvoje žáků a důsledky pro primární edukaci) a napokon prof. A. Klim-Klimaszewskiej (Realizace předškolní výchovy dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v Polsku). Hlavné príspevky vo svojej obsahovej náplni postihli tri edukačné roviny prípravy budúcich učiteľov, ktoré boli naznačené už v samotnom názve konferencie.

V rámci oboch rokovacích dní bolo vytvorených sedem sekcií, v ktorých sa – rešpektujúc komplexnosť a integritu aj v účasti odborníkov z jednotlivých oblastí v sekciách – v relevantných dišputách ohľadom kompetencie absolventa predprimárnej, primárnej a špeciálnej edukácie, vedľa seba ocitli odborníci z oblasti pedagogiky a psychológie, jazyka a literatúry, umeleckej exprese, matematiky a technických disciplín, špeciálnej edukácie i ochrany života a zdravia.

Na jednej strane by sa mohlo konštatovať, že kvantitatívne ukazovatele, sprevádzajúce vedeckú konferenciu, boli vskutku imponantné. Na druhej strane si však mnohí účastníci v úprimných vyjadreniach neodpustili iné hodnotenie, než je to kvantifikačné. A práve to ľudské hodnotenie, ktoré so sebou priniesla nielen atmosféra slávnostnej recepcie s krásnym kultúrnym programom, ale aj osobné ľudské rozhovory znásobujúce starobylého univerzitného ducha a atmosféru ľudského poznania, ktorou dýchali všetky priestory PF, si najviac cenili a cenia všetci tí, ktorí sa na vydarenom vedeckom i ľudskom stretnutí organizačne podieľali.



Mgr. Radoslav Rusňák, PhD.
člen organizačného výboru
Foto: archív PF PU v Prešove



Hľadanie ekvivalentnosti VI

Medzinárodná vedecká konferencia pod uvedeným názvom prebiehala na FF PU v Prešove 12. a 13. septembra 2012. Tentoraz tematicky bola zameraná na tému **Precedentné fenomény ako jazykové kódy etnokultúry v rámci projektu VEGA č. 1/0610/11 – 2011/2013**. Hlavným organizátorom konferencie bola **Katedra rusistiky a translatológie IRUS**, ktorá takto pokračovala v prezentácii svojich filologických hľadanií.

Úvod konferencie obohatila 11 členná skupina členov súboru *Nostra Canto* pod vedením PhDr. T. Kanišákovvej - Švajkovej, PhD., ktorá na vysokej umeleckej úrovni zaspievala v štyroch jazykových verziách nádherné skladby.

Plenárne zasadnutie otvoril a viedol vedúci Katedry rusistiky a translatológie PhDr. L. Guzi, PhD. Prvá prodekanka FF PU v Prešove, prof. PhDr. V. Žemberová, CSc., v mene dekana FF prof. PhDr. V. Gluchmana, CSc. pozdravila účastníkov konferencie, predstavila im našu fakultu a vysoko pozitívne zhodnotila úsilie kolektívu prešovských vysokoškolských rusistov v oblasti vedeckovýskumnej činnosti. Riaditeľka IRUS prof. PhDr. M. Čižmárová, CSc. predstavila náš inštitút, zhodnotila jeho doterajšiu činnosť a poukázala na miesto rusistov v ňom. Doc. D. Vaščenko z Ruského centra vedy a kultúry v Bratislave pozdravil účastníkov konferencie v mene ruských zastupiteľských orgánov a pani prodekanke odovzdal reprezentačný ilustračný materiál o činnosti uvedeného Centra.

Tím prešovských vysokoškolských rusistov sa dlhodobo sústreďuje na filologický lingvokulturologický výskum, v rámci ktorého sa jazyk skúma ako najdôležitejšia zložka etnokultúry. V centre pozornosti sú jazykové jednotky (lingvokulturémy), obsahujúce zvýšené asociácie a konotácie s konkrétnym etnokultúrnym prostredím. Súčasne sa uvedený výskum realizuje prostredníctvom porovnávacej metodológie. Vychádza sa z poznania, že aj bežné jazykové jednotky ako sú lexémy zo základného slovného fondu, majú často neopakovateľný etnokultúrny obsah. Povedzme slovo *okno* v ruštine a v slovenčine má takmer totožné lingvistické ukazovatele vo všetkých jazykových rovinách, no na úrovni jazykových **asociácií** odhaľujeme viditeľné rusko-slovenské rozdiely.

Na konferencii *Hľadanie ekvivalentnosti VI* v centre pozornosti boli **precedentné fenomény**, ktoré zvýrazňujú isté sociálno-komunikačné modely ľudského správania v dobovej atmosfére. Vystupujúci zo 6 krajín (Rusko, Bielorusko, Ukrajina, Poľsko, Česko, Slovensko) prezentovali vlastné výskumy o jazykových precedensoch z rôznych oblastí spoločenskej komunikácie. Na tomto mieste ilustratívne spomeniem niektoré z vystúpení. Bohatý materiál o modlitbe ako precedentnom fenoméne komentovala M.A. Charlamová, pričom využila rôzne textové varianty modlitby *Otče náš* v sibírskych dialektoch. Špecifiku súčasných bieloruských precedentných fenoménov analyzovala I.V. Kalita. S. Koričanková prezentovala bohatý materiál o sémantike lexémy *dol'nij* (dolný, nižný) v tvorbe V. S. Solovjova. N. L. Smirnová po ročnej stáži na našej ka-



tedre ukázala bohaté výsledky svojho výskumu najmä prezentáciou Slovenska v ruských sprievodcovských a učebných textoch. N. B. Korina porovnávala lingvokulturologiu Ruska a Slovenska prostredníctvom slovo-konceptov *vysokij* vo vzťahu k Slovensku a *širokij* vo vzťahu k Rusku. A. Charziarek sa zamerával na lingvokulturologické osobitosti v súčasných prekladových slovníkoch. P. Adamka sa vrátil k jazykovému obrazu protigorbačovského puču v r. 1991 v ruskej a slovenskej tlači. J. Gallo skúmal problematiku intertextového textu. V. Pulčár svoju pozornosť obrátil na osobitosti reklamného sloganu v ruštine a slovenčine.

Na konferencii mali bohaté zastúpenie tvoriví pracovníci z domáceho pracoviska. M. Čižmárová prezentovala analýzu športovej terminológie ako prostriedku medzinárodnej komunikácie. D. Antoňáková vystúpila s materiálom, v ktorom dominovali precedentné mená v štruktúre frazeologických jednotiek. N. G. Hanudelová previedla sémantickú analýzu terminologického aparátu hudobného umenia z piatich jazykov. L. Guzi sa sústredil na sovietske jazykové precedensy v súčasnej ruštine. M. Blaho sa dlhodobo venuje otázkam politickej lingvistiky. Na konferencii analyzoval aktuálne príklady z oblasti politickej korektnosti. M. Chovanec zhromaždil bohatý materiál o ruských skratkách, v ktorých našiel celý rad precedentných javov.

Podľa vyjadrenia viacerých účastníkov konferencie naše *Hľadania ekvivalentnosti* predstavujú solídny prínos do rusistických výskumov v slovenskom a medzinárodnom kontexte. Aj to nás oprávňuje vyjadriť nádej a presvedčenie, že ich príprava a realizácia má svoj význam a na pozadí tohto konštatovania sa žiada po-
vedať: *Do streči na Poiskach ekvivalentnosti VII.*

prof. PhDr. Jozef Sipko, PhD.
Foto: archív FF PU v Prešove

Francúzska letná univerzita znovu vo Vysokých Tatrách

Už XXI. ročník francúzskej letnej univerzity zorganizovanej tentoraz Katedrou francúzskeho jazyka a literatúry Inštitútu románskych a klasických filológií FF PU v Prešove, v spolupráci s Lingvokulturologickým a tlmočnicko-prekladateľským centrom excelentnosti pri FF PU, Filozofickým ústavom SAV v Bratislave a Vzdelávacou nadáciou Jana Husa v Brne, sa uskutočnil v Kongresovom centre SAV Academia v Starej Lesnej od 1. do 5. júla 2012.

Na podujatí, ktoré má bohatú históriu a dlhoročnú tradíciu, sa zišli frankofónni učitelia, študenti bakalárskeho i magisterského štúdia, doktorandi a vedeckí pracovníci z piatich krajín (Francúzsko, Poľsko, Maďarsko, Česko a Slovensko), a to z univerzít a vedeckých akadémií.

Témou letnej univerzity bola problematika jednotlivca a rodiny, skúmaná z hľadiska literárnovedného, filozofického a historického. Na niektoré vybrané aspekty danej problematiky boli zamerané aj príspevky v sekcii lingvistickej a traduktologickej. Tri rokovacie dni boli rozdelené do desiatich sekcií a odznelo v nich spolu 25 príspevkov. Okrem vyučujúcich na podujatí aktívne vystúpili siedmi doktorandi a dokonca aj jeden študent magisterského štúdia.

Literárnovedný seminár pod vedením prof. Sylviane Coyault bol primárne určený študentom a doktorandom, v hojnom počte však na ňom participovali i vyučujúci. Účastníci spoločne uvažovali nad románom súčasnej francúzskej spisovateľky Marie-Hélène Lafon *Sur la photo*. Na seminár nadväzoval príspevok S. Coyault o spomínanom románe, ktorý vhodne syntetizoval pozorované javy. Po každom príspevku bol poskytnutý priestor na diskusiu, ktorá neraz pokračovala počas prestávok, pri káve. Doktorandi a študenti sa do nej aktívne a zasvätené zapájali, čo je pre ich učiteľov veľkým zadostučinením.

Veľkým prínosom podujatia je rozhodnutie o vydávaní karentovaného časopisu *Filozofia* a elektronického periodika *Ostium*, v ktorých sa uverejnia príspevky z konferencie. Na ich financovanie sa bude podieľať najmä Filozofický ústav AV ČR v Prahe, ale aj samotní účastníci konferencie sú ochotní prispieť na vydanie publikácie zo svojich grantových projektov.

Všetci zúčastnení vyjadrili pranie, aby sa zachovala tradícia Francúzskych letných univerzít, pretože poskytujú priestor frankofónnym odborníkom z rôznych disciplín a svojou interdisciplinárnou povahou spĺňajú kritériá, ktoré sa v súčasnosti kladú na vedecké bádanie. Každoročné stretnutia zároveň umožňujú študentom získať skúsenosti a neraz ich aj motivovať do pokračovania v štúdiu na doktorandskom stupni.

V posledných rokoch sa na podujatí zúčastňujú aj maďarskí a poľskí kolegovia, ktorí takisto vyjadrili podporu Francúzskej letnej univerzite a prisľúbili zapojiť sa do získavania prostriedkov na organizáciu akcie. Dohodli sa s nimi konkrétne kroky pre získanie grantu z Višegradskeho Fondu (VF), ktorý podporuje aktivity spájajúce všetky štyri zúčastnené krajiny. Získanie finančnej podpory z VF by v budúcnosti umožnilo

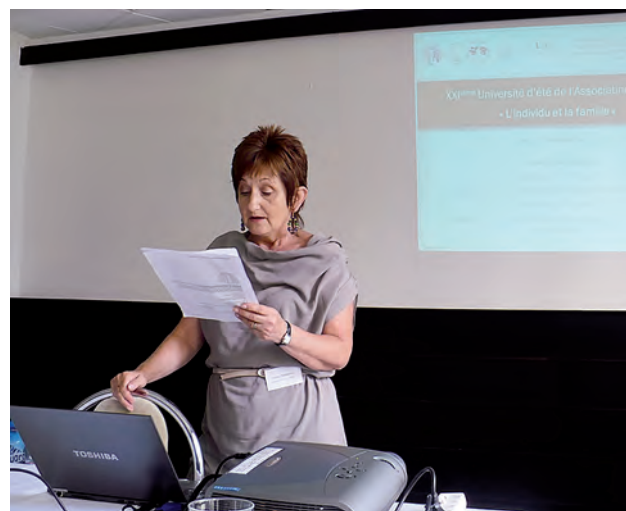
rozšírenie počtu účastníkov a zvýšenie prestíže Francúzskych letných univerzít.

V závere stretnutia sa za všeobecnej podpory účastníkov určil usporiadateľ budúcoročnej Francúzskej letnej univerzity, ktorým bude Filozofická fakulta Juhočeskej univerzity v Českých Budějoviciach. Témou nasledujúceho ročníka sa po intenzívnej diskusii stalo „Nature(s)“.

Počas záverečného bilancovania odzneli ďakovné slová najmä na adresu VNĽH Brno, ktorá finančne prispela k organizácii Francúzskej letnej univerzity najväčším podielom. Poďakovanie však patrilo všetkým organizátorom a v neposlednej miere aj samotnej Prešovskej univerzite v Prešove, keďže podujatie bolo oslavou 15. výročia vzniku tejto inštitúcie.

Mg. Ján Drengubiak, PhD.

Foto: archív IRaKF FF PU v Prešov



K poetologickým a axiologickým aspektom slovenskej literatúry po roku 2000 alebo kritika sa obháji aj sama

Literárna kritika sa ako najmladšia súčasť literárnej vedy ešte aj dnes konfrontuje s názormi, ktoré spochybňujú jej význam, „vedeckosť“, legitimitu, vychádzajúc pritom – okrem iného – z porovnávania s literárnou teóriou či históriou. Podhodnocuje sa jej pozícia, napriek tomu, že využíva terminologické penzum literárnej teórie a podieľa sa na vytváraní literárnej histórie a vývoji literárnohistorického procesu (prezentuje genézu kritického myslenia).

Determinantom podobných hodnotení sa stáva nielen miera objektivity, presadzovania individuálnych autorských kritérií, dištancia od predmetu skúmania či (z logických príčin) doteraz nesformulovaná metodológia, ale predovšetkým otázka ustálenosti kritiky v literárnovednom systéme.

Ako teda rehabilitovať recepciu kritiky? Kritika si svoje stabilné miesto a význam obháji aj sama. Jej potrebu, funkčnosť a zmysel potvrdzuje i každoročne sa zvyšujúci počet účastníkov medzinárodnej konferencie *K poetologickým a axiologickým aspektom slovenskej literatúry* pod vedením literárnej kritičky, doc. PhDr. Marty Součkovskej, PhD. Záujem o reflexiu súčasnej slovenskej literatúry tento rok prejavilo 56 bádateľov, pričom svoje príspevky predniesli „akademici“ (P. Zajac, R. Passia), pedagógovia (V. Mikula, A. Valcerová, J. Sabol, M. Součková, J. Šrank, M. Andričík, J. Gavura a iní), študenti doktorandského štúdia (I. Hostová, I. Vaľková, V. Inglová, E. Urbanová, J. Varcholová atď.), ale tiež diskurzívni percipienti literatúry (M. Bartko, R. Šafran). Dvojdňová konferencia, ktorá sa konala 21. – 22. septembra 2012, trvala od rána do neskorých večerných hodín. Polemické diskusie neraz presiahli vyhradený čas, čo možno považovať za najväčšie pozitívum stretnutia, svedčiace nielen o pálčivosti analyzovaných problémov, ale aj o potrebe uvažovania nad nimi. Rušnú diskusiu vyvolali napríklad istým spôsobom provokatívne referáty prehodnocujúce stav súčasnej slovenskej literatúry, ako aj slovenskej historiografie, prednesené prof. PhDr. Petrom Zajacom, DrSc. a prof. PhDr. Valérom Mikulom, CSc. Tentoraz sa okruh tém zúžil na skúmanie slovenskej literatúry po roku 2000, čím sa pre autorov príspevkov naskytla príležitosť reflektovať dejinami a inými publikáciami dosiaľ vôbec, prípadne pomerne málo analyzované texty. Účastníci konferencie tak dostali príležitosť upozorniť na neprebáda-



né javy, konfrontovať ich s už vyslovenými výsledkami a priniesť nové zistenia.

Konferenciu oficiálne otvoril rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD., ktorého druhý konferenčný deň vystriedal dekan Filozofickej fakulty PU v Prešove, prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc. Obaja sa vo svojich úvodných slovách zhodli na tom, že výskum vedeckých pracovníkov Inštitútu slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií má neustále narastajúcu úroveň, čoho dôkazom boli vystúpenia členov ISMKŠ na konferencii *K poetologickým a axiologickým aspektom slovenskej literatúry po roku 2000*.

Hoci príspevky sú každoročne primárne literárnovedné, často doplnené o axiologický aspekt, konferencia má ambície „komunikovať“ aj s inými disciplínami, ako výtvarné umenie, filozofia, teatrológia, či mediálne štúdiá. I tento rok sa popri príspevkoch zaoberajúcich sa textami súčasných slovenských prozaikov i básnikov (Balla, I. Dobráková, E. Luka, M. Rosová, P. Rankov, S. Žuchová a ďalší) objavili práce týkajúce sa (doku)drámy, rozhlasovej hry, ilustrácie, komiksu alebo piesňového textu.

Možno aj vďaka tematickej rozmanitosti, interdisciplinárnemu charakteru, aktuálnosti analyzovaných textov, či v neposlednom rade domácej atmosfére, je konferencia zaujímavá nielen pre odbornú, no tiež širokú verejnosť. Je otvorená pre študentov, ktorí sa aj tento rok zúčastnili v pomerne hojnom počte a mohli sa tak stať priamo účastníkmi diskusií a konfrontácií vystupujúcich autorov.

Konferencia *K poetologickým a axiologickým aspektom slovenskej literatúry po roku 2000* otvorila viacero výrazných tém i problémov súčasnej slovenskej literatúry. Autori vo svojich kvalitatívne pomerne vyrovnaných príspevkoch dokázali pomenovať, interpretovať, analyzovať a hodnotiť javy, ktoré v literárnych periodikách len zriedka dostávajú dostatok priestoru, pričom produktívne závery vyplynuli tiež z diskusie. Preto možno tohtoročnú konferenciu považovať za pozitívne a podnetné podujatie, ktoré – aspoň pre účastníkov – inšpiratívne otvorilo nový akademický rok.

Mária Klapáková, Lenka Šafranová
Foto: archív ISMKŠ FF PU v Prešove



Sociálne procesy a osobnosť 2012 – problematika kvality života na medzinárodnej vedeckej konferencii

V Kongresovom centre v Novom Smokovci sa 17. - 19. septembra 2012 konal 15. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie Sociálne procesy a osobnosť, ktorú ako tradične organizoval Ústav experimentálnej psychológie SAV Bratislava v spolupráci so Spoločenskovedným ústavom SAV Košice, Psychologickým ústavom AV ČR Brno a Psychologickým ústavom FF MU Brno. Podujatie tematicky nadväzovalo na tradície minulých ročníkov, ktoré sa zaoberali širokým spektrom problémov súvisiacich s osobnosťou človeka a procesmi odohrávajúcimi sa v jeho sociálnej sfére. Počas uvedených troch dní odzneli príspevky zamerané na prezentáciu výsledkov základných aj aplikovaných výskumov z oblasti sociálnej psychológie a psychológie osobnosti, ale aj príspevky z príbuzných oblastí vzťahujúcich sa k uvedeným disciplinám.

Príspevky boli zoskupené a prezentované v desiatich samostatných sekciách, ktoré sa týkali kognitívnych procesov, emócií, problematiky self a osobnosti v rôznych sociálnych kontextoch a prostrediach, ďalej konštruktov v sociálnych súvislostiach, školy a učenia, psychologické starostlivosti a pomáhajúcich profesií, psychologických aspektov života v chorobe, psychológie a patopsychológie, psychodiagnostiky a psychometrie. Súčasťou programu boli prednášky pozvaných odborníkov z oblasti psychológie a paralelne s činnosťou v sekciách prebiehali aj rokovania v rámci štyroch samostatných sympózií. Okrem ústnej prezentácie príspevkov prebiehala aj prezentácia posterov, na ktorú sa prihlásilo takmer 60 účastníkov konferencie. Na podujatí sa zúčastnili aj 3 členovia riešiteľského tímu projektu APVV (APVV-0374-10- Subjektívne hodnotenie kvality života: reliabilita a validita merania) z Inštitútu psychológie FF PU v Prešove (Dr. Babinčák, Dr. Mikulášková, Dr. Kačmárová), ktorí zverejnili výsledky výskumov realizovaných pod záštitou tohto projektu zameraného na skúmanie subjektívne hodnotenej kvality života. Problematika kvality života je vo výskume aktuálnou témou, čoho dôkazom je, že v rámci konferencie bolo odprezentovaných 10 príspevkov s týmto zameraním; 4 z nich v autorstve vyššie spomínaných členov grantového tímu.

Dr. Babinčák vo svojom prvom príspevku prezentoval zistenia týkajúce sa overovania psychometrických vlastností Subjektívnej škály šťastia s použitím ďalších metodík merajúcich kognitívnu a emocionálnu zložku subjektívnej pohody, sebahodnotenie, optimizmus, neuroticizmus a extravenziu.

Príspevok Dr. Mikuláškovej referoval o zisteniach vyplývajúcich z posudzovania pojmu dobrý život v rôznych skupinách adolescentov, s použitím sémantického diferenciálu s tromi dimenziami: hodnotiaca, aktivita, potencia.

Dr. Kačmárová sa vo svojom príspevku venovala špecifickej vekovej skupine, a to seniorom v období ranej staroby (65-75 rokov). Jeho zámerom bolo oboznámiť odbornú verejnosť s výsledkami prvej sondy overu-

júcej vzťah medzi konceptom Boha, vybranými osobnostnými charakteristikami a kvalitou života seniorov, keďže výskumy v danej oblasti u nás aj v zahraničí absentujú.

Všetky prezentované a vyššie charakterizované príspevky vzbudili záujem domácich i zahraničných odborníkov z psychologickéj akademickéj obce ako aj praktickéj sféry a rozpútali tak podnetné a vzájomne obohacujúce diskusie. Ich predmetom boli reakcie a otázky smerujúce k nadobudnutým výskumným zisteniam či použitým metodikám, a to najmä v prípade menej známych a na Slovensku prvýkrát administrovaných nástrojov. Obohatením boli nepochybne odporúčania pre ďalšie možné smerovania plánovaných výskumných štúdií riešiteľského tímu, ako aj zapašovanie získaných poznatkov do vzdelávania študentov a študentiek v rámci tematicky súvisiacich predmetov (napríklad psychológie náboženstva) alebo ich možné využitie v psychologickéj praxi.

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0374-10.

PhDr. Monika Kačmárová, PhD

Foto: archív Inštitútu psychológie FF PU v Prešove



Zúčastnení členovia z Inštitútu psychológie: zľava Dr. Kačmárová, Dr. Babinčák a Dr. Mikulášková



Profesijná etika – minulosť a súčasnosť

Katedra etiky a etickej výchovy (IFaE) začala nový akademický rok 2012/13 pracovne, ale s dobrou náladou, a pozvala vedeckých pracovníkov z rôznych akademických pracovísk Slovenska i zahraničia na medzinárodnú vedeckú konferenciu s názvom „Profesijná etika – minulosť a súčasnosť“, ktorá sa konala 17. – 19. septembra 2012 v príjemnom prostredí Grandhotela Bellevue v Hornom Smokovci vo Vysokých Tatrách.

Toto akademické podujatie bolo usporiadané v rámci riešenia projektu APVV-0432-10 s názvom „*Stav a perspektívy profesijnej etiky na Slovensku*“. Konferencia bola organizovaná Katedrou etiky a etickej výchovy pod vedením prof. PhDr. V. Gluchmana, CSc. Na základe bohatej medzinárodnej účasti možno konštatovať, že problematika profesijnej etiky sa stáva čoraz zaujímavejšou otázkou na Slovensku i v zahraničí. Pozvanie teda prijali účastníci z USA, Turecka, Poľska, Ukrajiny a Slovenska, aby spolu diskutovali o zaujímavej problematike profesijnej etiky a vymieňali si nadobudnuté skúsenosti získané v rámci svojich výskumov. Rokovanie prebiehalo v slovenských a anglických sekciách.

Úvodné referáty sa zaoberali otázkami profesijnej etiky vo všeobecnejšom význame. Jeremy David Bendik-Keymer z Case Western Reserve University v USA sa v príspevku s názvom *Public & Functional: Responsibility for Structural Injustice Against the Atomization of „Professions“* (Verejná a funkčná zodpovednosť za štrukturálnu nespravodlivosť proti atomizácii „profesií“) venoval problematike profesie ako súkromnej a verejnej záležitosti a zdôraznil ideu zodpovednosti a spravodlivosti, ktorá sa nevyhnutne spája s profesiou.

Prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc. si v príspevku *ESD model profesijnej etiky (Profesijná etika a konzekvencializmus)* kládol otázky, či etika sociálnych dôsledkov môže byť vnímaná ako model profesijnej etiky a či je možné uplatniť hodnotovú štruktúru tejto teórie v rámci profesijnej etiky. V druhom príspevku (*On Professional Ethics of Academics in Slovakia*), s ktorým vystúpil v anglickej sekcii, sa venoval

problematike profesijnej etiky akademikov na Slovensku, kde vyzdvihol niekoľko zaujímavých problémov tejto profesie, ako napríklad kvalita verzus kvantita akademických prác či kritériá hodnotenia akademikov.

Prof. PhDr. Viera Bilasová, CSc., prostredníctvom svojho príspevku s názvom *Metodologické problémy medicínskej etiky z hľadiska jej ďalšieho vývoja (v podmienkach Slovenska)*, zdôraznila potrebu reflektovať mravnosť profesie lekára, morálnu pripravenosť spolu s etickou spôsobilosťou lekárov, ktoré tvoria dôležitú súčasť rozvoja medicínskej profesie.

To, že oblasť profesijnej etiky predstavuje naozaj široké spektrum, možno vidieť na obsahovom zameraní príspevkov. Venovali sa etike rôznych profesií a spoločenských oblastí, napríklad etike v zdravotníctve, etike v sociálnej práci, etike učiteľov na vysokých školách, etike špeciálnych pedagógov, medicínskej etike, vojenskej etike, atď. Vystúpenia prítomných sa zameriavali aj na konkrétne problémy profesijnej etiky, napríklad otázky o ľudskej dôstojnosti, humánnosti a autonómii vo vzťahu lekára a pacienta, zaujímavé sa ukázali prístupy k zlepšeniu výučby medicínskej etiky alebo analýza etických kódexov jednotlivých profesií na Slovensku a ďalšie.

Prednášateľom a horlivým diskutujúcim, či už v rámci verejnej diskusie, alebo v malých skupinkách počas voľných chvíľ, vyplynuli z podnetných diskusií určité závery, a rovnako aj ďalšie inšpirujúce otázky a výzvy, ktoré viacerých motivovali do ďalšieho výskumu v jednotlivých profesijných oblastiach.

Výstupom z tejto medzinárodnej vedeckej konferencie budú slovenské príspevky, publikované v konferenčnom zborníku a príspevky v anglickom jazyku, publikované v časopise *Ethics & Bioethics* (in Central Europe), ktorý vychádza v rámci UNESCO Chair in Bioethics na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove, a je vydávaný taktiež v rámci projektu APVV-0432-10 *Stav a perspektívy profesijnej etiky na Slovensku*.

Mgr. Júlia Klembarová

Katedra etiky a etickej výchovy, IFaE FF PU v Prešove

Rigorózne skúšky v odbore ošetrovatel'stvo na FZO po prvý raz

A už sme zase o krok ďalej...

26. september 2012 bol významným dňom na Fakulte zdravotníckych odborov PU v Prešove, pretože sa **po prvý raz** konali **rigorózne skúšky v odbore ošetrovatel'stvo**. Išlo o desiatich absolventov magisterského stupňa vysokoškolského štúdia, ktorí získali vysokoškolské vzdelanie v príslušnom študijnom odbore. Rigorózna skúška pozostávala z obhajoby rigorózneho práce, po ktorej sa konala ústna skúška z dvoch povinných predmetov: *Teória v ošetrovatel'stve* a *Výskum v ošetrovatel'stve* a jedného povinne voliteľného predmetu (*Manažment v ošetrovatel'stve*, *Psychológia a pedagogika*, *Kritické myslenie*, *Verejné zdravotníctvo*, *Ošetrovatel'ský proces*, *Modely v ošetrovatel'stve*), ktorý tvoril širší základ študijného odboru, spravidla súvisiaci s oblasťou, v ktorej uchádzač pôsobí, alebo z ktorej vypracoval rigoróznou prácu. **Rigoróznou skúškou a obhajobou rigorózneho práce** uchádzači preukázali vedomosti v študijnom odbore ošetrovatel'stvo, schopnosť tvorivo aplikovať získané vedomosti v praxi a prezentovať nové poznatky vo vedecko-výskumnej oblasti.

Po vykonaní rigorózneho skúšky FZO PU v Prešove úspešným absolventom udelí akademický titul: **doktor filozofie** (v skratke PhDr.) v študijnom programe ošetrovatel'stvo. **Prvým absolventom srdečne blahozeláme.**

PhDr. Dagmar Magurová, PhD.; doc. PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., MPH; Foto: archív FZO PU v Prešove

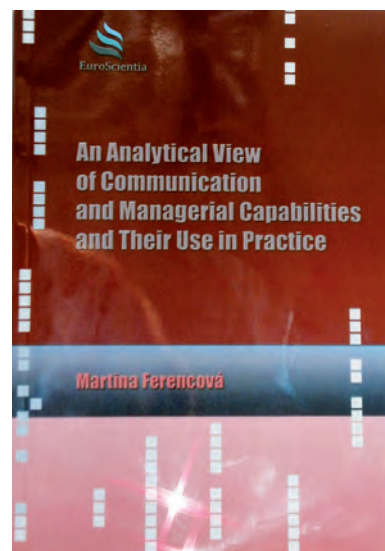


Manažérske a komunikačné spôsobilosti sú dôležité pre prax

Problematika manažérskych a komunikačných spôsobilostí je v súčasnosti často diskutovaná, a to najmä v súvislosti s obsadzovaním voľných pracovných miest. Podniky, organizácie i inštitúcie potrebujú zamestnancov schopných komunikovať v materinskom i v cudzích jazykoch, aktívne načúvať a správať sa asertívne. Spôsobilosti ako jednanie a vyjednávanie, riešenie problémov či tímová spolupráca sú tiež vysoko cenené na všetkých stupňoch riadenia. Z uvedeného vyplýva, že riešenie otázok ohľadom spomínaných spôsobilostí je vysoko aktuálne. Monografia Martiny Ferencovej – *An Analytical View of Communication and Managerial Capabilities and Their Use in Practice* – je sondou do teórie manažérskych a komunikačných spôsobilostí, a tiež sondou do empirie daných spôsobilostí na akademickej pôde. V siedmich kapitolách monitoruje súčasný stav problematiky doma i v zahraničí, zameriava sa pri tom na konkrétne, praxou požadované spôsobilosti a sústreďuje sa na hĺbkovú analýzu daných spôsobilostí u študentov dvoch vybraných fakúlt ekonomického zamerania na východe Slovenska. Na základe zistení formuluje návrhy teoretického i praktického charakteru, ktoré sú venované najmä vedeniu vysokoškolských vzdelávacích inštitúcií. Ich implementácia má za cieľ zintenzívniť komunikáciu a vylepšiť vzájomné vzťahy konkrétnych fakúlt vysokých škôl s konkrétnymi subjektmi hospodárskej praxe v zmysle znižovania nezamestnanosti absolventov vysokých škôl.

Predkladaná monografia vyšla v zahraničnom vydavateľstve EuroScientia vzw v Bruseli a je vhodným podnetom pre ďalšie vedecké bádanie a komparáciu výsledkov podobných prieskumov a výskumov na vysokých školách v rámci krajín Európskej únie. Inšpirovať môže tak akademikov ako aj odborníkov z praxe.

prof. Ing. Dr. Róbert Štefko, PhD., dekan Fakulty manažmentu PU v Prešove



Bioetika pre všetkých (recenzia)

Autor: Ramón Lucas Lucas

Vydavateľ: SSV - Vojtech/Katolícke noviny

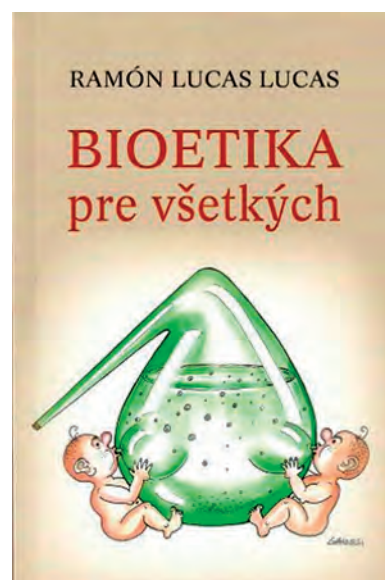
Rozsah: 198 s. ISBN 978-80-7162-854-5

Bioetika ako podoblasť aplikovanej etiky skúma nielen konanie človeka, ale aj etické princípy ľudského správania sa, priamo súvisiace s oblasťou medicíny, biológie, práva, sociológie a náboženstva. Táto interdisciplinárna veda pomáha usmerňovať ľudské konanie a správnym spôsobom korigovať jeho počínanie v každodennom živote. S bioetickou problematikou, ktorá by mala byť v službách človeka, sa stretávame v stručnom, zrozumiteľnom texte monografie talianskeho autora Ramóna Lucasa Lucasa *Bioetika pre všetkých*.

Autor tejto publikácie veľmi kvalifikovaným prístupom opísal jednotlivé kapitoly, ktoré poskytujú čitateľovi krátke a výstižné informácie. V úvode definoval pojem bioetiky, jej vlastnosti a najčastejšie chyby, ktorých sa dopúšťame pri rozdeľovaní bioetiky na laickú – sekulárnu bioetiku a náboženskú bioetiku. Bioetika nemôže byť ani náboženská, ani laická. Jednoducho ide o bioetiku. Veľmi trefne opisuje personálne pochopenie bioetiky, ktorej základným kritériom etického hodnotenia je absolútna hodnota človeka ako osoby. Publikácia je určená nielen laickej verejnosti, ale predovšetkým osobám, ktoré sa permanentne venujú štúdiu bioetiky, a v konečnom dôsledku i lekárov by mohol pobaviť svieži humor autora, ktorý prehľadne spracoval rôzne ilustrácie, schémy, karikatúry, diagramy a tabuľky vo farebnom prevedení so žartovným podtónom.

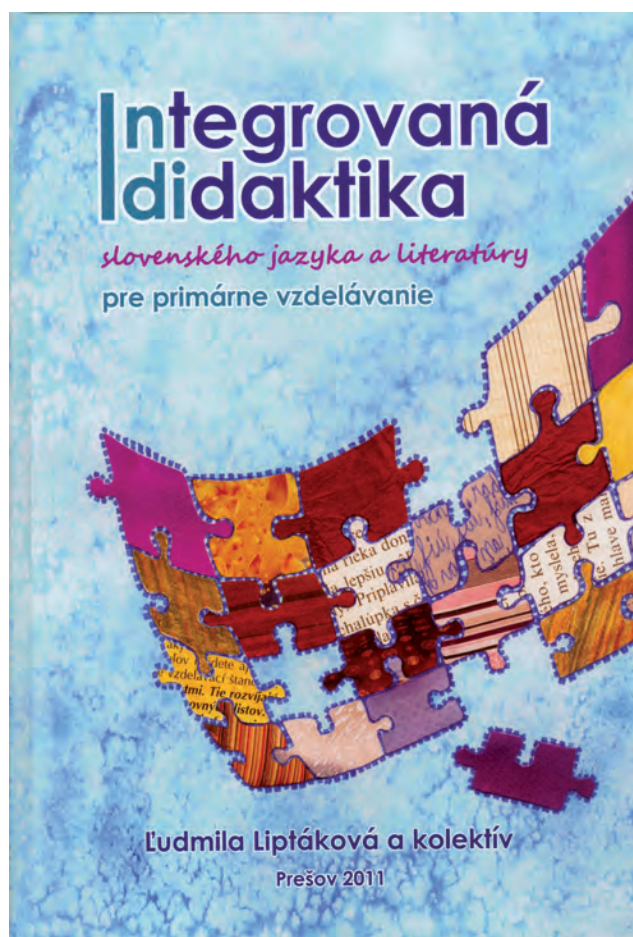
Autor členenie knihy pripravil premyslene a rafinovane. Logická nadväznosť jednotlivých kapitol zrozumiteľne podáva čitateľovi témy a problémy bioetiky. Autor odvážne opisuje ľudskú osobu ako racionálne individuálny subjekt. Otvorene diskutuje o otázke sexuality, keď spomína, že neexistuje sexualita uzavretá sama do seba, pretože sexualita je neustále čosi odlišné od nej samotnej, je to takpovediac celé naše bytie.

Autor publikácie predkladá bioetické problémy súčasnej doby serióznym spôsobom, aj keď ilustrácie a karikatúry pôsobia humorne. Ide o akési odľahčenie vážnosti situácie. Dotýka sa problematiky ľudského embrya, potratu, prenatálnej diagnostiky, ale zároveň nás uvádza a informuje o otázke života v záverečnej fáze – bolesť a utrpenie, eutanázia, mozgová smrť... Celkovo *Bioetika pre všetkých* je značným prínosom pre spoločnosť svojou jednoduchosťou a výstižnosťou textu. Dielo srší, napriek vážnosti bioetických problémov, v niektorých svojich pasážach vtipnosťou a humornosťou. Čitateľovi sa ponúka veľmi vydarená publikácia z oblasti bioetiky.



Mgr. Martina Šipová

Integrovaná didaktika materinského jazyka a literatúry



Liptáková, Ľ. a kol. *Integrovaná didaktika slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, Katedra komunikačnej a literárnej výchovy a Kabinet výskumu detskej reči a kultúry, 2011. 580 s. ISBN 978-80-555-0462-9.

Komplexnosť a integrita je jedným z kľúčových princípov primárneho vzdelávania. Vo vyučovaní slovenského jazyka a literatúry sa ako produktívna ukázala potreba prepojenia jazykovej, literárnej a komunikačno-slohovej zložky do fungujúceho celku. Predstaviť, objasniť a zdôvodniť takýto didaktický postup sa podarilo vysokoškolskej učebnici *Integrovaná didaktika slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie*, ktorá vznikla ako výstup riešenia rovnomenného vedeckovýskumného projektu spolupráce Katedry komunikačnej a literárnej výchovy a Kabinetu výskumu detskej reči a kultúry Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Kolektív autorov pod vedením Ľudmily Liptákovovej vytvoril takú koncepciu vyučovania materinského jazyka a literatúry v primárnej škole, v ktorej sa rozvíjanie komunikačnej a literárnej kompetencie žiaka citlivo zblízuje.

Učebnica je rozdelená na pätnásť kapitol. Úvodná kapitola predstavuje koncepciu a teoretické východiská integrovaného vyučovania slovenského jazyka a literatúry v primárnej škole. Rešpektuje aktuálne tendencie a perspektívy rôznych aspektov edukácie a opiera sa o mnohé pramene zo zahraničnej i domácej literatúry. Ďalšia kapitola reflektuje špecifiká didaktickej

a školskej komunikácie vo vyučovaní slovenského jazyka a literatúry. V poradí tretia kapitola sa zaoberá zákonitostami kognitívneho a rečového vývinu dieťaťa a spätosťou kognitívnych a rečových predpokladov žiakov mladšieho školského veku na rozvíjanie komunikačnej kompetencie. V nasledujúcej kapitole učebnica načrtáva analyticko-interpretačné špecifiká žiaka mladšieho školského veku vo vzťahu k literárnemu textu. Venuje sa problémom, ako sú recepcia umenia detským recipientom a jeho esteticko-psychologickým predpokladom (napr. kompatibilitou žánru a veku dieťaťa). Kapitola *Proces rozvíjania kognitívnej, komunikačnej a literárnej kompetencie žiaka* sa venuje hlavne psychologickým a didaktickým aspektom vyučovania a zákonitostiam v metodike vyučovania materinského jazyka a literatúry (uplatňovanie kognitívneho a komunikačného rámca Evocation – Realisation of the Meaning – Reflection). Nasledujúca kapitola čitateľovi predostiera rozvoj recepčnej textovej kompetencie dieťaťa mladšieho školského veku, komplexné rozvíjanie jeho gramotnosti a tiež procesy recepcie textu v primárnej škole. Produkčnou textovou kompetenciou a procesom rozvoja produkčných komunikačných zručností – hovorenia a písania sa zaoberá siedma kapitola. V poradí ôsma kapitola je zameraná na rozvíjanie foneticko-fonologickej, ortoepickej a ortografickej kompetencie a kultivovanie hovoreného a písaného prejavu žiaka. Kognitívno-komunikačný prístup k rozvoju morfolologickej kompetencie žiaka v primárnej škole sa v nasledujúcej kapitole demonštruje na tematike proprií v komunikácii detí a edukačnom procese primárnej školy. Ďalšia kapitola z hľadiska jazykovednej logiky nadväzuje na predchádzajúce jazykové roviny, preto sa venuje rozvíjaniu lexikálnej, syntaktickej a pragmatickej kompetencie ako prostriedku rozvíjania textovej kompetencie dieťaťa. V jedenástej kapitole sa nosným stáva formulovanie funkcií umeleckej literatúry pre deti v mladšom školskom veku. V pozornosti tejto kapitoly je tiež čítanka (ako učebnica so špecifickou podobou ilustrovanej antológie textov), mimočítankové čítanie či možné prístupy k literárnemu textu v didaktickej komunikácii. Dvanásť kapitola reflektuje formovanie kultúrneho a kultivovaného detského čitateľa. Odhaľuje zmysel literatúry v detskom svete, proces interiorizácie, fázy recepcie literárneho textu, kognitívne a nonkognitívne predpoklady formovania literárnej kultúry. Pozornosť upriamuje na vyslovenie čitateľského zážitku, na výber textu pre detskú interpretáciu a rovnako i na súčasné výskumy čitateľstva detí, na hľadanie odpovedí na to, čo vedie dieťa k čítaniu krásnej literatúry. Dramatickému umeniu a detskému divadlu (dráma ako výchovný prostriedok, dramatizácia literárnych textov) je venovaná trinásť kapitola vysokoškolskej učebnice. Špecifické vývinové poruchy učenia a ich reedukácia, terapeuticko-formatívne prístupy pri ich reedukácii, a tiež multikultúrna a emocionálna výchova žiakov sa stali hlavnými témami v šestnásť kapitole. Záverečná kapitola je venovaná návrhu predmetového kurikula slovenského jazyka a literatúry

v primárnom vzdelávaní, teda cieľom a obsahu rozvíjania komunikačnej a literárnej kompetencie žiaka, ako aj zhrnutiu požiadaviek na schopnosti žiaka na konci primárneho vzdelávania.

Printová verzia učebnice sa tiež intertextovo a hypertextovo kombinuje s webovou stránkou učebnice na <http://indi.pf.unipo.sk>. Webová stránka obsahuje rôzne pramene, ako ukážka integrovaných edukačných projektov a ich priamej realizácie v škole, ďalšie publikácie z didaktiky materinského jazyka a literatúry, ktoré sú tiež výstupom vedeckovýskumného projektu, verejné diskusné fórum, prílohy učebnice, ďalšie užitočné odkazy, linky, informácie o autoroch, videoukážky edukačných jednotiek, atď.

Texty integrovanej didaktiky materinského jazyka a literatúry sú ucelené tiež v ich vonkajšej podobe: precízna a jednotná formálna úprava, prehľadnosť, štruktúrovanosť, ktorá uľahčuje orientáciu v učebnici, logická postupnosť zákonitostí jednotlivých jazykových rovín a samozrejme odbornosť. Spomínanou integráciou sa zároveň neadekvátne neuprednostňujú jednostranne vzťahy medzizložkové na úkor vnútrozložkových, a tak slovenský jazyk, a tiež literatúra, ne strácajú ani svoje vlastné opodstatnenie, naopak integrácia umožňuje ich úzku a logickú spoluprácu. Vonkajšia štruktúra radenia jednotlivých textov zároveň rešpektuje logiku didaktickej komunikácie od poznatkov, z ktorých vychádzame (sú uvedené na začiatku

jednotlivých kapitol), k novým poznatkom, k ich upevňovaniu v procese čítania. Výkladové texty sa prelínajú s interaktívnymi a ilustračnými textami, s grafickými a vizuálnymi pomôckami, schémami, pestrou metódikou, napr. v aplikačných cvičeniach a pod. Učebnicový text nastoľuje aj podnetnú polemiku a otvára priestor diskusii o zmysluplnosti vyučovania materinského jazyka a literatúry v primárnej škole. Napr. v prvej kapitole sa stretneme s nabádaním k vlastnému zhodnoteniu všetkých predností a nedostatkov v doterajších koncepciách vyučovania, hľadanie odpovedí na to, ako a prečo sú učebné témy integrované a pod. Učebnica ponúka tiež bohatú literatúru z oblasti lingvodidaktického a literárnodidaktického výskumu.

To, že si autorský kolektív (Ľ. Liptáková, Z. Stanislavová, Ľ. Sičáková, B. Hlebová, J. Kesselová, M. Klimovič, R. Rusňák, K. Vužňáková, M. Andričíková, A. Mitrová, E. Pršová, M. Tkáčová, A. Sochovičová, D. Cibáková, A. Matušíková) uvedomuje aj úskalia integrovaného postupu vo vyučovaní materinského jazyka a literatúry, sa prejavuje citlivým metodologickým prístupom jednotlivých autorov k integrácii a rešpektovaním zmysluplnosti práve takéhoto prístupu. Ten odkrýva príjemcovi skutočnosť, že zdanlivo samostatné zložky vyučovacieho predmetu materinský jazyk a literatúra stoja pri sebe bližšie, ako sa môže zdať.

Mgr. Danka Lešková, PhD.

Kvapky duše

Knihy sú nositeľmi najrôznejších svetov, príbehov a postáv. Autori sa snažia podeliť so svojou fantáziou, nápadmi a pocitmi, pretože kniha by stratila svoj zmysel, ak by nemala svojich čitateľov. Pre viacerých je svet poézie, niečím nezrozumiteľným.

Poézia je však jedinečnou výpoveďou každého autora, ktorý aj všedné okamihy môže premeniť na metafory s krídlami, ktoré poletujú v jeho hlave, kým ich nezhmotní na papier.

V podobnej situácii sa ocitla Anna Švecová, ktorá zhmotnila svoje myšlienky, skúsenosti a nápady a dala im podobu knihy. Svet poézie je tak obohatený o ďalšiu zbierku. Anna Švecová v roku 2011 absolvovala štúdium učiteľstva, v odbore: výchova k občianstvu slovenský jazyk a literatúra na PU v Prešove. Svoj vzťah k literatúre tak zavŕšila svojím prvotným dielom: *Kvapky duše*, ktorej názov vystihuje jej poéziu. V autorkinej tvorbe sú viaceré obrazy, ktoré ponúka, prípadne metafory, ktoré



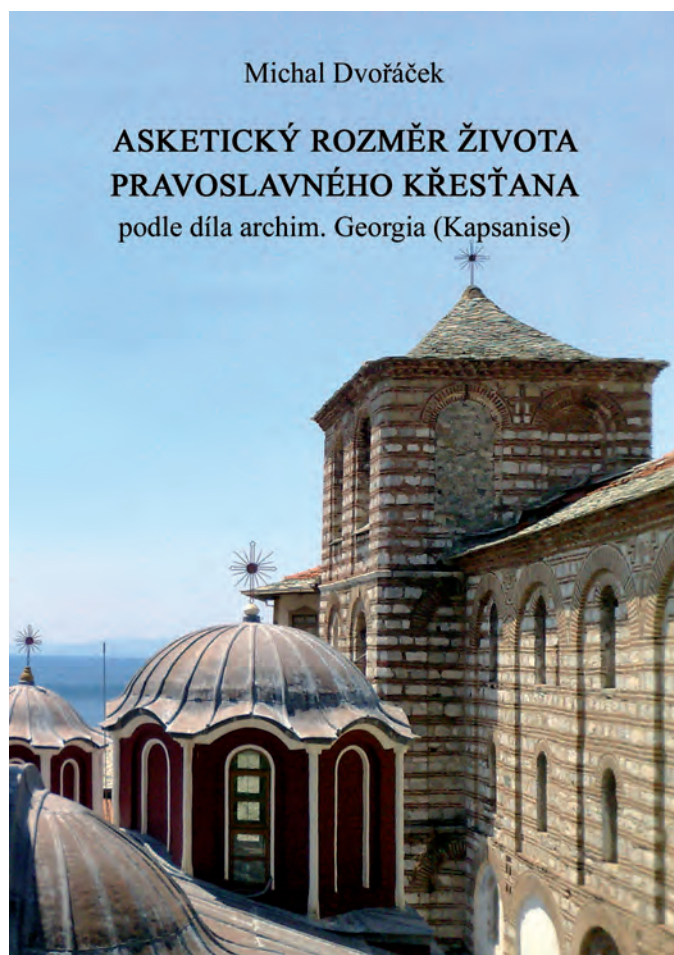
stačia na vystihnutie myšlienky, často krátkej básne. Spolu 24 básni je výpoveďou okamihov mladého života, situovanou do prostredia ulice, bytu, či prírody. Táto rôznorodosť odhaľuje postrehy na svet, vzťahy medzi ľuďmi a na pocity. Čitateľa oslovuje prostredníctvom svojho pohľadu na život. Ten je popretkávaný smútkom, sklamaním, pretvárkou, v spojení s neživými predmetmi ako sú figuríny, poháre z vína, šálka, fľaše, ale zároveň živosťou, v podobe kvetov, dažďa, slz a v neposlednom rade duše. Práve duša je epicentrom v Švecovej tvorbe, prostredníctvom ktorej podáva posolstvo, že „na život sa treba niekedy dívať dušou“.

Verím, že táto zbierka, nechá čitateľa ľahostajným, nahliadne aj do svojej duše a možno sa svet poézie stane aj jeho súčasťou.

Bc. Lucia Švecová

Asketický rozměr života pravoslavného křesťana podle díla archim. Georgia (Kapsanise)

Recenzia



Autor: Ing. et Mgr. Michal Dvořáček
Vydavatel: Orthodoxia– vzdělávací centrum,
Praha 2012.
ISBN 978-80-260-7414-9
Počet stránek: 69

Hlavným cieľom tejto monografie je podľa slov autora „zprístupniť uvedené téma študentom denného a externého štúdia v rámci výuky „Pravoslavné duchovnosti“ na PBF v Prešove, akož i prohloubit znalost pravoslavné veřejnosti o asketickém učení Církve.“ Z tohto záberu je zrejmé, že autor poskytne čitateľovi kvalitný materiál z gréckeho prostredia prostredníctvom prekladov a syntézy diel archimandritu Georgija.

Práca je napísaná v nevelkom rozsahu a dotýka sa učenia Pravoslávnej cirkvi v ekleziologickom a samozrejme aj v soteriologickom kontexte. Učenie o pravoslávnej duchovnosti je Cirkvou predkladané na základe učenia otcov a učiteľov Cirkvi, ktorí sú neodmysliteľnou súčasťou dogmatickej práce každého teológa. Cez prizmu velikanov Cirkvevej histórie penetrujú do tajov Bohoľudskej existencie, a v tom sa prejavuje hlas Cirkvi. Každý teológ,

v ktoromkoľvek storočí, sa ponára do krás kresťanskej filozofie, aby vlastnou reflexiou, v súlade s dogmatickými pravidlami, vynášal na svetlo Božie nevysloviteľné tajomstvá. V Cirkvi, v jej soteriologickom aspekte, nenájdeme nič, čo by spochybňovalo tento status. I keď v celej jej histórii pokusov nebolo málo, rôzne herézy a z toho potom plynúce výsledky boli podnetom k regula fidei. Pravoslávna cirkev je dogmatická, pretože ohraničuje na základe synergického teo-antropického modelu náuky narúšajúce spoločenstvo s Bohom. Práve preto je dôležité predostierať spoločnosti učenie všeobjímajúcej Cirkvi.

Autor v tejto súvislosti participuje na základe diel Archim. Georgija, ktorý svoje učenie podporia cirkevnými otcami (pozri napr. s. 18.). V celej práci je vidieť kresťanského ducha opierajúceho sa o počiatočné dejiny od Adama (s. 19 a nas.) a jeho „pretrhnutím“ duchovného zväzku so Stvoriteľom. Duchovná askéza vyviera podľa slov autora zo Starého ako i Nového zákona, ktorého spojovacím článkom je osoba Jána Krstiteľa (s. 22). Samozrejme najväčším vzorom askézy je podľa autora Bohočlovek Isus Christos, ktorého pokračovateľmi boli sv. apoštoli. V ďalších riadkoch sa autor zameriava na dušu a vášne človeka, ktoré sa korigujú a transformujú na základe modlitby, pôstu, bdenia, atď. (s. 25 a nas.). Askézu nakoniec považuje len za prostriedok a nie cieľ duchovného života (s. 26 a nas.). Lásku považuje za dôležitý synergický element vo vzťahu k spásu, a aj preto hovorí o pravdivšej láske (s. 33 a nas.). Človeka vidí celistvého, nikdy nie individualistického (atomického), pretože askéza má ekleziálny charakter. K tomu, aby sa človek mohol učiť askéze sa venuje na s. 44 - 46. Cirkev autor považuje za spoločenskú, a preto človek v nej nikdy nie je sám (s. 51 a nas.).

Práca je napísaná na vysokej odbornej úrovni. Autor preukázal vysokú erudovanosť v tejto problematike. Pravoslávnu duchovnosť považuje za neodmysliteľnú súčasť života človeka v Cirkvi. Samotná cirkev má sociálny charakter, kde sa naplňa spoločenstvo s Christom. Toto tajomstvo autor vníma veľmi citlivo a dodáva, že „u mnoha členů Církve dnes stále více slábne“.

Monografia je cennou pomôckou ako pre študentov, tak aj pre širokú laickú verejnosť. Jej štýl je dobre komponovaný a verím, že si nájde miesto v domácej knižnici mnohých čitateľov.

ThDr. Maroš Šip, PhD.

Medzinárodná konferencia o filozofii a náboženstve

Viac ako dvadsať filozofov z desiatich krajín sa na pozvanie dekana Filozofickej fakulty Milltown Institute (National University of Ireland) prof. Santiaga Siu, Phd. aktívne zúčastnilo medzinárodnej filozofickej konferencie s názvom *Náboženský kontext filozofického myslenia*. Konferencia sa uskutočnila 17. – 19. mája 2012 v All Hallows College v hlavnom meste Írska, v Dubline. Zastúpenie mali krajiny Írsko, Belgicko, Litva, Malta, Nemecko, Nigéria, Slovensko, Slovinsko, Škótsko a USA.

Výber účastníkov bol podmienený realizovanou spolupracou na rozmanitých spoločných projektoch. V deviatich tematických sekciách boli prezentované príspevky, ktoré pojednávali o vplyve náboženstva na antickú filozofiu, o slobode, nesmrteľnosti, o aktuálnych otázkach filozofie náboženstva, filozofickej antropológie a etiky. Významná pozornosť bola venovaná vzťahu medzi filozofickým, teologickým a prírodovedeckým myslením, ale aj metamorfózam ateizmu.

Slovensko reprezentoval vedúci Katedry filozofie a religionistiky na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove prof. Pavol Dancák s pred-



náškou *The Concreteness of Life in the Philosophy of Józef Tischner*, v ktorej predstavil zdroje filozofického myslenia poľského kňaza a filozofa prof. Józefa Tischnera. Na konferencii sa zúčastnili aj zástupcovia Filozofickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku Ing. Michal Hrkút a Mgr. Pavol Labuda, PhD..

Mgr. Andrea Čusová

Foto: archív GTF PU v Prešove

Dar viery a impulzy novej evanjelizácie

Niekoľko dní pred Biskupskou synodou o novej evanjelizácii a začiatkom Roka viery, v utorok 2. októbra, sa na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove (GTF PU) uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia na tému *Dar viery a impulzy novej evanjelizácie*. Spolu s GTF PU v Prešove ju zorganizoval Uniwersytet Śląski w Katowicach.

Prešovský arcibiskup a metropolita Mons. Dr. h. c. ThDr. Ján Babjak SJ, PhD. účastníkom konferencie zaželal, aby prispela k prehĺbeniu viery a povedal, že sám si nevie svoj život predstaviť bez viery. Dekan fakulty Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD. vyjadril radosť z toho, že sa na pôde fakulty koná táto konferencia ešte v predstihu ako konkrétny príspevok k Roku viery a vyjadril nádej, že bude nielen splnením nejakého plánu, ale bude dôležitá pre náš život, lebo aj jej konaním chceme dať osobnú odpoveď Bohu. Vedecký garant konferencie a jej hlavný organizátor doc. ThDr. Michal Hospodár, PhD. vo svojom vstupnom príhovore spomenul Rok viery i Rok sv. Cyrila a Metoda a povedal, že obidve tieto iniciatívy majú jeden spoločný cieľ: oživenie pravej viery v Božom ľude. „*Viera je tá istá a predsa je stále nová, lebo ju Svätý Duch vzbudzuje vždy v nových historicko-spoločenských podmienkach.*“ Vo svojej následnej prednáške sa venoval Daru viery a jej hodnote.

Doc. dr. Marek Rembierz, PhD. z Poľska analyzoval vzťah medzi rozumom a vierou, doc. ThDr. PaedDr. Andrej Slodička, PhD. v ekumenickom duchu poukázal na spásu podľa učenia Katechizmu Katolíckej cirkvi a podľa učenia reformátorov. ThDr. Štefan Paločko, PhD. hovoril o vplyve prirodzenej náboženskosti človeka na deformáciu kresťanskej teológie a praktického života kresťana. Mons. ThDr. Ľubomír Petřík, PhD. predstavil ponuku nového typu pastorácie, ktorá môže byť cestou k viere schopnej oslaviť súčasného človeka. Doc. ThDr. Jozef Kyselica, PhD. sa vo svojej prednáške zaoberal evanjelizačnými ponukami pre mládež vo farskej pastorácii. Mgr. lic. kan. Monika Gwóźdź z Poľska sa ve-



novala tému úlohy manželov v diele novej evanjelizácie. Prof. ThDr. Vojtech Boháč, PhD. auditoriu v prednáške *Katechizmus – brána viery* predstavil historický prierez vydávania katechizmov a predovšetkým poukázal na vzácny katechizmus, ktorý sa nachádza v historickej knižnici Gréckokatolíckeho arcibiskupského úradu v Prešove. ThDr. Peter Tirpák, PhD. mal prednášku na tému *Katechéza mládeže ako forma rozvoja viery* a Dr. Stanisław Ciupka z Poľska hovoril o Kristovi – Učiteľovi Božieho ľudu v dielach Klementa Alexandrijského v kontexte novej evanjelizácie.

Už samotné témy jednotlivých prednášok hovoria o tom, že konferencia bola nielen teoretickým zamýšľaním sa, ale ponúkla mnohé praktické impulzy k obnove viery a k novej evanjelizácii a do auly GTF PU pritiahla veľký počet študentov. S obsahom prednášok sa bude môcť verejnosť zoznámiť v pripravovanej monografii z konferencie. Záver konferencie patrilo Eucharistickej pobožnosti vo fakultnej Kaplnke bl. biskupa Pavla Petra Gojdiča s prosbou o duchovné ovocie podujatia a požehnané prežívanie Roka viery.

Mons. ThDr. Ľubomír Petřík, PhD.

Foto: archív GTF PU v Prešove

Zastavenia po Spojených štátoch amerických - vraj „kongresová turistika“



Pohľad na New York z Empire State Building

V rámci riešenia projektu „Izolácia prírodných látok rastlín procesom lyofilizácie a zmeny ich kvalitatívno-quantitatívnych vlastností“ financovaného prostredníctvom stimulov pre výskum a vývoj MŠVVaŠ SR sa v tomto roku uskutočnila cesta do Spojených štátov amerických. Samozrejme na takú ďalekú cestu sa nikdy nezvykne cestovať na niekoľko dní, napríklad len na priebeh realizácie vedeckej konferencie. Je nutné využiť čas užitočne a navštíviť ďalšie miesta, kde je predpoklad získania informácií, poznatkov, nových technológií a rozvoja medzinárodnej vedeckej spolupráce.

Počiatočnou destináciou bol New York City, NY, kde sa 28. 7. až 1. 8. 2012 uskutočnil medzinárodný kongres o výskume prírodných látok pod názvom „Globálne zmeny, prírodné produkty a ľudské zdravie“. Kongres organizovala okrem iných organizácií aj Americká spoločnosť pre farmakognóziu, pričom zborník abstraktov, publikovaný v karentovanom vedeckom časopise *Planta Medica*, obsahoval okolo 1 300 príspevkov vedeckých pracovníkov reprezentujúcich 64 krajín sveta. Riešiteľský tím menovaného projektu základného výskumu tu mal zverejnené 3 abstrakty (databáza *Web of Science*).

Zaujímavosťou svetového kongresu bol blok prednášok o prof. Dr. Normanovi R. Farnsworthovi z Univerzity štátu Illinois v Chicagu, ktoré poukázali na významnú osobnosť výskumu rastlín a izolácie ich prírodných komponentov.

Mesto New York je svetovou metropolou azda s najrozmanitejším osídlením, pričom všetko sa deje v enormne rýchлом tempe. Zároveň však je tu čo vidieť a návštevy Metropolitného múzea, Historického prírodovedeckého múzea a Národného múzea amerických Indiánov nám doplnili autentické poznatky o etnobotanike a využití rastlín na liečenie pôvodným obyvateľstvom kontinentu.



Kongresové centrum v hoteli Hyatt na Madison Avenue v New Yorku

Miami, FL, nás privítalo výhľadom na Atlantický oceán z 34. poschodia hotelu InterContinental. Pre našinca nezvyčajná výška, no nezvyčajná je aj vysoká teplota vzduchu pri prechode z klimatizovaných priestorov hotelu za jeho dvere. Tá určovala rytmus života, v ktorom sa nikto nikde neponáhľa. Znalosť španielčiny je výhodou, táto reč tu totiž znie na každom kroku.

Americká asociácia pre záhradnícku vedu (ASHS) tu organizovala v dňoch 31. 7. až 3. 8. 2012 svoju ročnú konferenciu, v programe ktorej boli 4 kolokviá,



Pobrežie Atlantiku od hotelu InterContinental v Miami

34 workshopov, 46 prednáškových a 51 posterových sekcií. Okrem aktívnej účasti sme sa sústredili na podujatia venované malým plodom – čučoriedkam, ktoré nám slúžia ako materiál pre izoláciu prírodných látok – antokyánov. Pri tomto chutnom ovocí môžeme zdôrazniť, že sa veľkoplošne pestuje vo viacerých amerických štátoch. Jeho produkcia bola v roku 2011 na úrovni 11,7 miliónov kilogramov, pričom finančná hodnota tejto potravinárskej komodity predstavovala 70 miliónov USD. Objem produkcie sa od roku 2009 zvýšil o 66 %.

Viac ako 6 hodín trvajúci let do mestečka Sheridan, WY s medzipristátím v Denveri, CO, som prežíval so zmiešanými pocitmi. Nielen preto, že sa letelo skutočne malým lietadlom, ale hlavne z dôvodu stretnutia s vedúcim výskumnej stanice Dr. Valtchom D. Jeliazkovom po mnohých rokoch (od roku 1995). Avšak privítanie bolo veľmi srdečné a nasledujúce dni boli od skorého rána do neskorého večera nabité odborným programom. Naskytla sa nám možnosť prezrieť si 3 výskumné stanice (v Sheridan, Powelly a Torrington) Univerzity štátu Wyoming. Hlavným poslaním vedecko-výskumnej práce na predmetných pracoviskách je optimalizácia ekologicky vyvážených podmienok pre intenzifikáciu poľnohospodárskej výroby, ktorá okrem iného zahŕňa komplexný prieskum pôd na bonitované pôdnoekologické jednotky a poľné stacionárne pokusy.

Pretože sme sa ocitli v jednom z centier „Divokého Západu“ naša pozornosť sa sústredila na všetko to, čo bolo spojené s pôvodným indiánskym obyvateľstvom. Možnosť dostať sa na posvätné miesto amerických indiánskych kmeňov má málokto. Vysoko v skalnatých horách Big Hornu, takmer 3000 m n. m., sa nachádza jedno z nich. Bieli usadlíci mu dali meno „medicínske koleso“. Indiáni ho však nazývajú „miestom kde pristáva orol“. Tvorí ho stovky vápencových kameňov, poukladaných do tvaru kruhu, s priemerom 25 m s 28 radiálnymi lúčmi smerujúcimi od stredu k okraju. Mnoho ľudí aj v súčasnosti navštevuje toto miesto meditácie, rituálnych obradov a pamiatky na minulé časy „veľkého Manitoa“. Charakteristickým znakom opisovaného miesta sú strmé útesy a týčiace sa skaliská. Typické pre toto horstvo sú veľmi časté zmeny počasia. Dážď a snehové búrky sú tu bežné aj v júli. Blýskanie, ohlušujúce hromy a vietor, zavýjajúci medzi skalami predstavujú prírodnú silu, ktorá konfrontuje ľudí prichádzajúcich do tohto priestoru s mocou prírody mnohé tisícročia. Univerzita štátu Wyoming (UW) má svoje sídlo v malom mestečku Laramie. V polovici augusta, počas našej návštevy, bola atmosféra mestečka relatívne pokojná. Príchodom 25 000 študentov v poslednom augustovom týždni sa však počet obyvateľov zdvojnásobil. Nasledné stretnutie s prodekanom Ústavu pôdohospodárstva a prírodných zdrojov UW, Dr. Bretom Hessom, bolo základom pre podpis zmluvy o edukačnej a výskumnej spolupráci s našou univerzitou.

Naša cesta po Spojených štátoch amerických končila v honosnom, bohatom a krásnom meste Chicagu, IL. Ten kto navštívi Millenium park, prejde sa po priestraných bulvároch plných zelene, nábrežiach s plážami pri jazere Michigan a splaví Chicagskú rieku, toto jednoducho musí skonštatovať.



Prezentácia architektúry 21. storočia v Parku Milleniumv Chicagu

Odborná stránka programu spočívala hlavne v návšteve univerzity, miesta pôsobenia prof. Dr. Normana R. Farnswortha, a jej centra medicíny. Práve predmetné centrum umožnilo výskum izolovaných aktívnych prírodných komponentov. Predpokladá sa, že existuje 400 000 druhov rastlín, ktoré môžu syntetizovať od 5 000 do 50 000 prírodných látok. Výhody výskumného zamerania práve na rastliny spočívajú v ich prístupnosti, identifikovateľnosti, známej koncentrácii bioaktívnych zložiek a ich chemického zloženia.



Veľkolepá chicagská botanická záhrada, kde je čo obdivovať

Naše zastavenia po Spojených štátoch amerických v priebehu 3 týždňov priniesli tieto výsledky: možnosť podpisu zmluvy o spolupráci s Univerzitou v štáte Wyoming, monografiu na tému indiánska entnobotanika, 3 abstrakty uverejnené vo vedeckom časopise *Planta Medica* (databáza *Web of Science*) a množstvo poznatkov do správy pre MŠVVaŠ SR o veľkoplošnom pestovaní, zbere, skladovaní čučoriedok a o koncentrácii antokyánov v nich. Otázkou ostáva: „bola to kongresová turistika?“ Ja osobne si to nemyslím...

doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc.
Katedra ekológie FHPV PU v Prešove
Foto: archív autora

Fakulta manažmentu aktívne participuje na medzinárodných vzdelávacích projektoch



Úspech prvého medzinárodného vzdelávacieho projektu Erasmus Intenzívny program organizovaného na pôde Fakulty manažmentu PU v Prešove (Slovensko) v r. 2010 podnietil zúčastnené partnerské inštitúcie k vytvoreniu veľmi inšpiratívnej a úspešnej spolupráce. Dnes môžeme s hrdosťou konštatovať, že prvotný zámer vytvoriť putovný trojročný projekt, ktorý by sa každý rok konal v inej krajine a jeho zameranie by korešpondovalo s hlavnou, dominantnou formou cestovného ruchu, sa podarilo naplniť.

Hlavné ciele našich projektov boli rovnaké ako pri všetkých projektoch financovaných Európskou Úniou – mobilita študentov a pedagógov, využívanie nástrojov a služieb IKT pri aktivitách IP, informatizácia spoločnosti, podpora kreativity v rámci vyučovacieho procesu, atď. Program bol pestrý. Okrem výletov zameraných na poznávanie kultúry, histórie a prírody danej krajiny boli významnou súčasťou projektov aj tzv. field trips – exkurzie do kúpeľov, hotelov, podnikov, organizácií a stredísk, doplnené prednáškami odborníkov z praxe a workshopmi. Študenti mali možnosť vyjadriť svoj názor v rollplays, round-table discussions, zlepšiť si anglický prejav v písomnej aj hovorovej forme ako aj svoje prezentačné schopnosti a vytvárať postery v zmiešaných medzinárodných skupinách.

Druhý rok (2011) bola hosťujúcou inštitúciou Akdeniz Univerzita v Antályi (Turecko) a celý projekt bol zameraný na letný turizmus. Každá krajina prezentovala svoje možnosti na trávenie letnej dovolenky a najznámejšie letné destinácie, ale takisto aj svoju ponuku aquaparkov. Turecko sa okrem iného prezentovalo ako destinácia pre zdravotný a medicínsky turizmus a golfových nadšencov. Počas výletov sme navštívili svetoznámy luxusný Mardan Palace, amfiteáter Aspendos, historické mestá Side a Phaselis. Vychutnali sme si výhľad z vrcholu Tahtali, naučili sme sa hrať golf, spoznali sme históriu Turecka v múzeu ako aj históriu Antálie počas prehliadky starého mesta a bazáru, užili sme si plavbu vyhlídkovou loďou, vyskúšali sme si tobogány a iné atrakcie v aquaparku. Ako jedni z mála turistov sme mali možnosť na vlastnej koži vyskúšať tradičné turecké kúpele Hamman a v rámci nabitého programu sa našiel aj čas na návštevu pláže v najnavštevovanejšom a najväčšom stredisku Tureckej riviéry. Všetko bolo doplnené skvelou tureckou kuchyňou v najlepších

reštauráciách. Slovenský tím študentov reprezentovali: Martina Grendelová, Zuzana Šitárová, Eva Timková, Zuzana Sabolová, Renáta Sidorjaková a Jana Kuzmová. Tohtoročná letná škola (2012) sa konala na Univerzite Karl-Franzens v Grazi (Rakúsko) a hlavnou témou bol zimný turizmus. Okrem prezentácie Turecka, Slovenska a Rakúska ako ideálnych krajín pre strávenie zimnej dovolenky a nezabudnuteľnej lyžovačky sa účastníci venovali najmä problematike klimatických, environmentálnych a ekologických zmien a ich vplyvu na zimný turizmus, ako aj problematike športových a kultúrnych udalostí a akcií pre podporu rozvoja zimnej sezóny. Prvý deň pobytu bol venovaný návšteve južného Štajerska, ktoré je typické poľnohospodárskou činnosťou a produkciou kvalitného vína. Zástupcovia regionálnej rozvojovej agentúry nám prezentovali spôsoby a nápady ako propagovať túto oblasť Rakúska a prilákať tam viac turistov. Dalšie dni boli venované severnému Štajersku,



ktoré patrí medzi najnavštevovanejšie a najobľúbenejšie časti Rakúska. Aj keď všade bolo tropické leto, na vrchole ľadovca Dachstein v nadmorskej výške približne 3700 m. n. m. sme zažili sneh, videli lyžovačku a obdivovali krásu ľadových sôch. Navštívili sme aj typické alpské stredisko Ramsau, ktoré nám predstavil samotný primátor. Exkurzia pokračovala návštevou typického rakúskeho hotela organizovanou jeho majiteľom. S ročným predstihom sme spoznali stredisko Schladming a dozvedeli sa podrobnosti o Majstrovstvách sveta žien v lyžovaní, ktoré budú organizované vo februári 2013. Fakultu manažmentu Prešovskej univerzity reprezentovali títo študenti: Tatiana Mihaličová, Ľuboš Bača, Štefánia Šenková, Miroslava Blašková a Radoslava Tóthová. Medzinárodné vzdelávacie projekty sú obľúbené a populárne, pretože spájajú ľudí z rôznych krajín a rôznych odborov. Ich organizácia je náročná, avšak výsledok vždy vynahradí vynaložené úsilie a tvrdú prácu všetkých účastníkov. Na takýchto typoch podujatí sa vytvárajú partnerstvá univerzít i subjektov z praxe a podmienky pre ďalšiu spoluprácu na výskumných grantoch.

Mgr. Valéria Talarovičová, PhD.
Foto: archív FM PU v Prešove

Priestory GTF v novom šate

Gréckokatolícka teologická fakulta PU v Prešove je najstaršou fakultou vo zväzku jej fakúlt, a to poznačilo i priestory, v ktorých sa študenti pripravujú na budúce povolanie. Ak ste do fakulty vstúpili po týchto prázdninách, zaregistrovali ste výraznú zmenu. O rozsiahlych zmenách v interiéri fakulty sa s dekanom Mons. prof. ThDr. Petrom Šturákom, PhD. porozprávala Martina Poláková.

Z akého dôvodu sa pristúpilo k rekonštrukčným prácam na GTF PU v Prešove? Pri obnove činnosti Gréckokatolíckej teologickej fakulty, vtedy pod názvom bohosloveckej, v roku 1990, došlo vo výraznej miere k obnove jej priestorov, aby spĺňali predpoklady pre realizáciu vzdelávacieho procesu na vysokoškolskej inštitúcii patriacej pod Univerzitu P. J. Šafárika so sídlom v Košiciach. Odvtedy uplynulo viac ako 20 rokov. Na budove sa prejavil jednak zub času a dynamika využívania jej priestorov pre výučbu množstva študentov priniesla postupne zákonite opotrebovanie. Vedenie fakulty sa tak v spolupráci s Gréckokatolíckym arcibiskupským úradom v Prešove rozhodlo realizovať v postupných etapách generálnu rekonštrukciu priestorov fakulty.

Akými stavebnými zmenami fakulta prešla?

V prvej etape boli vynovené priestory fakultnej knižnice, ktorá sa tak stala spĺňajúc normy moderného univerzitného pracoviska, skutočne intelektuálnym srdcom fakulty. V ďalšej etape boli vytvorené generálnou rekonštrukciou priestory novej reprezentačnej auly, ktorá slúži okrem výučby na konanie mnohých podujatí nielen domáceho, ale predovšetkým medzinárodného charakteru a je pýchou našej Alma mater. K nej patria aj chodbové priestory s vitrínami, ktoré dokumentujú históriu a súčasnosť diania na fakulte. Špecifické poslanie teologickej fakulty je vyjadrené aj prítomnosťou fakultnej kaplnky. Aj v tomto smere sme pripravili nové dôstojné priestory pre jej existenciu a v súčasnosti táto kaplnka slúži pre každodenné duchovné potreby študentov a pedagógov a stala sa tak duchovným srdcom.

V druhej etape rekonštrukcie fakulta dostala aj nové reprezentačné priestory zasadacej miestnosti, ktorá slúži k zasadnutiam fakultných grémií, akými sú vedecká rada, akademický senát a podobne. Pre potreby študentskej obce boli zriadené priestory bufetu *U akademika* s príľahlým vonkajším priestorom pre možnosti oddychu a občerstvenia. Novú podobu dostali aj vstupné priestory fakulty.

V tomto roku sa zrealizovala tretia etapa generálnej rekonštrukcie. Modernosťou dýcha ďalšia veľkokapacitná stoštyridsať miestna aula a dve menšie prednáškové miestnosti s príľahlými priestormi. Vynovené boli priestory v poradí druhej zasadacej miestnosti ako aj všetkých kancelárií, ktoré boli vybavené aj novým kancelárskym nábytkom. Zásadnými zmenami prešli schodiskové priestory fakulty. V rámci generálnej rekonštrukcie boli vymenené všetky okná a prevažná časť dverí. Obnovou prešlo kúrenie, elektrické, počítačové a internetové rozvody. Súčasťou zmien sú nové omietky, ale aj podlahy. Čiastočnou rekonštrukciou prešli aj kabinety pedagógov našej fakulty.



Vysviacka novej prednáškovvej auly
arcibiskupom-metropolitom Mons.Jánom Babjakom SJ

Môžeme sa dotknúť aj otázky financií? Ako sa GTF podarila taká rozsiahla rekonštrukcia priestorov?

Finančné prostriedky na realizáciu generálnej opravy spomenutých priestorov sme získali z Ministerstva školstva SR a vďaka pomoci zahraničných nadácií, ktoré takto ocenili dynamický rozvoj našej teologickej fakulty. Celkovo sme doteraz preinvestovali sumu blížiacu sa k jednému miliónu eur. Na pomery našej fakulty je to skutočne suma hraničiaca so zázrakom, v dnešnej, na financie tak poddimenzovanej doby.

Myslíte si, že aj pre študentov vysokej školy môže byť prostredie prednášok podstatné, inšpiratívne a podnetné?

Som o tom presvedčený. Ku kvalite, pohode a príjemnému pocitu nepochybne prispieva prostredie, v ktorom človek pracuje či študuje. Vyjadrujem teda nádej, že aj tie naše prispievajú k vytvoreniu nového, kvalitatívne vyššieho štandardu pre realizáciu vzdelávacieho procesu pre študentov Gréckokatolíckej fakulty. Verím, že nová knižnica a kaplnka budú ozajstným srdcom, kde pedagógovia a študenti budú môcť rásť intelektuálne, ale aj morálne smerujúc k opravdivým hodnotám.

ThLic. Martina Poláková, PhD.

Foto: archív GTF PU v Prešove



Pohľad na rekonštrukčné práce auly

Na Gréckokatolíckej teologickej fakulte v Prešove začali akademický rok posilou ducha



Duchovnú obnovu na GTF PU v Prešove viedol prof. ThDr. Jozef Jarab, PhD.

Pred začiatkom nového akademického roka, v stredu, 19. septembra, bola na GTF PU duchovná obnova pedagógov, zamestnancov a doktorandov fakulty.

Začala spoločnou modlitbou Tretieho času, pokračovala prednáškou rektora Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka v Spišskom Podhradí Mons. prof. ThDr. Jozefa Jaraba, PhD., na tému *Rok viery a jeho aktualizácia v akademickom prostredí*. Ponúkol v nej hlboké myšlienky, ktorými zdôraznil dôležitosť duchovnosti v živote človeka. V tomto

kontexte hovoril o našom vzťahu k Bohu, ale aj o spoločnosti, ktoré tvoríme a nakoniec poukázal na to, že človek je sám sebe tajomstvom. Okrem iného povedal, že „veriacim človeka nerobia vedomosti o Bohu, ale vzťah k Bohu, ktorý keď nebude, potom je zbytočné rozprávať o čomkoľvek inom.“ Prítomných pozval k uvedomeniu si toho, koľko znakov Božej lásky a milosrdenstva sa nás už dotklo v každodennom živote.

Archijerejskú svätú liturgiu spolu s prešovským arcibiskupom a metropolitom Mons. Jánom Babjakom SJ,

koncelebrovali kňazi pôsobiaci na fakulte a predstavení Kňazského seminára bl. biskupa Pavla Petra Gojdiča v Prešove. Na slávnosti sa zúčastnil aj rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD., zástupcovia firiem, ktoré vykonávali rekonštrukčné práce v GTF PU počas prázdnin a ďalší vzácni hostia. Arcibiskup a metropolita Ján v homílii pedagógom a zamestnancom fakulty ponúkol za vzor sv. apoštola Pavla, jeho horlivosť, skromnosť a vieru. Ďalej povedal: „*Majte lásku k Bohu a lásku k študentom. Dávajte dobrý príklad pred celou univerzitou. Zodpovednosť je tu veľká. Odovzdávate nielen teologickú múdrosť, ale študentov aj formujete. Pedagóg má byť nielen géniom, ale predovšetkým človekom hlbokých ľudských kvalít. Buďte odborníkmi vo svojej profesii, aby sa poslucháči tešili na vaše prednášky a aby ste ich posúvali stále ďalej.*“ Arcibiskup poďakoval všetkým za ich prácu na fakulte a za obnovenie priestorov fakulty, ktoré v závere slávnosti posvätil.

Deň pred duchovnou obnovou, v utorok 18. septembra, sa pedagógovia, doktorandi a THP pracovníci GTF PU zúčastnili na pracovnej porade, na ktorej sa venovali aktuálnym problémom a úlohám, ktoré pred nimi stoja na začiatku ďalšieho akademického roka. Okrem mnohých konkrétnych požiadaviek a úloh, vyslovil veľký kancelár fakulty Mons. Ján Babjak prosbu, aby na študentov a bohoslovcov predovšetkým, boli kladené vysoké nároky, aby boli kňazmi, ktorí budú v živote pevní po ľudskej i duchovnej stránke, schopní komunikácie v rôznych prostrediach a situáciách. Tým vyslovil aj nároky na samotných pedagógov, aby svoju prípravu a prednášky brali vážne a zodpovedne.

Pozitívom tohto akademického roka na GTF PU v Prešove sú aj vynovené priestory, ktoré sú pre život na fakulte kultúrnym bonusom.

Mons. ThDr. Ľubomír Petrík, PhD.
Foto: archív GTF PU v Prešove

Stretnutie romanistov v Clermont-Ferrand

Na Univerzite Blaisa Pascala v Clermont-Ferrand sa v máji tohto roka, za účasti odborníkov z Kanady, Francúzska, Slovenska a Českej republiky, konal seminár riešiteľov medzinárodného vedeckého projektu APVV, na ktorom Slovensko zastupovali traja pracovníci Katedry francúzskeho jazyka a literatúry IRKF FF PU. Tohtoročné vedecké podujatie v istom zmysle nadviazalo na kolokvium zorganizované v Starej Lesnej v r. 2010 prešovskými učiteľmi, zapojenými do projektu VEGA.

Na seminári v Clermont-Ferrand zástupcovia jednotlivých riešiteľských kolektívov prezentovali čiastkové výsledky výskumu v rámci prebiehajúceho projektu zameraného na rodinu a román. K problematike rodiny a jeho spätosti s konkrétnym územím sa vo svojich vystúpeniach vyjadrili aj francúzski odborníci na humánnu geografiu, u ktorých téma vzbudila veľký záujem.

Literárnovedný seminár nebol jedinou aktivitou, ktorú organizátori na čele s prof. Sylviane Coyault pre svojich hostí pripravili. Neobyčajne silným zážitkom boli autorské čítania francúzskej spisovateľky Marie-

Hélène Lafon a québeckej autorky Régine Robin.

Na medzinárodnej vedeckej konferencii venovanej problematike rodiny v québeckej literatúre vystúpili také osobnosti, akou je profesorka Québeckej univerzity v Montreale Lise Gauvin, známa aj ako prozaička, Francis Langevin, profesor na Univerzite v Monctone, Gillian Lane-Mercier z Univerzity McGill, ktorá sa špecializuje na traduktológiu a na québeckú literatúru v angličtine, významný český kanadianista Petr Kyloúšek, profesor na Masarykovej univerzite v Brne. Doc. Zuzana Malinováská prítomných okrem iného oboznámila so zámerom zorganizovať ďalšiu medzinárodnú vedeckú konferenciu v Prešove, čo sa stretlo s veľkou odozvou hlavne u tých kolegov, ktorí východné Slovensko už navštívili.

Tri aktívne strávené dni v Clermont-Ferrand boli pre účastníkov stretnutia príležitosťou vymeniť si poznatky z doterajšej práce a spoločne vymedziť postupy, ktorými sa ich pluridisciplinárna a medzikultúrna kooperácia bude uberať.

PhDr. Katarína Kupčihová, PhD.

FZO PU na koncerte Integrácia

Charitatívny koncert Integrácia alebo „Slnko svieti pre všetky deti rovnako“ sa uskutočnil 27. 9. 2012. Bol to už 4. ročník tohto projektu v jednej z najväčších hál v Európe, v Steel Aréne v Košiciach, pre deti nielen zo Slovenska, ale aj pre deti z Českej republiky.

Hlavnou myšlienkou tejto akcie je integrácia detí s handicapom medzi ich zdravých rovesníkov, podpora tolerance a pochopenia medzi žiakmi zo základných a špeciálnych škôl. Moderátormi koncertu boli Katarína Brychtová a Martin Dejdar. Medzi účinkujúcimi vystúpili svetová hviezda Alexandra Stan, legenda česko – slovenskej populárnej scény skupina ELÁN, radosť rozdáajúca skupina Maxim Turbulens, deťmi zbožňovaný EGO, charizmatická skupina NO NAME, Katarína Knechtová, Laci Strike a SDA, Superstáristi, účastníci projektu Hlas Česko-Slovenska, najlepšie tanečné skupiny, ďalší významní umelci a úspešní športovci z Česka a Slovenska. Program obohatili aj vystúpenia handicapovaných detí, ktoré boli za svoj výkon odmenené veľkým potleskom 8500 zúčastnených detí.

Na organizovaní tejto kultúrno-spoločenskej charitatívnej akcie sa zúčastnila po štvrtý raz aj Fakulta zdravotníckych odborov PU v Prešove. Študenti katedry ošetrovateľstva sa pod pedagogickým vedením PhDr. Pavelkovej, PhDr. Šuličovej a PhDr. Kaščákovvej už deň predtým v popoludňajších hodinách zúčastnili generálnej prípravy, ktorá spočívala v príprave darčiekov (tričká a predmety so svetelnými efektmi) pre 8500 zúčastnených detí. Ich úlohou bolo v deň koncertu koordinovať a zabezpečovať sprevádzanie žiakov zúčastnených ZŠ na podujatí. Študenti Katedry urgentnej zdravotnej starostlivosti pod pedagogickým vedením PhDr. Rybárovej, PhD. dohliadali v spolupráci s profesionálnymi záchranármi Záchrannej služby Košice na zdravie, bezpečnosť detí a všetkých prítomných. Veľmi si vážime túto príležitosť pomáhať a spoluorganizovať toto podujatie, ktoré ponúka deťom nezabudnuteľné okamihy a pomáha deťom v ťažkej životnej situácii.

PhDr. Matilda Pavelková; PhDr. Daniela Rybárová, PhD.; PhDr. Andrea Šuličová; PhDr. Mária Kaščáková

Foto: archív FZO PU v Prešove



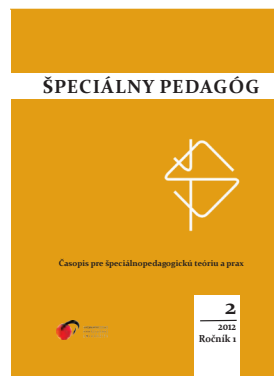
Vychádza druhé číslo vedeckého časopisu Špeciálny pedagóg

V týchto dňoch vychádza na Katedre špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove pri príležitosti 15. výročia vzniku PU v Prešove druhé číslo vedeckého časopisu pod názvom *Špeciálny pedagóg* s podtitulom Časopis pre špeciálnopedagogickú teóriu a prax.

Čo Vám v ňom ponúkame? Najprv sú to špeciálnopedagogické štúdie, ktoré uvádzajú tri príspevky autoriek K. Vitáskovej a A. Říhovej, V. Girglovej a J. Klenkovej, P. Sychrovej z oblasti logopédie, a to so zameraním na logopedickú intervenciu osobám s poruchami autistického spektra a integrovaným žiakom s narušenou komunikačnou schopnosťou, ktoré sú výsledkom vedeckého výskumu realizovaného v Českej republike. O narastajúcom trende dojčenskej úmrtnosti rómskych detí zo sociálne znevýhodneného prostredia v Prešovskom kraji informuje vo svojej štúdii autor J. Kovaľ, ktorý pôsobí ako prednosta Kliniky pediatrie vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou v Prešove. Špeciálnopedagogické štúdie uzatvárajú dva príspevky, a to od autorky S. Mandzákovej s vlastným návrhom komplexného systému odporúčaní k implementácii sexuálnej výchovy do domovov sociálnych služieb a spoločný príspevok dvoch autorov A. Kollárovej a J. Hučíka o problémoch s integráciou mladých dospelých z detských domovov do spoločnosti na Slovensku po dovŕšení veku dospelosti. V druhom čísle časopisu Vám ponúkame aj jeden príspevok do špeciálnopedagogickej praxe od autora J. Kantora o alimentácii u detí s detskou mozgovou obrnou. V rubrike pod názvom Profily a portréty autorka J. Sopková pripravila krátky spomienkový medailón na významného detského psychológa a pedagóga prof. PhDr. Zdenka Matějčka, CSc., pri príležitosti jeho nedožitých 90. narodenín, známeho nielen v Čechách, ale aj na Slovensku. Aj v tomto čísle časopisu Vám prinášame zaujímavosti zo špeciálnopedagogickej teórie, ktoré pripravila J. Kožárová, informácie o aktuálnych podujatiach na katedre od T. Čekanovej, ako aj recenzie kníh a prehľad knižných novínok.

Aj v druhom čísle časopisu Špeciálny pedagóg chceme reagovať na niektoré aktuálne problémy v oblasti špeciálnej pedagogiky a sprístupniť nové možnosti ich riešenia v kontexte špeciálnopedagogickej teórie i praxe.

doc. PaedDr. Bibiána Hlebová, PhD., vedúca redaktorka



Fakulta manažmentu s logistikou na chate



Kurz Matematického modelovania v logistike (Modelling Methods in Logistics) www.mamilog.hostoi.com, ktorý pred rokom odštartoval formou letnej školy, teraz zakotvil v malebnom prostredí chaty Zaľubova v Zámutove (<http://zalubova.sk/sk>). Dva týždne, od 9. júla do 20. júla 2012, sa niesli v znamení sústreďenia, programovania a plodných diskusií.

A prečo sme kvôli logistike cestovali na chatu? Lebo zabezpečiť, aby materiál, stroje či tovar boli v správny čas na správnom mieste sa v súčasnosti stáva nielen prostriedkom pre maximálny zisk pri minimálnych nákladoch, ale aj formou získania prestíže a konkurencieschopnosti, keďže klient si volí firmu, ktorá zabezpečuje s kvalitou aj pružnosť pri vybavení objednávky. Jedným zo spôsobov ako viesť študentov ku schopnosti podnikania je učiť ich správnym rozhodnutiam pri riadení jednotlivých procesov logistického reťazca. Modelovanie procesov výroby, skladovania, riadenia zásob a dopravy a ich vzájomnej synchronizácie malo v Zámutove za cieľ maximálne zefektívnenie všetkých procesov v praxi. Študenti dostali možnosť a návod využitia prostriedkov matematiky, štatistiky a informatiky pri modelovaní konkrétnych situácií, zovšeobecnení prístupov, algoritimizácii a tvorby modelov, ktoré optimalizujú špecifické činnosti v praxi v diskretných časových intervaloch, s garanciou situácií náhodnosti. Numerická matematika im zasa umožnila svojimi metódami spracovať hodnoty získané pri praktických výskumných

aktivitách, a tým dosiahnuť reálnejšie výsledky pre využitie v podnikoch a firmách.

Súčasťou programu letnej školy boli prednášky i exkurzie. Manažment pri správnom efektívnom riadení sa stal nosným pilierom prezentácií predstaviteľov inštitúcií združených v rámci medzinárodného programu IP Erasmus s grantom Európskej komisie a partnerských inštitúcií PU v Prešove ako The College of Informatics and Management, Bielsko Biala v Poľsku, reprezentovaná Dr. inž. Robertom Buckim a Lappeenranta University of Technology, Lappeenranta, Fínsko. Posledná menovaná bola reprezentovaná prof. Matti Heiliö a Saku Kukkonen, PhD., ktorí sa nachádzajú v mieste budúcoročného, tretieho variantu letnej školy. So skúsenosťami v oblasti tvorivého postupu pri manažovaní výroby, tvorby a dodávok prototypov aj finálnej výroby pro-

duktov sa študenti mohli dôkladnejšie oboznámiť v rámci exkurzie v prešovskej firme Ekopak Trade, kde im bol poskytnutý aj podrobný odborný výklad ohľadom baliacich materiálov. Študenti však mali možnosť spoznať i krásy Slovenska. Navštívili hrad a národopisnú expozíciu v skanzene v Starej Ľubovni, Jasovskú jaskyňu, realizovali splav Dunajca, ale aj množstvo aktivít v okolí Zámutova.

Prešovská univerzita v Prešove zabezpečovala jednotlivé aktivity aj prostredníctvom manažérského tímu tvoreného profesionálnym garantom na fakultnej úrovni prof. Ing. Dr. Róbertom Štefkom, PhD. – dekanom Fakulty manažmentu PU v Prešove, profesionálnym garantom na katedrovej úrovni doc. RNDr. Mironom Pavlušom, CSc., koordinátorkou PaedDr. Annou Antonyovou, PhD. a profesionálnym garantom Dr.h.c. prof. Ing. Dušanom Malindžákom, CSc., ktorý je predstaviteľom slovenskej partnerskej inštitúcie Technickej univerzity v Košiciach. Odborné recenzie vykonal a svojou účasťou podporil túto akciu aj prof. Ing. Igor Liberko, CSc. K celkovému bezporuchovému chodu výpočtovej techniky nemalou mierou prispeli Mgr. Ľubomír Kručay a Ing. Anton Karahuta so svojím tímom. Kultúrnu vložku v rámci recepcie zabezpečil Bc. Tomáš Bačinský, ktorý už má absolvovaný prvý variant kurzu MAMILOG 2011.

PaedDr. Anna Antonyová, PhD.
Foto: archív FM PU v Prešove



Letný futbalový kemp 2012

Ani počas letných prázdnin, v období od 9. 7. do 15. 7. 2012, Fakulta športu PU v Prešove neleňovala a podieľala sa, v spolupráci s Miniligou talentov a Úniou Ligových Klubov pod záštitou pána Dušana Tittela, na organizovaní „Letného futbalového kempu 2012“ v rekreačnom stredisku Krompachy – Plejsy. Na tomto kempe sa mohli zúčastniť deti od 8 do 15 rokov. V nultom ročníku sa prihlásilo 28 mladých futbalistov, ktorí absolvovali celý futbalový kemp. Futbalový kemp nie je ten správny výraz, pretože išlo skôr o stretnutie mladých futbalistov z rôznych kútov Slovenska v tábore s dôrazom na futbalovú špecializáciu. Kto by si myslel, že náplňou kempu boli len futbalové tréningy, bol by na omyle.

Celý tento tábor sa niesol v duchu komplexného športového vyžitia sa detí, aktívneho trávenia voľného času a fundovanej diagnostiky športovca v oblasti pohybových zručností a schopností ako aj fyziologicko – somatickej oblasti smerujúc k zefektívneniu športovej prípravy účastníkov kempu. Organizačne zabezpečovala túto akciu organizácia pod názvom Miniliga talentov, ktorá sa venuje práve organizovaniu športových akcií pre deti a mládež. Po odbornej stránke, z pohľadu komplexnej diagnostiky mladých športovcov ako aj tréningového procesu na futbalovom ihrisku, ale aj na miestnej plavárni, či regeneračnej linke hotela Plejsy, zabezpečoval tento kemp 6 členný tím pedagógov z Fakulty športu Prešovskej univerzity v Prešove, pod vedením PaedDr. Juraja Mihalčína, PhD., ktorý zostavoval pracovnú skupinu podieľajúcu sa na úspešnej realizácii tohto projektu. Členmi tejto skupiny boli: PaedDr. Iveta Boržíková, PhD., MUDr. Bibiana Vadašová, PhD., Mgr. Vierka Smerecká, PhD., Mgr. Patrik Durkáč, PhD. a Bc. Tomáš Eliáš.



Deti počas celého týždňa absolvovali podľa presne stanoveného režimu pohybové aktivity, futbalové tréningy, aj odborné prednášky z oblasti výživy športovca, športového tréningu a prevencie zranení v športe. Samozrejme, že vo voľnom čase mali účastníci kempu k dispozícii športoviská, stolové hry, premietanie filmov a rozprávok, ktoré mohli striedať s pasívnym oddychom na izbách. Všetci členovia organizačných skupín boli k dispozícii deťom počas celého pobytu 24 hodín denne.

Na základe spätnej väzby od účastníkov akcie, aj ich rodinných príslušníkov a trénerov mladých futbalistov vieme, že sme sa vydali správnou cestou a veríme, že aj budúci rok sa bude realizovať tento kemp, s oveľa väčším počtom zúčastnených adeptov na ligové a reprezentačné dresy vo futbale.

Mgr. Patrik Durkáč, PhD.
Foto: archív FŠ PU v Prešove

Fakulta športu PU v lete nespala

Fakulta športu (FŠ) PU v Prešove počas letných prázdnin žila detským smiechom a nadšením. Od 16. do 27. júla patrila historicky prvý raz dennému športovo - vzdelávaciemu táboru s príznačným názvom „Športáčik“. Organizačné zabezpečenie a lektorovanie si vzali na starosť študenti doktorandského štúdia FŠ Lenka Tlučáková, Peter Kačúr a Pavol Čech.

Tábor bol organizovaný pre deti od 6 do 11 rokov. V dvoch turnusoch tábora sa zúčastnilo päťdesiat detí z Prešova a okolia. Tie prežili plných päť dní vzrušenia a zábavy. Organizátori pre ne pripravili športové aktivity indoorového aj outdoorového charakteru. Okrem pohybových aktivít deti absolvovali aj tri prednášky zamerané na šport a zdravie, oboznámenie sa s fungovaním ľudského tela s názornými ukážkami anatomických modelov a olympijské hry Londýn 2012. Taktiež si skúsili diagnostiku výskokovej ergometrie a rovnováhy v Športovo-diagnostickom centre FŠ PU.

Celý cyklus tábora bol zakončený malou detskou olympiádou družstiev, kedy deti preukázali vedomosti osvojené počas predchádzajúcich dní, zdatnosť vo futbalovom turnaji a olympijskej štafete a zvládnutie floorbalových zručností. Družstvá sa umiestnili v poradí podľa počtu získaných bodov, pričom za každú z disciplín mohlo družstvo získať maximálne tri body, ktoré sa na konci sčítali. Počas súťaží vytvorili skvelú atmosféru rodičia,



sediaci v hľadisku a povzbudzujúci svoje detičky. Poslednú bodku za táborom dalo odovzdávanie cien, ktoré inštitucionálne zabezpečil doc. PaedDr. Pavel Ružbarský, PhD., vtedajší prodekan pre vedu a rozvoj FŠ. Ceny boli odovzdané nielen družstvám, ale aj jednotlivcom v rôznych kategóriách ako „najšportáčik“, cena fair-play, cena za preukázané vedomosti či výtvarné stvárnenie ideálneho športáčika.

Už teraz sa organizátori, povzbudení pozitívnymi reakciami účastníkov, tešia na druhý ročník, ktorý ako dúfajú bude ešte úspešnejší a bohatší z hľadiska počtu účastníkov.

Mgr. Pavol Čech
Foto: archív FŠ PU v Prešove



V priestoroch Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove sa 14. júna 2012 uskutočnil 3. výročný koncert CANTO VERO.

Dramaturgia koncertu ukázala, že repertoár speváckeho zboru je široký, pestrý a zameraný na viaceré štýlové obdobia, počnúc obdobiť renesancie, skladbou Tielmana Susata „Rondo“, gregoriánskym chorálom „Per Crucem“, tvorbou Alfréda Zemanovského „Trávnice z Čičmian“, veľikána svetového romantizmu Antonína Dvořáka „Moravské dvojzpěvy“. Z regiónu Šariša zazneli piesne „Od koreňa Lipa puka“ a „Šalena ja bula“. Z tvorby autora, textára a moravského speváka Vlasta Redla sa predstavili piesňou „Sbohem Galánečko“. Záver koncertu gradoval hitmi spevákov a skupín pop music – Petry Černockej „Koukej se mnou si píseň broukej“, od švédskej popovej skupiny ABBA zaznela skladba „Fernando“ a piesňou od slovenskej hudobnej skupiny Elán z 80. rokov minulého storočia „Stužková“ sa svojím vystúpením Canto Vero rozlúčil s poslucháčmi.

CANTO VERO

Spievajte si s nami

Koncert bol po umeleckej stránke v „dirigentskej réžií“ PaedDr. Ivety Matyásovej, umeleckej vedúcej zboru, klavírneho doprovodu Zuzany Bérešovej a rétorikou pani Emílie Cipkovej a Danice Sekerákovej. Zbor je od svojho vzniku vedený dirigentkou k umeleckému prednesu so snahou dosiahnuť čo najvyššiu úroveň. Ženský spevácky zbor sa prezentoval veľmi solídnym výkonom, slušným hlasovým fondom všetkých druhov hlasov (soprán, mezzosoprán, alt), čistou intonáciou a dobrou interpretáciou predvedených skladieb. V dvoch tretinách výročného koncertu sa predstavil spevácky zbor klasickými zborovými skladbami, ktoré upútali najmä odborníkov a hlasových pedagógov. V hitovkách („Koukej, se mnou si píseň broukej“, „Fernando“, „Stužková“) si prišli na svoje všetci prítomní, ktorým melódie piesní pripomínali študentské roky na stredných školách, „navždy sa zachová v pamäti stužková“. Viacerí poslucháči koncertu si v piano pianissimo zanútili spolu so zborom hit skupiny Elán, ktorý sa objavil na albume „Hodiny slovenčiny“ v roku 1985. Zo strany umeleckej vedúcej môžeme kvitovať, že do repertoáru zboru zaradila trávnice. Po zdokonalení, vyváženosti zborového zvuku jednotlivých hlasov a predovšetkým výrazovým precítením melodiky trávníc, bude tento žáner lyrických piesní patriť k ozdobám repertoáru speváckeho zboru.

Hudbou a spevom k oslavám PU v Prešove

Pri príležitosti 15. výročia založenia Prešovskej univerzity v Prešove sa ku gratulantom pripojili umeleckým programom hostia festivalu z Českej republiky, účinkujúci pedagógovia a študenti Katedry hudby Inštitútu hudobného a výtvarného umenia v rámci 9. ročníka Akademických koncertov konaných od 10. 10. 2012 – 11. 12. 2012 v sále PKO – Čierny orol a v Centrálnej študovni Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove.

V úvodnom koncerte festivalu, 10. 10. 2012, v sále PKO Prešov – Čierny Orol sa predstavilo Československé komorné duo Pavel Berdych husle, Zuzana Bérešová klavír, v programe „Jubilanti svetovej hudby“. Finále 9. ročníka Akademických komorných koncertov sa bude niesť v znamení koncertu k 85. výročiu narodenia Milana Nováka a k 25. výročiu založenia komorného orchestra Prešovskej univerzity v Prešove Camerata academica v programe „10. Adventný koncert Cameraty Academica a jej hostí, 11. 12. 2012, v sále PKO Prešov – Čierny Orol.

Koncerty sa konajú s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, na ktoré Vás Mgr. Katarína Burgrová, PhD., riaditeľka festivalu a doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD., hudobný riaditeľ a dramaturg festivalu, srdečne pozývajú.

Hviezdne obsadenie Prešovskej hudobnej jesene

V čase 3. 10. – 26. 11. 2012 v koncertnej sále PKO Prešov – Čierny Orol prebieha 46. ročník Prešovskej hudobnej jesene s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Pozvanie prijali umelci a umelecké telesá, ktoré koncertujú na svetových pódioch. Diváci a milovníci komornej hudby sa môžu tešiť na Sláčikový orchester pri Štátnom komornom orchestri Žilina pod vedením koncertného majstra Františka Figuru, Koncert študentov súkromného konzervatória Dezidera Kardoša v Prešove, Stamicovo kvarteto, Sólistov Kráľovskej Švédskej opery.

Vianočná suita v podaní Mariána Vargu, Moyzesovho kvarteta a Bratislavského dychového kvinteta ukončí 46. ročník Prešovskej hudobnej jesene, 26. 11. 2012, o 19,00 h v sále PKO Prešov – Čierny Orol.

PhDr. Viliam Tarjányi, PhD.
tajomník RUČ
Ilustračné foto: archív autora

Medzinárodný zápas výberu FŠ PU a univerzitného futbalového výberu Colorado College

Tím Fakulty športu PU v Prešove odohral 14. júna priateľský futbalový zápas na umelej tráve v Jazdec-kom areáli s hráčmi Colorado College z USA. V stretnutí na výbornej úrovni si lepšie počínali prešovskí univerzitní futbalisti, ktorí vyhrali 2:1 (1:0) gólmi Lukáša Sekeráka a Tomáša Eliáša a pretrhli tak úspešnú sériu výhier Coloradských tigrov.

Tí boli v júni na európskom turné, kde hrali priateľské zápasy s univerzitnými a národnými futbalovými tímami. Po výhrach v Nemecku a Maďarsku zavítali i na pôdu Prešovskej univerzity v Prešove a po oficiálnom prijatí na Rektoráte PU ich čakalo meranie síl s prešovskými univerzitnými hráčmi. Európske turné futbalistov Coloradských tigrov pokračovalo ďalej, najprv ich čakal súboj v ukrajinskom Lvove, a potom meranie síl v poľských Katoviciach.

Američanom sme pripravili prvú prehru

Trénera a pedagóga prešovských univerzitných futbalistov Patrika Durkáča sme sa opýtali, ako sa teda podarilo zorganizovať takéto prestížne meranie síl.

„My sme komunikovali s coloradskou univerzitou, pretože oni sú tu na európskom turné. Začali v Nemecku, cez Maďarsko a Slovensko idú na Ukrajinu a do Poľska. Prišli sem hlavne pre európsky šampionát, kde si aj pozrú zápasy. V Nemecku a v Maďarsku odohrali niekoľko zápasov a Prešov bol pre nich tranzit. Kontaktovali nás, či by sme mohli s nimi odohrať nejaký zápas, keďže tu mali deň voľna.“ Úroveň merania síl prekvapila všetkých zúčastnených a rovnako aj trénera Patrika Durkáča. „Všetci, ktorí sa boli pozrieť na tento duel, aj tréner z amerického tímu či kolegovia z našej univerzity, sa zhodli na tom, že zápas mal veľmi dobrú úroveň a dal sa porovnať s našou druhou ligou. Aj ja som bol milo prekvapený, ako tento duel prebiehal. Nevedel som, čo od nich môžeme očakávať, ale to bol fakt jeden kvalitný zápas vo veľmi vysokom tempe a dalo sa na to určite pozerať. Som rád, že sme im



po šiestich zápasoch, v ktorých sa radovali z výhry, pripravili prvú prehru.“

Pri hodnotení zápasu sme sa zhodli s trénerom amerického mužstva, že z doterajších meraní síl sme boli najhúževnatejší a futbalovo najkvalitnejší súper. Taktiež vyslovili spokojnosť s organizáciou ich pobytu v našom meste ako aj s prijatím celého mužstva na pôde Prešovskej univerzity v Prešove. Pri krátkej exkurzii po univerzitnom areáli došlo aj na debatu o možnej spolupráci medzi univerzitami, čo sa stretlo s pozitívnou odozvou na možnú kooperáciu, čo je však hudbou budúcnosti a je potrebné absolvovať viacero rokovaní. Prvý krôčik sme zrealizovali a len budúcnosť ukáže, či tento futbalový zápas bol ojedinelou akciou, alebo bude pokračovať v spolupráci aj na inom poli pôsobnosti.

Mgr. Patrik Durkáč, PhD.
Foto: archív FŠ PU v Prešove

Úspešná výprava atlétov FŠ PU na univerziáde SR – 2012

Lukáš Beer - študent FŠ

utvoril nový rekord Univerziád SR v skoku do výšky

Osemčlenná výprava atlétov Fakulty športu PU v Prešove, pod vedením vedúceho družstva PhDr. Marcela Nemca, PhD., úspešne reprezentovala na Univerziáde SR – 2012, ktorej organizátorom bola FTVŠ UK v Bratislave. Preteky sa uskutočnili 20. 6. 2012 na atletickom štadióne prof. A. Kuchena, ktorý je vybavený kvalitnou tartanovou dráhou a elektronickou časomierou. Výprava sa vrátila s bilanciou zisku troch zlatých, jednej bronzovej medaily, s dvoma štvrtými miestami a jedným siedmym a ôsmym miestom.

O najhodnotnejší športový výkon atletických súťaží sa postaral študent FŠ PU Lukáš Beer (na obrázku), odchovanec košickej atletiky, ktorý ob-

divuhodným výkonom 220 cm v súťaži zvíťazil a vytvoril nový rekord Univerziád SR. Prekonanie hranice 220 cm znamenalo zápis do slovenských historických atletických tabuliek, pretože Beer prekonal spomenutú hranicu v histórii slovenskej atletiky ako 13. výškar, čo vzbudilo patričnú pozornosť médií.

V behu na 100 m zvíťazil Adam Zavadský, súčasný a minuloročný majster Slovenska v najkratšom šprinte mužov, v čase 10,61 s. V skoku do diaľky mužov zlatú medailu vybojoval Martin Buffa, ktorý si víťazstvo zabezpečil výkonom 652 cm. Bronzovú medailu v disciplíne vrh guľou získal Ján Teliška, výkonom 11,93 m. Preteky sa konali v náročných kli-



matických podmienkach pri teplote 38 °C, čo negatívne ovplyvnilo úroveň výkonov v bežeckých disciplínach na stredné a dlhé vzdialenosti. Martina Šamudovská obsadila 4. miesto v behu na 3000 m časom 11:44,28 a rovnaké umiestnenie vybojoval v súťaži diskárov Marek Tartaľ výkonom 42,75 m. Veronika Mačejovská v behu na 100 m žien obsadila časom 15,22 s. 7. miesto a Ivana Meráková v hode oštepom žien výkonom 25,82 m obsadila 8. miesto.

PhDr. Marcel Nemec, PhD.
Foto: archív FŠ PU v Prešove



Médiá v kocke 2012

Jeden letný týždeň sa na Prešovskej univerzite v Prešove niesol aj v znamení médií. Študenti 1. ročníka magisterského štúdia masmediálnych štúdií, 10. - 13. 7. 2012, realizovali druhý ročník autorského projektu Médiá v kocke 2012. Cieľom vzdelávacieho kurzu bolo osloviť študentov stredných škôl a informovať ich o študijnom programe masmediálne štúdiá. Tento mediálny kurz bol koncipovaný v dvoch rovinách – teoretickej a praktickej. Teoretické vedomosti a odborné poznatky prednesli formou prednášok poprední pedagógovia z Inštitútu slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií. O praktické ukážky, príklady, workshopy a cvičenia sme sa postarali my, študenti, organizujúci kurz, a tiež niekoľko osobností pôsobiach v médiách na Slovensku.

Kurz **Médiá v kocke 2012** organizovali študenti Masmediálnych štúdií v rámci osláv **15. výročia Prešovskej univerzity v Prešove**. Projekt podporili: **Prešovská univerzita v Prešove, Inštitút slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií, Katedra komunikačných a mediálnych štúdií, Rádio PaF. Garantom projektu je doc. PhDr. Juraj Rusnák, CSc.**

Názory účastníčok:

Lea Kútniková: „Na kurz Médiá v kocke som sa prihlásila preto, aby som zistila o čom je štúdium na tejto škole, respektíve, aby som sa vedela rozhodnúť, či by som chcela študovať masmediálne štúdiá. Na kurze ma zaujali prednášky, ale aj práca v rádiu, či pred kamerou, či to ako sme si vymýšľali vlastné reportáže. Bola to vynikajúca skúsenosť. Výborne sa mi pracovalo v kolektíve účastníčok, aj organizátorov. Z diskusií mňa osobne veľmi zaujal Vlado Jurek, ktorý vynikajúco rozprával, dobre sa počúvali jeho zaujímavé príhody. Na kurz by som sa určite prihlásila znova, hlavne kvôli zážitkom a super kolektívu.“

Zuzana Mecková: „Svet médií ma stále zaujímal, a preto som sa rozhodla prihlásiť na kurz, aby som si vyskúšala, čo to všetko obnáša. Na kurze sa mi páčilo, že sme dostali aj teoretické poznatky, ale aj prax. Z osobností ma najviac zaujal moderátor Fun Rádia, Milan „Mimo“ Ambróz, ktorého počúvam, čiže ma veľmi potešilo, že som sa s ním mohla stretnúť a počuť o jeho skúsenostiach a zážitkoch. Na kurze bola výborná atmosféra a organizátori, teda študenti Prešovskej univerzity ma prekvapili, boli priateľskí a vo veľa veciach pomohli, preto by som sa neváhala prihlásiť znova.“

Katarína Zámečníková: „Na kurz som sa prihlásila preto, lebo už od základnej školy ma niečo ťahá k médiám. Keďže sa vyskytla takáto príležitosť, tak sme sa so spolužiačkou rozhodli, že to vyskúšame. Pôvodne sme to zvažovali už minulý rok, no nenabrali sme najprv odvahy. Pretože sme tento rok prišli, musím povedať, že mi tento kurz veľa dal. Každá z častí, teda teoretická, či praktická, mi dala niečo iné, úplne najviac ma zaujalo rádio, veľmi ma prekvapilo, keď sme sa nahrávali, a potom som počula svoj hlas. Z osobností ma zaujali dve mená Milan „Mimo“ Ambróz a Vlado Jurek, ktorí ma presvedčili svojimi prednáškami o tom, že to je asi naozaj to, čo by som chcela robiť. Na kurz by som sa prihlásila ešte stokrát, ja som sa práve tu utvrdila v tom, že chcem študovať masmediálne štúdiá a určite prídem na prijímačky.“

Jana Poláková: „Na kurz ako povedala Katka nás to ťahalo už minulý rok. No tento rok som sa rozhodla prísť, aby som zistila, čo všetko zahŕňa pojem masmediálna komunikácia. Keďže odmalička snívam o práci v rozhlase, páčilo sa mi, že sme si to tu mohli vyskúšať, takisto ma zaujali prednášky novinárov. Z teoretickej časti ma upútali prednášky zo slovenčiny, keďže ju milujem. Na kurz by som sa určite znovu prihlásila a každému to odporúčam.“

Bc. Vladimíra Čajová

Foto: archív organizátorov projektu Médiá v kocke



University opening night III

University opening night, najväčšia otváracia párty študentov Prešovskej univerzity (PU) v Prešove, sa konala už tretíkrát. Akciu slávnostne otvorila prorektorka pre vonkajšie vzťahy PU v Prešove PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD.

V historickej budove PKO Prešov sa 8. októbra 2012 stretlo viac ako 1500 študentov, absolventov a priateľov PU v Prešove, ktorí si mohli vyskúšať bodypainting, fashion hair show a iné zaujímavé aktivity.

Mgr. Adrián Kuba

Foto: ALL4EVENT



Nezabudnuteľný Erasmus v Belgicku



Erasmus projekt odporúčam ľuďom ako som ja, ktorí vyhľadávajú stále niečo nové a radi zažívajú nezabudnuteľné zážitky. Mne sa ponúkla príležitosť spoznať Belgicko. Tešila som sa tam kvôli pravej belgickej čokoláde, avšak krajinu som si vybrala najmä pre kultúrne odlišnosti a preto, že som túto krajinu nikdy predtým nenavštívila. Paradoxom je, že práve v meste Gent žije mnoho Slovákov.

Univerzita Artevelde Hogeschool z Gentu zorganizovala projekt s názvom „Social work and sustainability“, konal sa v termíne od 18. do 30. marca 2012. Krásne jarné počasie nám spríjemňovalo dni strávené v tomto prístavnom mestečku. Počas prvých dní sme navštívili historické pamiatky, avšak najviac ma uchvátila „bike tour“. Vidieť asi dvadsať ľudí za sebou premávať sa na starodávnych bi-

cykloch po celom meste bolo zábavné. Cieľom túry bolo spoznať zelené miesta v Gente a cieľom celého projektu vytvoriť mapu mysle. Koordinátori projektu vytvorili sedem skupín po desať študentov z rôznych krajín. Na základe prednášok a pod dohľadom lektora z Fínska sme svoje myšlienky zhrnuli a na obrovský plagát nakreslili mapu mysle o trvalo udržateľných podnikoch. Výsledkom tohto intenzívneho programu bolo tzv. „world cafe“ a prezentácia máp každej skupiny. Vypočuli sme si veľa zaujímavých návrhov na trvalo udržateľný rast na tejto planéte. Priznávam, že po tejto skúsenosti sa pozerám na svet ináč.

Na projekte sa zúčastnili študenti z krajín ako Slovensko, Česká republika, Belgicko, Fínsko, Litva, Španielsko a Nemecko. Zaujímavosťou bolo zisťovanie zvykov a charakteristík príslušníkov týchto národov. Okrem iného som sa dozvedela, že Belgičania nepatria k ľuďom, ktorí sú otvorení, Španieli sú veľmi temperamentní a Fínov môžeme zaradiť medzi ľudí až príliš cieľavedomých, bojujúcich o sebapresadenie sa. Kultúrne rozdiely boli skvelým sporením pobytu. Mali sme však aj niečo spoločné, bola to vegetariánska strava, podávaná počas celého programu. Mne ako nevegetariánovi zo začiatku nechutila, po príchode domov mi však začala chýbať.

Intenzívny program nás vyštávil, no víkendový relax v Bruseli a v Paríži nám opäť vliadol do žíl. Okrem množstva vydarených zážitkov sme si z Erasmu v Belgicku odniesli vydarenú fotodokumentáciu a samozrejme i pravú belgickú čokoládu. Spomienky, zážitky, ale aj nové skúsenosti, nadobudnuté vedomosti a tiež priateľstvá sú nezabudnuteľné... a neopísateľné. Prosto: Treba to zažiť!

Bc. Alena Šulíková

Foto: archív FM PU v Prešove

Študenti FM s veľvyslancom USA

Študenti Fakulty manažmentu, druháčka magisterského štúdia Monika Vargová a prvák na doktorandskom štúdiu Miroslav Karahuta sa zúčastnili stretnutia Youth Advisory Council of the U.S. Ambassador to Slovakia s americkým veľvyslancom Theodorom Sedgwickom v Košiciach. Stretnutie bolo rozdelené na 2 hlavné panelové diskusie. Témy diskusií boli: Roma minority in Eastern Slovakia - Looking for an efficient model of education (pre-school education, all-day education system, boarding schools) a Eastern Slovakia - The Keys to a Better Future.

Na stretnutie boli pozvaní mladí ľudia, aktívni v študentských organizáciách, občianskych združeniach, ale aj neformálnych skupinách. Začiatok stretnutia tvorilo vzájomné predstavovanie a informovanie o veľvyslanectve USA na Slovensku. Počas prvej diskusie bolo spomenutých niekoľko kľúčových problémov a viaceré návrhy na zlepšenie. Ako zhodnotil aj sám veľvyslanec, mladí ľudia si uvedomujú komplikovanosť danej problematiky,

no zároveň sú si vedomí, že situáciu je potrebné riešiť. Druhá téma diskusie o možnostiach lepšej budúcnosti pre východné Slovensko bola výrazne aktívnejšia. Riešil sa problém pasivity, strachu, spôsoby motivácie a uplatnenie mladých ľudí. Súčasne boli spomenuté legislatívne prekážky a komplikovaná byrokracia, brániace aktívnejšej podpore inkubátormi a angel investormi pre slovenské startupy.

Monika Vargová: „Veľmi sa mi to páčilo a obdivujem ľudí, ktorí sa tejto problematike venujú, lebo naozaj nie je jednoduchá, no zároveň je veľmi dôležitá.“

Súčasťou stretnutia bol aj obed spojený s neformálnou diskusiou v menších skupinách. Hlavnými témami tu boli blížiac sa prezidentské voľby v USA a jednotlivé aktivity prisúdiacich. **Ambasádor Sedgwick prejavil mimoriadny záujem a podporu Študentskej Rady manažérov** - študentskej organizácie pri Fakulte manažmentu PU v Prešove, ktorá sa zameriava na pomoc, podporu a rozvoj schopností a potenciálu mladých ľudí.

Miroslav Karahuta: „Bolo tam viacero zaujímavých a inšpiratívnych mladých ľudí, ktorí sa snažia a obetujú svoj voľný čas pre pomoc iným. Veľmi ma potešil záujem a podpora veľvyslanca našej Študentskej Rady manažérov a teším sa na spoluprácu, na ktorej sme sa dohodli.“

Takéto stretnutia plánuje americká ambasáda organizovať pravidelne. Zároveň organizujú aj mnohé iné akcie a diskusie. Aktivity zaujímavé pre študentov Prešovskej univerzity v Prešove a hlavne Fakulty manažmentu budú uverejňované na stránke Študentskej Rady manažérov: www.mysmefm.sk a cez facebook: [fb.mysmefm.sk](https://www.facebook.com/mysmefm.sk)

Mgr. Miroslav Karahuta

Foto: archív FM PU v Prešove



Prvé absolventky špecializačného študijného programu v odboroch vnútorného lekárstva na FZO v Prešove

Fakulta zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove (FZO PU) priniesla v akademickom roku 2011/2012 na trh vzdelávania atraktívny študijný program v špecializačnom odbore ošetrovateľská starostlivosť v odboroch vnútorného lekárstva (č. D 013). Ide o špecializačný odbor, ktorý integruje poznatky z teórie ošetrovateľstva a klinického intenzívneho ošetrovateľstva a aplikuje ich s dôrazom na odbory vo vnútornom lekárstve. Špecializačné štúdium je určené pre sestry, ktoré majú ukončený I. alebo II. stupeň vysokoškolského bakalárskeho alebo magisterského vzdelania v študijnom odbore ošetrovateľstvo (Bc., Mgr.), vyššie odborné vzdelanie v odbore diplomovaná sestra, prípadne ukončené úplné stredné odborné vzdelanie v odbore sestra. Kľúčovým kritériom pre prijatie na špecializačné štúdium je dvojročná ošetrovateľská prax v odbore ošetrovateľská starostlivosť vo vnútornom lekárstve.

Štúdium trvá jeden rok, to znamená dva semestre. Teoretická príprava prebieha v rozsahu troch týždňov, čo predstavuje 120 hodín.

Odborná prax sa realizuje vo výučbovom zdravotníckom zariadení vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove počas dvoch týždňov, čo predstavuje 80 hodín.

Lektorský zbor pre teoretickú časť tvoria lekári a vysokoškolskí pedagógovia so špecializáciou vo vnútornom lekárstve a ošetrovateľstve vo vnútornom lekárstve. Študenti realizujú odbornú prax vo výučbovom zdravotníckom zariadení pod odborným vedením lektoriiek. Jeden člen lektorského zboru zodpovedá v rámci praktickej výučby za šiestich študentov.

Sestra v špecializačnom štúdiu svoju praktickú činnosť zaznamenáva do záznamníka zdravotných vý-



konov a iných výchovno-vzdelávacích aktivít (tzv. logbook). Vykonáva ju podľa nariadenia garanta štúdia a organizačných pokynov vzdelávacej inštitúcie. Súčasťou prípravy je samoštúdium s možnosťou konzultácií, účasť na odborných kurzoch a seminároch organizovaných Slovenskou komorou sestier a pôrodných asistentiek (SKSaPA). Študent v špecializačnom štúdiu je priebežne hodnotený garantom špecializačného štúdia každý semester. Spätná väzba o kvalite štúdia sa získava od študentov prostredníctvom anonymného dotazníka spokojnosti v závere druhého semestra štúdia.

Štúdium končí špecializačnou skúškou, ktorá pozostáva z praktickej a teoretickej časti a jej súčasťou je obhajoba špecializačnej práce. Podmienkou realizácie špecializačnej skúšky je absolvovanie predpísanej praxe a predpísaných výkonov uvedených v špecializačnom študijnom programe. Tému písomnej práce schvaľuje garant špecializačného štúdia.

Úspešní absolventi špecializačného štúdia získavajú po vykonaní špecializačnej skúšky diplom o špecializácii v súlade s Vyhláškou Ministerstva zdravotníctva SR č. 465/2007, ktorou sa ustanovu-

jú vzory diplomov o špecializácii, certifikátov a osvedčení o príprave na výkon práce v zdravotníctve. Získanie špecializácie v spomínanom odbore oprávňuje absolventky štúdia k výkonu povolania z pozície sestry - špecialistky v odboroch vnútorného lekárstva

V akademickom roku 2011/2012 ukončili štúdium prví absolventi špecializačného štúdia. Svoje teoretické a praktické vedomosti odprezentovali na špecializačnej skúške, ktorá sa konala v dňoch 10. až 14. septembra 2012 na pôde FNŠP J. A. Reimana v Prešove. Diplom o špecializácii získalo 38 absolventov z rôznych interných pracovísk viacerých zdravotníckych zariadení Prešovského kraja. V súčasnosti evidujeme na pôde Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove vysoký počet záujemcov o získanie špecializácie v uvedenom odbore, čo svedčí o atraktivite a kvalite poskytovaného vzdelávacieho programu.

PhDr. Anna Hudáková, PhD.
PhDr. Mgr. Marta Jakubíková, PhD.
PhDr. Zuzana Novotná, PhD.

Foto: archív
Katedry ošetrovateľstva,
FZO PU v Prešove

International Summer School 2012 University of Oslo (NÓRSKO)

„Six weeks of academic achievement and international good will“



Spolužiaci zo Zambie a Palestíny



Naša prezentácia



Naša skupina - študenti kurzu Special needs education so skvelou učiteľkou Miriam počas exkurzie v Centre pre deti so zriedkavými poruchami

Počas surfovania na internete a *hľadania možností, ako aktívne a vhodne využiť prichádzajúce leto*, som natrafila na informáciu o *medzinárodnej letnej škole v Osle*, ktorá ponúka mnoho rôznych kurzov pre študentov na všetkých stupňoch štúdia. Napriek tomu, že som predtým o tejto letnej škole nikdy nepočula, rozhodla som sa pomerne rýchlo, že to skúsím. A musím úprimne povedať, že za svoje rozhodnutie budem vďačná do konca života.

Po získaní všetkých potrebných dokumentov a materiálov som v januári 2012 odoslala moju žiadosť a s malou dušičkou očakávala odpoveď. Tá prišla v apríli a na moje šťastie bola pozitívna, pričom mi bolo schválené aj štipendium od sponzorov Univerzity v Osle.

V tomto roku sa v *Osle stretlo 595 študentov z 95 krajín sveta*. Ja som navštevovala kurz *Special needs education*, ktorý bol zameraný na vzdelávanie žiakov so špeciálnymi potrebami. Tento kurz som si vybrala kvôli môjmu osobnému a rovnako aj profesijnému záujmu o túto problematiku, keďže sa v rámci mojej dizertačnej práce venujem dôstojnosti ľudí so špeciálnymi potrebami. Moji spolužiaci pochádzali z rôznych krajín, ako napríklad Pakistan, Keňa, Etiópia, Chorvátsko, Palestína, Indonézia, atď., čo bolo naozaj veľkým prínosom najmä počas rôznych skupinových diskusií, pri výmene informácií o daných krajinách a statusu inkluzívneho vzdelávania v rôznych častiach sveta. Celá výučba prebiehala interaktívnym spôsobom, teda nešlo len o prednášky, ale práve naopak, prezentácie, diskusie a pokusy o komparáciu podmienok našich krajín boli neoddeliteľnou a veľmi dôležitou súčasťou tohto pobytu. Absolvovali sme taktiež exkurziu v centre pre ľudí so špeciálnymi potrebami, kde sme mali možnosť prepojiť teoretické vedomosti s praktickou situáciou. Univerzita v Osle disponuje obrovskou knižnicou, ktorá ponúka množstvo kníh v anglickom jazyku a svojím obsahom a kvalitou je schopná uspokojiť akademické potreby všetkých študentov. Dôležitým zdrojom informácií boli aj zahraničné databázy, ktoré sme počas nášho pobytu v Osle mohli využívať.

Počas celého pobytu bol pre nás vymyslený skvelý program, spoznávali sme mesto, všetky krásy prírody, ktorá je v Nórsku naozaj prekrásna. Samotné Oslo na mňa nesmierne zapôsobilo, bola som milo prekvapená kombináciou hlavného mesta a aj divočiny a neskazenej prírody zároveň. Boli pre nás pripravené rôzne výlety do blízkych, ale aj vzdialenejších miest, exkurzie po pamiatkach, múzeách. Teda tento pobyt naozaj predstavoval 6 týždňov spoznávania nových miest, nových kultúr, získavania nových priateľov (verím, že na celý život) a budovania zaujímavých kontaktov pre budúcu medzinárodnú spoluprácu.

Čo dodať na záver? Heslom našej letnej školy bolo „*Come to Norway, meet the world*“. („*Príďte do Nórska a stretnite svet*“). *My sme ho v rámci nášho kurzu zmenili na „Come to Norway, change the world“ - „Príďte do Nórska a zmeňte svet“*. Myslím si, že mne sa podaril základ, a to zmeniť môj pohľad na svet, môj pohľad na vzdelávanie detí so špeciálnymi potrebami. Teraz môžem ja začať meniť okolie a môj svet. Preto chcem šíriť toto heslo ďalej. Príďte do Nórska na medzinárodnú letnú školu, spoznávajte, rozširujte svoje obzory a meňte tak svet...

Mgr. Júlia Klembarová
Katedra etiky IFaE FF PU v Prešove
Foto: autorka

Fínske biele noci

V júni tohto roka som sa zúčastnil na záverečnej konferencii riešiteľov zahraničného projektu, ktorá sa konala v meste Jyväskylä v strednom Fínsku na tamojšej univerzite. A pretože Fínsko má najúspešnejší školský systém spomedzi krajín OECD, každá skúsenosť s nim stojí za zmienku.

Národná stratégia vzdelávania vo Fínsku je založená na snahe vybudovať informačnú spoločnosť, ktorá vzdeláva svojich občanov podľa vysokých štandardov. Za účelom dosiahnutia tohto cieľa venuje Fínsko značné investície do výskumu a rozvoja. Jej inštitúcie terciálneho vzdelávania majú najmodernejšie vybavenie a krajina dosahuje v mnohých oblastiach poznania medzinárodné uznanie.

Univerzita v Jyväskylä patrí vo Fínsku k najvyhľadávanejším. Je vkrajine lídrom v oblasti pedagogiky, vzdelávania učiteľov a dospelých. Je tiež veľkým exportérom vzdelania. Univerzita má 15 000 denných študentov, ktorí spolu s frekventantmi vzdelávania dospelých tvoria celkový počet 40 000 študentov.

Fakulty a počty študentov

Fakulty	Bc. a Mgr. štúdium	Licenčné a doktorské štúdium	Spolu
Humanitné vedy	3265	431	3696
Informačné technológie	1524	168	1692
Pedagogická	1792	155	1947
Šport a vedy o zdraví	1236	156	1392
Matematika a prírodné vedy	2168	289	2457
Fakulta sociálnych vied	1715	308	2023
Škola obchodu a ekonomiky	1127	157	1284
Spolu	12 827	1 664	14 491

Vzdelávanie na tejto univerzite je veľmi vyhľadávaným: na štúdium býva prijatý len jeden z desiatich uchádzačov. Tí prichádzajú z celej krajiny, aj z cca 100 štátov sveta. V nasledujúcej tabuľke vidno počty uchádzačov o štúdium a prijatých študentov podľa jednotlivých fakúlt. Všimnime si, že najväčší záujem aj najprísnejší výber je na štúdium učiteľstva. Aj to je jeden z kľúčov k špičkovému Fínskemu vzdelávaciemu systému.

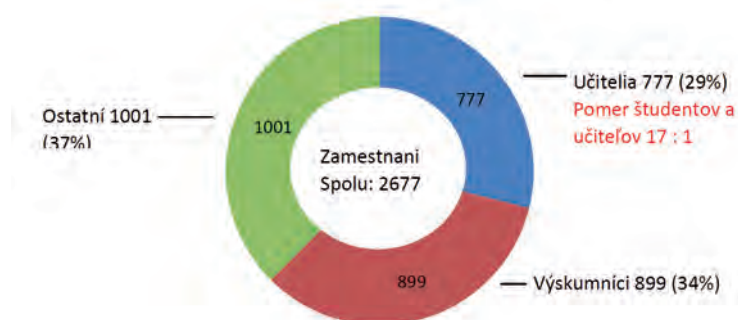
Počty uchádzačov a prijatých študentov

Fakulty	Uchádzači	Prijatí	%
Humanitné vedy	3005	324	11
Informačné technológie	740	110	14
Pedagogická	4450	275	6
Šport a vedy o zdraví	2055	161	8
Matematika a prírodné vedy	2372	331	14
Fakulta sociálnych vied	2158	211	10
Škola obchodu a ekonomiky	911	130	14
Spolu	15 691	1542	10

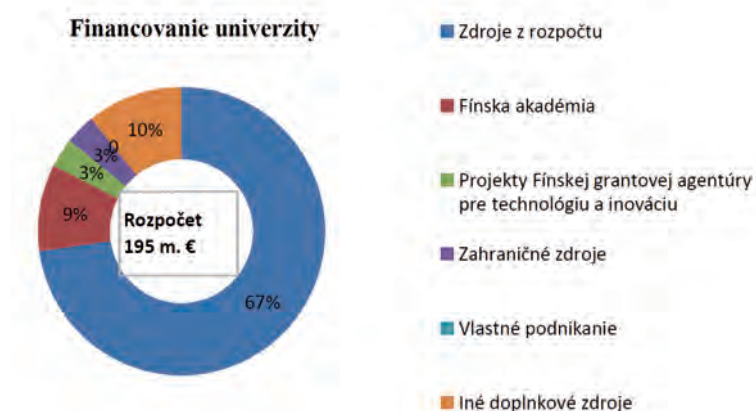
Univerzita patrí tiež k najproduktívnejším a podľa obrazu v očiach verejnosti k trom najlepším v krajine. Podľa QS World University ranking je na 303 mieste, čo ju zaraďuje medzi 2,5 % najlepších univerzít sveta. Svoje korene datuje do roku 1863, kedy tu bol založený učiteľský seminár, v ktorom sa budúci učitelia vzdeláva-

li vo fínskom jazyku. Krajina bola totiž od r. 1805, kedy ju vo Švédsko - Ruskej vojne získalo Rusko, až do roku 1917, kedy sa jej podarilo oslobodiť, súčasťou ruského impéria. Dodnes sa jedna z jeho hlavných ulíc volá po ruskom cárovi Alexandrovi II ako pripomienka na to, že v r. 1863 obnovil Fínsky snem. Je ne nej aj jeho socha a jednou z hlavných dominant mesta je krásna tehlová Uspenská katedrála pravoslávny chrám z r. 1868.

Počet zamestnancov univerzity je 2677 (pozri graf)



Ročný rozpočet okolo 200 miliónov Eur, pričom financovanie je viac zdrojové (pozri graf nižšie).



Dnes univerzita v Jyväskylä spája Fínske tradície vzdelávania s modernou internacionalitou. Na svojich siedmich fakultách ponúka takmer 80 hlavných odborov štúdiá a viac ako 100 špecializácií. Pri výmene učiteľov a študentov spolupracuje s viac ako 400 zahraničnými univerzitami a na jej fakultách študuje každý rok viac ako 1000 zahraničných študentov. Univerzita pre nich ponúka magisterské štúdium, ako aj populárne medzinárodné letné a zimné školy.

Väčšina fakúlt má centra excelentnosti uznávané Fínskou akadémiou vied. Celkom je ich 8, z toho 4 centra excelentnosti zdieľa Univerzita v Jyväskylä spolu s univerzitou v Helsinkách. Sú zamerané na rôzne odbory od fyziky, po výskum hudby a od neurológie po výskum v oblasti filozofickej psychológie, morálky a politiky. Na svojej Open University poskytuje univerzita vzdelávanie dospelých, okrem iného aj formou dištančného a on-line vzdelávania; na Škole obchodu a ekonomiky programy MBA pre manažérov z praxe, na Fakulte športu a vied o zdraví štúdium športových a wellness technológií. Ďalšie fakulty ponúkajú štúdium informačných technológií, vied o správaní, komunikácie, nanotechnológií, atď.

Budovy univerzity projektoval svetoznámy fínsky architekt Alvar Aalto. Sú umiestnené v centre 130 tisícového mesta a okolo druhého najväčšieho jazera vo Fínsku na ktorého brehu toto mesto leží.

Univerzita hostí Fínsky ústav pre pedagogický výskum, založený v r. 1968. Je to multidisciplinárne centrum pedagogického výskumu, hodnotenia a rozvoja vzdelávania. Jeho úlohou je hodnotenie a rozvoj fínskeho vzdelávacieho systému a školskej kultúry. Ústav skúma celý systém vzdelávania - od predškolského po vysokoškolské - a tiež súvis odborného a teoretického vzdelávania s pracovným životom. Celkovo zamestnáva tento ústav približne 80 zamestnancov, z toho 50 výskumníkov. Jeho ročný rozpočet je okolo 4,7 miliónov eur. Z toho 44% pochádza z rozpočtu materskej univerzity, 56% tvoria externé zdroje, napr. z ministerstva školstva a kultúry, lokálnych inštitúcií a z Európskej únie. Počas svojho jestvovania vydal ústav okolo 1000 kníh a periodík. Ročne publikujú jeho zamestnanci 130 vedeckých štúdií, majú 160 prezentácií, zúčastňujú sa členstva v 80 pracovných skupinách, vykonávajú 90 expertíz, navštevujú 130 medzinárodných seminárov, stretnutí a konferencií.

Pozoruhodná je medzinárodná výmena študentov. V decembri 2010 bolo na univerzite zapísaných 981 študentov z 87 krajín, z toho 285 hosťujúcich študentov,

472 študentov zapísaných na bakalárskom a magisterskom stupni štúdia a 224 doktorandov.

V rámci medzinárodnej výmeny vycestovalo do zahraničia 502 študentov a 387 ich zo zahraničia prišlo. Výmenu študentov a učiteľov uskutočňuje univerzita v spolupráci s viac ako 400 partnerskými inštitúciami v zahraničí, vrátane 305 partnerských univerzít spolupracujúcich v rámci programu Erasmus.

Fínsko je krajina ihličnatých lesov a jazier. Poľnohospodárstvo - ak krajina vôbec nejakej má - je sústredené na juhu. Fínske mestá nemajú také historické jadrá ako naše. V Jiväskylä som v strede mesta videl len jeden tehlový kostol z 19. storočia. Vďaka veľkému počtu škôl je mesto známe ako „Fínske Atény“.

Striedanie svetla a tmy je vo Fínsku iné ako v strednej Európe. V krátkom lete je dlho svetlo, noci sú tam „biele“ v zime naopak slnko ani nevystúpi nad obzor. Krátke leto, ktoré som počas svojho 6-dňového pobytu zažil obyvatelia intenzívne vychutnávali. Vo všetkých parkoch v Helsinkách vysedávali na trávnikoch hlúčky priateľov a tešili sa zo zriedkavých lúčov slnka.

Okrem čistej prírody je vo Fínsku sympatické hojné využívanie bicyklov a oveľa pokojnejšia premávka ako je v našich mestách porovnateľnej veľkosti.

**doc. PhDr. Štefan Vendel, CSc.,
Inštitút psychológie FF PU v Prešove**

Zomrel arcibiskup prešovský a Slovenska, vladyka Ján

V nočných hodinách, 2. augusta, vo veku 75 rokov, zomrel najvyšší predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi na Slovensku - Jeho Vysokopreosláviteľnosť Ján, arcibiskup prešovský a Slovenska. Ako arcibiskup prešovský a Slovenska pôsobil od roku 2006, keď po zvolení Eparchiálnym zhromaždením Prešovskej pravoslávnej eparchie zaujal toto miesto po svojom predchodcovi, zosnulom vladykovi Nikolajovi, ktorý bol aj metropolitom českých krajín a Slovenska. Predchádzajúce pôsobisko vladyku Jána bola biskupská katedra v Michalovciach, kde pôsobil 23 rokov, teda od roku 1983. Za michalovského biskupa bol zvolený 22. mája 1983 a chirotoniu na biskupa prijal v nasledujúci deň, 23. mája 1983. Pod jeho vedením bolo v Michalovciach zriadené cirkevné Stredné odborné učilište svätých Cyrila a Metoda a v roku 2005 Materská škola sv. Rastislava v Michalovciach.

Aktívne sa zúčastňoval aj na ekumenickom dialógu a usiloval sa upevňovať medzikonfesionálne vzťahy. Pri príležitosti jeho 70 - ročného jubilea Prešovská univerzita v Prešove mu udelila Zlatú medailu „za celoživotnú oddanosť službu Cirkvi, vedenie ľudí vo viere, prínos v ekumenickom spolunažívaní kresťanov, hlásanie tolerancie a porozumenia, duchovné pastierstvo, budovanie cirkevného školstva a rozvíjanie medzinárodnej spolupráce“. V tejto súvislosti chceme ešte pripomenúť, že niekoľko rokov bol členom Vedeckej rady Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove a tiež členom Slovenskej biblickej spoločnosti.

Posledná rozlúčka s vladykom Jánom sa konala 8. augusta 2012 v katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove, pod vedením vladyku Kryštofa, arcibiskupa pražského, metropolitu českých krajín a Slovenska, za účasti takmer všetkých biskupov miestnej cirkvi, takmer všetkých duchovných Pravoslávnej



cirkvi na Slovensku, tiež veriacich a aj vysokých predstaviteľov štátnej a verejnej správy. Po ukončení pohrebných obradov bol vladyka Ján prevezený na miesto svojho odpočinku, do rodnej obce Kravany, kde bol podľa svojej vôle uložený do hrobu.

Víchnaja jemú pámjajť!

**Prevzaté z časopisu Istina,
redakčne upravené a doplnené
Foto: archív PBF PU v Prešove**

Rozlúčka s PhDr. Jánom Juhásom

Ako mladí nevieme oceniť hodnotu času. Do dvadsiatky si nevážime desaťročia a aj po tridsiatke nám roky pretekajú pomedzi prsty spolu s dospievaním a úspechmi našich ratolestí. Z malých detí sú odrazu mladí samostatní ľudia a my sa čudujeme, ako rýchlo tie roky ubehli. Zopár šedivých vlasov a vrások v kútikoch očí nás upozorní, že čas je mocný pán, s ktorým treba byť zadobre. Oddávame sa rodine a práci. Vytvárame materiálne i duchovné hodnoty. Mnohí si zvolili poslanie vzdelávať iných a tvoriť tak nezmazateľné odkazy pre budúcnosť o tom, kým boli, akými boli a aká bola ich duchovná i ľudská hodnota. Staroba a tiež choroba prichádzajú nečakane. Zrazu by človek dal všetko bohatstvo sveta za rok, pol roka, možno aj deň. Čas, ktorý sme si ako mladí nedokázali vážiť, má odrazu nesmiernu hodnotu.

Zosnulý PhDr. Ján Juhás prehral predčasne svoj boj s časom. Zákerčná choroba ochromila zoslabnuté telo, v ktorom prebýval silný a veľký duch. Duch pedagóga, ktorý začal svoju profesijnú životnú cestu už v roku 1975 na Filozofickej fakulte UPJŠ v Košiciach a od roku 1996 na FF PU v Prešove. Jeho rukami prešla celá plejáda budúcich psychológov, pedagógov a iných odborníkov, ktorým bol aj po ukončení ich štúdia neoceniteľnou a vyhľadávanou oporou. Od roku 2006 sa tento vzácny človek angažoval na Fakulte manažmentu PU v Prešove, na ktorej zotrval až do odchodu do dôchodku. Svoj čas venoval vzdelávaniu, publikovaniu, odbornej práci, práci so študentmi a vzájomnej spolupráci s kolegami. Na svoje okolie pôsobil ako odborník, vynikajúci diskutér a profesionál vo svojom odbore.

Za docentom Teodorom Hudečkom...

Po ťažkej chorobe, 15. septembra, vo veku 69 rokov, skonal náš dlhoročný kolega a vysokoškolský učiteľ **doc. PhDr. Teodor Hudeček, CSc.** Odišiel pedagóg, vedec, priateľ a otec, ale predovšetkým odišiel slušný a čestný človek.

Jeho profesijný život sa spojil s FF UPJŠ už v roku 1965, keď po úspešnom absolvovaní vysokoškolského štúdia v odbore filozofia – dejepis na FF KU v Prahe prijal ponuku na formujúcej sa Katedre filozofie UPJŠ v Prešove. Jeho tvorivá práca a pedagogické úsilie sa koncentrovalo predovšetkým na problematiku novovekých dejín filozofie, neskôr, počas doktorandského štúdia, sa venoval problematike anarchizmu a v habilitačnej práci osobnostiam P. Kropotkina a M. Bakunina. Svojmu pedagogickému entuziazmu a žičlivému vzťahu k študentom ostal verný aj v dobe, keď sa stal komentátorom celoslovenského denníka v Bratislave a naďalej pôsobil na VŠE. Od roku 1990 znovu pôsobil na univerzite UPJŠ v Prešove, na FHPV PU a neskôr na FF PU ako vedúci Katedry etickej výchovy. Problematika globalistiky, informačnej spoločnosti a výskumy F. Fukuyamu a A. Toflera sa stali predmetom jeho výskumného záujmu aj pedagogickej práce. Filozofická fakulta v ňom stratila filozofa a pedagóga, ktorého pôsobenie v akademickom svete i v každodennosti bolo spoluurčované kritickým konštruktívnym myslením, citlivým filozofovaním a stalo sa ušľachtilou formou života. Vízie formovania novej spoločnosti boli výrazom aj jeho životného optimizmu.

Mnohí tvoriví pracovníci súčasného Inštitútu filozofie a etiky sú jeho študenti a my sme mali tú česť byť aj jeho spolupracovníkmi. Kolegovia a študenti strácajú v osobnosti **doc. PhDr. Teodora**



S PhDr. Jánom Juhásom sme sa my, jeho kolegovia, naposledy dôstojne rozlúčili 3. septembra 2012 v Dome smútku na Hlavnom cintoríne v Prešove.

Česť jeho pamiatke!

PaedDr. Zuzana Birknerová, PhD.

Foto: archív Katedry manažérskej psychológie FM PU v Prešove



Hudečka, CSc. významného učiteľa, vedca, tvorivého pracovníka a dobrého človeka. Zostáva aj naďalej v našej pamäti ako filozof, učiteľ, skromný človek s ľudským prístupom.

Inštitút filozofie a etiky si ctí jeho pamiatku a budeme vďační všetkým, ktorí sa k nej v tomto zmysle pridajú.

prof. PhDr. Viera Bilasová, CSc.

Foto: archív IFaE FF PU v Prešove

Študenti študentom

Z Ustanovujúceho valného zhromaždenia delegátov ŠRVŠ SR



Študentská rada vysokých škôl (SRVŠ) je najvyšším zastupiteľským orgánom študentov vysokých škôl na Slovensku a poradným orgánom Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR). ŠRVŠ združuje zástupcov zo všetkých vysokých škôl na Slovensku, verejných, štátnych i súkromných. Jej funkčné obdobie je dvojročné. Prešovská univerzita v Prešove je v ŠRVŠ zastúpená šiestimi delegátmi. Piati zástupcovia sú volení priamo študentskou akademickou obcou, jeden zástupca je volený študentskou časťou AS PU v Prešove. Vo funkčnom období 2012 – 2014 zastupujú Prešovskú univerzitu v Prešove v ŠRVŠ títo študenti (delegáti): **Mgr. Martin Angelovič** – volený študentskou časťou AS PU v Prešove, **Bc. Peter Kulan**, **Bc. Lenka Čurillová**, **Bc. Vladimír Bokša**, **Bc. Vladimír Hardoň** a **Mgr. Jana Šarišská**.

V Spišskej Novej Vsi sa 7. - 10. júna 2012 konalo Ustanovujúce valné zhromaždenie delegátov ŠRVŠ pre funkčné obdobie 2012 – 2014. Ako vyplýva z názvu,

ide o prvé a z hľadiska delegátov, významné zhromaždenie, ktoré sa zaoberalo predovšetkým voľby nových orgánov a štruktúr na nasledujúce dva roky. Delegáti Prešovskej univerzity v Prešove boli v tomto bode značne úspešní a obsadili významné pozície v rámci ŠRVŠ. Z celkového počtu delegátov za Prešovskú univerzitu v Prešove sa aktívne zhromaždenia zúčastnilo päť delegátov, pričom sme obsadili štyri pozície. Ide o nasledovné posty: Bc. Vladimír Hardoň – predseda Valného zhromaždenia ŠRVŠ SR, Mgr. Martin Angelovič – Tajomník pre akademické záležitosti ŠRVŠ SR, Bc. Peter Kulan – člen Kontrolnej rady ŠRVŠ SR, Bc. Vladimír Bokša – člen Kontrolnej rady ŠRVŠ SR. Na zasadnutí sa zišlo viac ako 90 delegátov univerzít, zástupcovia inštitúcií ako Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu, Slovenská rektorská konferencia, Rada vysokých škôl a partneri ŠRVŠ napríklad ESN Slovakia či UniValue, ako aj českí kolegovia zo Studentskej komory rady vysokých škôl (SKRVŠ). Na zasadnutí sme diskutovali ohľadom vzdelávania a školstva na Slovensku s prof. Ing. Petrom Plavčanom, CSc. – generálnym riaditeľom sekcie VS, Mgr. Jozefom Jurkovičom – riaditeľom odboru vysokoškolského vzdelávania Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, prof. RNDr. Liborom Vozárom, CSc. – prezidentom Slovenskej rektorskej konferencie, PhDr. Annou Čekanovou, PhD. – podpredsedníčkou Rady vysokých škôl SR. V prípade záujmu odporúčame študentom sledovať webovú stránku www.srvs.sk.

Bc. Peter Kulan

Delegát ŠRVŠ SR za PU v Prešove

Foto: autor

Internát – pre mnohých druhý domov



Určite viacerí z nás študentov sa už nevedeli dočkať začiatku nového akademického roka. Mnohí sa tešia na to, že sa opäť stretnú so svojimi spolužiakmi, priateľmi, vyučujúcimi a známymi. Očakávajú nové zážitky, prekvapenia a príležitosti zoznámiť sa s novými ľuďmi. K tomu samozrejme patrí aj internátny život, obzvlášť pre tých, pre ktorých sa internát stáva na najbližšie obdobie druhým domovom. Začiatok nového semestra však prináša so sebou aj množstvo úloh a povinností, predovšetkým pre študentov – členov

Študentskej internátnej rady (ŠIR). Naša práca sa začína prvým septembrovým týždňom a prebieha nepretržite celý rok, dokonca aj cez prázdniny. Najdôležitejšou a najviditeľnejšou činnosťou ŠIR je ubytovanie študentov v priestoroch študentských domovov Prešovskej univerzity v Prešove. Každý ubytovaný študent prešiel cez naše stanovište, kde mu bola pridelená konkrétna izba a poskytnuté základné informácie. Prešovská univerzita v Prešove spravuje a poskytuje ubytovanie v štyroch prevádzkach: Nový internát – Ul. 17. novembra 11, Starý internát – Ul. 17. novembra 13, Námestie mládeže 2 a Exnárova 36, v ktorých je spolu ubytovaných vyše 1900 študentov. Po tomto dôležitom kroku, čakajú členov ŠIR ďalšie dôležité úlohy, medzi ktoré patria najmä dohľad nad dodržiavaním domového poriadku, skvalitňovanie podmienok života ubytovaných študentov, ako aj zabezpečovanie poriadku a vykonávanie kontrolnej činnosti. Členovia ŠIR sú stále k dispozícii pre všetkých ubytovaných študentov a kedykoľvek sa študenti môžu na nás obrátiť, či už s problémami, pripomienkami alebo svojimi návrhmi.

Bc. Peter Kulan

Člen ŠIR ŠDJ PU v Prešove

Foto: archív ŠIR ŠDJ PU v Prešove



O lietani
Foto: Jaro Ondo.



www.unipo.sk

www.univerzita.sk

